

Krása Slovenska. Jednoduchý názov na nástennej tabuli a pod ním štyri farebné obrázky jedného a toho istého kvetu. Prvý obrázok zachytával ten kvet v púčiku, ďalšie dva ako už-už roztvárajúci sa kvet a nádherný kvet, štvrtý, posledný, ako zvädnutý kvet.

Anton zastal a sám nevie prečo, zadíval sa na obrázky. V mysli, v srdci, v celom jeho tele od posledného vlasu na hlave až po malíček prstov na nohe ho napĺňa to, čo práve zažil.

Stojí sám na opustenej chodbe nemocnice. Všetci pacienti, čo zostali v tomto čase v nemocnici, sedia pri novoročnom slávnostnom obede, hoci niektorí iba na izbách.

Anton pred očami vidí nešťastného starca Urbana. Ráno, keď odchádzal na omšu a v kancelárii zazvonil telefón, nevedel, čo za prekvapenie mu Majster Ježiš pripravil už v prvý deň nového roka. Veriaca sestra z tohto interného oddelenia mu predostrela jednoduchú prosbu.

„Príďte, prosím, pán kaplán, Urban zomiera.“

„Urban, ten známy posmeškár Pána Boha?“ nie bez úcty sa spýtal kaplán.

„Ten,“ povedala ticho a bolestne.

V jednom okamihu si sprítomnil tvár starca, s ktorým mal viac dišpút, ale ktoré sa zdali, že k ničomu neviedli. Žeby predsa...?

„A čo on,“ prekvapene sa spýtal Anton.

„Predstavte si, že stále opakuje vaše meno. A keď som sa spýtala prečo, ticho povedal, to je kňaz...“

„Dopoludnia mám povinnosti,“ poznamenal Anton v úžase. „Myslíte, že to bude stačiť, že dožije do obeda?“

„Myslím, že áno. Keď som nastupovala ráno do služby, ešte ma ponúkol šampanským z polnočného prípitku. Vidím však, že rapídne upadá už niekoľko dní.“

Anton sa zamyslel. Spomenul si na spovedanie na oddelení pred Vianocami. Vtedy Urbana oslovil, či sa nechce aj on vyspovedať. S posmeškom odpovedal, že ešte nie je na tom tak zle, a zdôraznil, že má čas a že vie, že nezomrie bez spovede... Povedal to tak vážne, že to vtedy Antona veľmi prekvapilo. Nato sa Urban odmlčal, zadíval sa kdesi ďaleko a sám pre seba povedal:

„Odpustila mi... Viem, že sa mnoho za mňa modlila...“

Keď sa kaplán spýtal kto, počul meno Lucia. Na moment vtedy zostal ticho. Zreteľne ho pichlo pri srdci. Spomenul si na matku. A hneď nato ich niekto prerušil a on sa už Urbana nespýtal na nič. Odišiel.

„Budem vás čakať pred dvanástou. Jeho spolubývajúci bude na obede a vy sa budete s ním môcť v pokoji porozprávať. Oddelenie je skoro prázdne. Zoberte si aj olejky na zaopatrovanie,“ poznamenala zdravotná sestra.

Anton súhlasne kývol hlavou. Až vtedy si uvedomil, že drží v ruke telefón a musí dať odpoveď aj slovom.

„Áno, prídem.“

Počas dopoludnia si viackrát spomenul na Urbana. Najmä počas oboch svätých omší. Zahrnul Urbana do obete svätej omše. Ako sa blížil čas stretnutia s Urbanom, cítil čoraz väčšiu radosť. Zabudol, že aj on má na fare pripravený obed. Pred interným oddelením zavolať na faru, že príde na obed neskôršie. Nechcel vyvolať v prvý deň napätie pri čakaní. Stolovali v ten deň na fare piati.

Na oddelení bolo skutočne ticho a slávnostne, ako sa snád' patrí na prvý deň v novom roku.

V izbe bol Urban sám. Ležal na posteli. Vynechávalo mu dýchanie. Trochu zastonal.

„Bolí vás niečo?“ spýtal sa Urbana.

Chorý kývol hlavou. Anton pomyslel na starcovo srdiečko. Urban nič nehovoril, ale on nemyslel na svoje srdce...

Nahol sa k Urbanovi.

„Chcete sa vyspovedať?“

„Áno,“ jasne povedal starec. „Môžem poprosiť o spoveď?“

„Nato som tu.“

„Je to moja posledná hodina. Viem to. Som rád, že ste prišli vy, pán kaplán. Moc, moc, som si prial, aby ste prišli vy. Viete, vy ste mi niečo pripomenuli. Vy...“ starcovi vypadli slzy. „Nieкого ste mi pripomenuli... Nieкого... Vy ste sa mi od prvého stretnutia stali blízkym. Oslovili ste ma... Priniesli ste mi do života pokoj...“ Prestávky medzi Urbanovými slovami narastali do času.

Kaplán Anton si uvedomil, že musí začať. Urobil kríž nad Urbanom. Starec sa pekne prežehnal. Kaplán si uvedomil, že starec sa nebude vedieť spovedať, a preto sa mu ponúkol, že mu pomôže otázkami. Keď chorému navrhol túto možnosť, chorý záporne pokrútil hlavou. Antona to prekvapilo. Nepočítal s takýmto správaním starca.

Začala spoveď. Čo starec hovoril kaplánovi, ostalo tajomstvom medzi nebom a zemou. Starec sa vyznával dlho, občas vzrušene, ale jasne a zrozumiteľne. Kaplán sa tešil starcovej spovedi. Keby ich bol niekto pozoroval, mal by dojem, že títo dvaja sú dobrí známi - starec vyznával kaplánovi svoje hriechy ako kňazovi - najlepšiemu priateľovi. Do izby nakukla zdravotná sestra, ale hneď zatvorila dvere a odišla. Nechcela rušiť. Čo bolo

a o čom bola spoveď... Keď skončila, v očiach starca boli slzy. Formulku ľútosti povedal sám a celú. Anton Urbanovi dal rozhrešenie v znamení kríža.

Urban nábožne, ale pomaly s trasúcou rukou urobil kríž na sebe.

Kaplán Urbanovi vyslúžil sviatosť chorých. Bolo vidieť, že starec viac a viac upadá. Keď prišlo k modlitbe Otčenáš, starec poprosil Antona.

„Môžem ja sám?“

Anton kývol hlavou na súhlas.

„Otčenáš...“ Urban sa modlil Otčenáš sám šeptom, pomaly ako vládol a mohol, ale zbožne. Anton so zatvorenými očami počúval a potichu sa tiež modlil.

„Amen,“ nahlas, až to Antona prekvapilo, povedal chorý po modlitbe. Urban prijal Krista pod spôsobom chleba v Eucharistii.

Keď skončili, starec sa s prosbou obrátil na Antona.

„Môžete ma na chvíľu nechať samotného...? Prosím, neodchádzajte... Čakajte...“

Anton vyšiel na chodbu pred izbu chorého.

Zastal a pozeral si nástenku. Cítil v duši, že mu chce Anton niečo povedať. Naznačiť? Pozeral na štyri zábery toho istého kvetu.

„Zomiera,“ vyrušil ho hlas. „Urban zomiera,“ volala zdravotná sestra.

Anton sa v sekunde vrátil do izby, z ktorej bol vyšiel. Chytil starca za ruku. Ten naň pozrel zvláštnym pohľadom.

„Bolo mi odpustené,“ zašepkal, akoby chcel tým Antonovi niečo významné povedať.

„Kto? Kto vám odpustil?“ spýtal sa nakláňajúc sa nad zomierajúceho.

Po pauze ticha Urban ešte otvoril oči a pozrel hore.

„Ona mi odpustila... Aj Ježiš mi odpustil...“

Urban pozrel na kaplána a usmial sa.

„Ďakujem... Aj ty si mi odpustil...“

Boli to posledné slová starca. Anton sa naň zadíval. Otvorené oči mŕtveho muža zatlačil... Predtým si všimol ich farbu. Uvedomil si, že aj on má oči tej istej farby. Zbledol. Jednou rukou stále držal ruku zomrelého. Tvár starca mu znova a znova pripomínala to, čo pred chvíľou počul, čomu sa celou svojou bytosťou bránil... Spovedné tajomstvo.

Kňaz nič z toho, čo počuje od penitenta, nesmie prezradiť, a preto sa nevracia ani v myšlienke späť.

Slová starca Antonovi otvorili trinástu komnatu v jeho srdci. Pootvorila mu ju mama pred pár rokmi. Keď zomierala, nedopovedala... Pravdu, tajomstvo si vzala so sebou na večnosť. Boh mu teraz odhaľuje tajomstvo, ktoré sa dotýka kňaza Antona samotného.

„Otec!“

Vyriekli Antonove ústa. Zarazil sa.

Zdravotná sestra vedľa neho slovu nevenovala pozornosť, alebo ho nepočula. Zahryzol si mocne do jazyka. Väčšiu bolesť ako v ústach pocítil pri srdci.

Anton si napriek tomu, že je viazaný spovedným tajomstvom, začal uvedomovať, že stojí pravdepodobne nad mŕtvym telom svojho biologického otca.

Vo vnútri cíti začínajúci boj, vzrastajúce napätie, zákaz a poznanie...

Zatvoril oči. Chcel zabrániť slzám. Tie sa začali rinúť po jeho tvári. Zdravotná sestra vyšla von.

Anton si už dávno uvedomoval viac vecí okolo seba.

„Keby som to povedal niekomu, nik by mi neveril,“ povedal sám pre seba.

Stál nad práve zomrelým telom muža, starca, a jedine on vie, že stojí nad mŕtvym telom svojho otca.

„Otec,“ vydralo sa mu znova z úst. Srdce sa mu zachvelo. V miestnosti bol živý len on sám.

„Môžem?“ položil otázku sám sebe. „Môžem povedať nad touto mŕtvolou, mŕtvym človekom, otec, tato...?“ Vo vnútri cítil nad odpoveďou otázniky.

Spomenul si na nedopovedané slová matky, keď zomierala.

„Bol si počatý v hriechu, syn môj...“

Spomína si, ako mame po lícach stekali slzy. Po chvíli pokračovala.

„Budeš kňazom. Ak to bude vôľa Božia, dozvieš sa viac. Mne Boh odpustil. Viem, že som nespáchala vtedy hriech. Mám čistú dušu. Boh mi odpustil.“

Hovorila pomaly, zomierala... Bol pri jej posteli aj vtedy sám. Nenútil ju, aby hovorila, hoci jej slová v ňom vyvolávali otázniky.

„Boh je dobrý, milosrdný...“ stíchla.

Pozrela sa vtedy na syna Antona.

„Celý život som milovala Boha a nie som si vedomá, že by som chcela spáchať smrteľný hriech.“

Aj teraz má matku pred svojimi očami. Jej život bol preniknutý láskou k Bohu. Vždy mu vštepovala lásku k Bohu.

„Neviem, prečo to Boh dopustil v mojom živote. Nikdy som sa za to Bohu nerúhala. Áno, pýtala som sa nielen Boha, prečo sa to stalo... Viem, že cesty Božie sú pre nás ľudí často nepochopiteľné.“

Anton si spomína, že vtedy u mamy začala agónia. Díval sa na ňu a necítil, žeby mama trpela, naopak, na tvári videl, že sa usmieva. Po chvíli sa prebrala.

„Čo to bolo? Kde som bola?“ pozrela na syna. Držal ju za ruku a utieral spotené čelo.

„Mama, si doma,“ povedal jej ticho.

„Doma?“ Očami prešla po miestnosti. „Áno, doma... a kde som potom bola?“ Zastavila sa očami na Antonovi.

„Synček môj... chlapček môj...“ usmiala sa naň. „Bála som sa vtedy, čo bude... ako bude... keď som ťa pocítila vo svojom lone. Počal si sa bez môjho súhlasu a verím, že ani on nechcel splodiť dieťa.“

Anton už čo-to i vtedy vedel o svojom počatí z maminho rozprávania, ale nikdy, aj keď bol zvedavý, čo bolo a ako to bolo, kto je jeho otec, najmä keď už bol dospelý, sa mamy nepýtal. Často sa čudoval sám sebe, ako veľmi rešpektoval mamine súkromie. Čo sama nechcela povedať, nepýtal sa, nevyťahoval z nej, hoci jeho zvedavosť bola veľká.

„Keď si sa narodil, bola som šťastná. Keď mi ťa prvýkrát ukázali, ty si neplakal, ale ja som sa od radosti, že žiješ, rozplakala.“

Anton stál nad mŕtvym telom muža a spomínal na smrť svojej matky. Dnes mu je odhalené tajomstvo, ktoré mu ani zomierajúca matka celkom neodhalila. Odhalil ho tento muž. Nechtiac. Povedal jemu, kňazovi, to, čo držal u seba pod prísnyim tajomstvom. Anton sa dozvedel, že je synom tohto muža. Muž to povedal nevediac, že to hovorí svojmu synovi, ktorého počal v hriechu. Vyznal sa v spovedi v hodine smrti mladému kňazovi.

„Otec!“ znova zastonal Anton. „Nikdy som ti nepovedal otec, pokiaľ si žil.“ Rozplakal sa. V miestnosti bol stále sám.

„Otec... Takto som oslovoval iného muža.“ Myšlienka kňaza Antona sa zastavila pri Albertovi. Aj keď si ho z detstva málo pamätá, celý život ho oslovoval otec a ako otcovi mu zatlačil oči. Albert sa oň predsa staral celý život ako o syna, hoci nebol mu otcom.

Anton sa pozeral na tvár svojho vlastného otca, ktorý ho len počal... Nepamätá sa, žeby sa boli stretli. Počul o Urbanovi mnoho, ale nikdy sa nerozprávali okrem toho stretnutia. V tvári muža si Anton uvedomoval aj svoje črty tváre. Je to logické, že z biologického otca prechádzajú niektoré črty aj na dieťa.

Antonovi padajú slzy a bránia mu vidieť tvár jeho mŕtveho skutočného otca. Uvedomuje si, že pohľad na zomrelého v ňom nevyvoláva hnev. Mohol by sa hnevať? Veď jeho biologický otec umrel a Boh mu nedal milosť, aby odišiel na druhý svet s tým, žeby vedel, kto ho absolvoval – dal mu rozhrešenie, že to urobil jeho pokrvný syn. Prečo to Boh takto zariadil? Žeby preto, lebo celý život pred svetom tajil, že má syna? Lebo nikdy neoslovil syna - syn môj? Syna nikdy ničím neobdaroval, nenavštívil, nedal si námahu, aby ho vyhľadal, poznal, videl? Boh rešpektuje slobodnú vôľu človeka.

Koniec koncov mu o ňom, o otcovi, nerozprávala ani mama, Lucia.

Tajomstvá? Prečo?

„Aj Boh je tajomstvom. Kto kedy pochopí Boha? Boha nik celkom nepochopí,“ uvažoval Anton.

Teraz mŕtvy Urban v mladom kňazovi mení jeho postoje. Už necíti k mŕtvemu postoj cudzieho človeka. Je iba jeho biologický otec, ale predsa je otec. Koľko synov nemôže za svojich otcov! Mnohí nikdy, ani na smrteľnej posteli ich nepoznajú. A on ho poznal. Anton si uvedomuje, že je aj kňaz. Boh mu sám odhalil tajomstvo. Boh si to nechal sám pre seba, aby mu toto tajomstvo odhalil. Nebola to ani mama a ani nikto iný. Sám Boh.

„Bože, ďakujem za odhalenie tohto tajomstva,“ povzdychol si.

Zdravotná sestra vstúpila do miestnosti.

„Boh je skutočne nepochopiteľný,“ povedala kňazovi, nečakajúc odpoveď. „Tento mŕtvy človek mnohým ľuďom spôsobil veľa bolesti, zla... V meste a na okolí pre neho mnohí plakali. Poubližoval mnohým...“

Zdravotná sestra nepozrela na kňaza a rozprávala. Pritom dávala na poriadok niektoré veci na stolíku pri posteli. „Boh mu dokonca doprial milosť

odpustenia jeho hriechov. Bol to veľmi hriešny muž.“ Pozrela na kňaza. „Ved' vy viete najlepšie, spovedali ste ho... A ja viem, že chcel sa vyspovedať, hoci včera ešte nechcel... Iste nebol desiatky rokov pri spovedi... Pán kaplán, vám dal Pán Boh milosť, aby ste jeho dušu pripravili na večnosť... Keď sa vyspovedal, iste nebude zatratený... Aj ja sa často modliem za pacientov, aby sa im dostalo milosti od Pána Boha, aby sa na smrteľnej posteli vyspovedali. Verím, že Pán Boh je milosrdný a odpustí každému človeku, kto sa aspoň na smrteľnej posteli obráti k nemu...”

Sestrička si neuvedomila, že rozpráva iba ona, že kňaz mlčí. Nepozrela sa na kňaza. Videla by jeho slzy. Antonove oči boli stále mokré od slz.

Anton vytiahol z vrecka ruženec. Začal sa modliť. Sestra ticho vyšla z miestnosti. Na chvíľu zaváhal. Ktorý ruženec sa modliť? Radostný - že sa otec pred smrťou zmieril s Bohom? Bolestný - za jeho odpustené hriechy, kratší očistec? Slávnostný - že je chvíľa ďakovať Bohu za záchranu jeho duše? Anton sa rozhodol pre ruženec svetla. Do duše mu začal vnikať zvláštny lúč pokoja. A po zvolaní ,ktorý nech je svetlom nášho života' a zvolaní ,ktorý nech nás uzdravuje svojou milosrdnou láskou' už cítil v celej duši hrejivý pokoj. Pri treťom Zdravas a zvolaní ,nech nás vezme k sebe do večnej slávy' nemal pochyb, že jeho pokrvný otec je zachránený pre večnosť.

„Vy ste ešte tu?“ Do miestnosti vstúpila zdravotná sestra. Bolo pre ňu zvláštne, že kňaz sa modlí pri zomrelom ruženec.

Anton práve končil piaty desiatok ,ktorý ustanovil Oltárnu sviatosť“.

Sestrička priviezla vozík, na ktorom chcela odvieť mŕtve Urbanovo telo.

„Sestrička, mám k vám prosbu. Chcem sa postarať o pohreb mŕtveho.“

Sestričku prekvapila kňazova prosba.

„Prečo?“ pozrela na kňaza. „Práve som si overila v dokladoch, že v prípade smrti má sa oň postarať suseda z bytovky.“

„Mohol by som sa s ňou už teraz skontaktovať?“ spýtal sa.

„Prinesiem vám číslo telefónu.“ Odišla.

Anton na takéto pokračovanie sám nebol pripravený. Povedal slová zo srdca. Počas modlitby ruženca, aj keď je táto modlitba rozjímavá, na to nemyslel. Rozhodol sa, že svojmu otcovi zariadi pohreb. Nedomyslel, že to vyvolá mnoho otázok u ľudí.

„Bože, chcem otcovi urobiť službu, aj keď on na mňa zabudol,“ povzdychol si.

„Nemá v meste rodinu. Viem, že poumierali. Starala sa oň už niekoľko rokov táto pani. Bude rada, keď všetko nebude musieť vybavovať... Počula som, že už nemá priateľov, aj poumierali, ale ho aj zradili... Bol sám. Kedysi bol veľké zviera... Zaiste ste počuli čo-to o tom, ako sa správal najmä k Cirkvi. Mnohí majú na neho zlé spomienky pre púť v Levoči...“ Sestra znova sama hovorila a hovorila a kňaz len počúval.

Anton jej pomohol preložiť mŕtveho z postele na vozík. Prikryla ho plachtou. Za odchádzajúcim vozíkom urobil znamenie kríža.

„Bože, keď si ty odpustil môjmu pokrvnému otcovi, chcem sa postarať o jeho dôstojný pohreb.“

Je pravdou, že keď kňaz Anton prišiel na faru a povedal, že chce pomôcť pri vybavovaní pohrebu, gazdinka i farár sa začudovali.

„Ešte žiadny kaplán neorganizoval veci okolo pohrebu,“ poznamenala farská dom vedúca.

Farár sa zadíval na kaplána. Spozornel. Nebohého Urbana poznal. Všeličo vedel o ňom. Uprene sa zahľadel na tvár pred sebou. Pokrútil hlavou.

„Tá podoba!“ Dobre poznal obe tváre, ale až teraz si to všimol.

Podobne reagovali na matrike i na pohrebnej službe. Kaplán organizuje pohreb! Ale hoci poznali tvár Urbana a videli tvár kaplána, nič im to nehovorilo.

Príprava na pohreb prebehla nad očakávanie kňaza Antona pokojne. Suseda mala radosť, že nemusí chodiť peši a vec vybavovať, a iní, aj keď sa čudovali, boli zamestnaní svojimi povinnosťami. Len hrobár, keď s Antonom vyberali miesto, kde uložia mŕtve telo, poznamenal:

„A viete, pán kaplán, kto to bol ten mŕtvy? Zviera. Rozpráva sa o ňom, že sledoval tých, čo chodili na Levočskú horu, zapisoval čísla áut a udával mená ľudí, čo tam boli. Vraj za to nemal ani zaplatené, a robil to.“

„Každý si pred Boha Sudcu odnesie svoj balík hriechov. Verím však, že Urban nebude zatratený. Pred smrťou sa vyspovedal.“ Kňaz vážne pozrel na hrobára. „A vy ste boli na vianočnej spovedi?“

Hrobár neodpovedal.

„Tak sa mi zdá, že keby ste vy dnes zomreli, tak nepôjdete ani do očistca, čo si o mŕtvom môžeme myslieť.“

Hrobár ešte nabral odvahu a tvrdošijne zopakoval. „Urban, keď bol mladý, bol veľké zviera. Udával ľudí.“

„Odpyká si svoje hriechy. My sa snažme dať si dušu do poriadku pred Pánom Bohom.“ Dodal kňaz a nepozrel na hrobára. Vedel, že hrobár je tiež číslo.

Matrikárka, staršia žena, vdova, sa rozrozprávala.

„Nebohý bol v Slovenskom národnom povstaní. Dovtedy bol vraj dobrý človek. Pochádzal z dediny neďaleko. Vraj bol aj miništrant, keď bol chlapec. Bol sirota. Otec mu zomrel skôr, ako sa narodil. Zabilo ho v hore drevo a jeho matka zomrela na tuberkulózu, keď ešte chodil do školy. Vychovávala ho babka, otcova mama. A tá bola stará, nestačila na chlapca.“

Anton sa dozvedel znova niečo zo svojho rodu a okolností. Nedal však na seba nič znáť. Len sa čudoval, že ľudia hovoria iba zle. Ved' na každom človeku je aj niečo dobré. Pýtal sa sám seba, prečo to hovoria. Ako kňaz chápal, že ľudia si viac všímajú negatívne veci. Nie však na seba, ale na druhých.

Na cintoríne sa prihovoril starému mužovi. Ten o Urbanovi hovoril pekne. Boli asi v rovnakom veku. Spomínal, že keď boli ešte mladí, stali sa cez vojnu rýchlo zo dňa na deň mužmi. Vojna. Spomenul, že Urban mu zachránil život, keď ho pred niečím varoval, aby sa tomu vyhol. Iný muž poznamenal, že po vojne sa Urban veľmi zmenil. Začal robiť politiku. Ľuďom kontroloval kontingenty a nemal zľutovanie. Vstúpil do komunistickej strany. Začal si veľa o sebe myslieť. Rodnej dedine sa vyhýbal, pretože ho chceli chlapi biť kvôli kontingentom. Mal sa aj ženiť, ale i keď prespal snúbenicu, nedali ju jej rodičia za neho. Má teda dcéru.

Po tejto informácii si začal všímať okolie. Žena, jeho nevlastná sestra, nebola na pohrebe. Kohosi sa na ňu pýtal, ten mu odpovedal, že ju pozná, ale že je chorá.

Po pohrebe, keď išiel od hrobu, pustil sa do rozhovoru s troma či štyrmi mužmi. Mali dobre nad sedemdesiat rokov. Priznali sa, že boli s Urbanom v Ľudových milíciách. Pochválili sa - chlapi sa radi vojnou a jej podobnými obdobiami pochvália.

„Urban bol karierista,“ poznamenal jeden z nich. Ten muž chodil i do kostola a Urban ho za to udal. Nehneval sa vraj na neho, ale držal si od Urbana odstup. A on sa tak vypracoval, že začiatkom päťdesiatych rokov rečnieval aj na tribúne počas prvomájovej manifestácie ako funkcionár milície.

Niektorí ľudia na pohrebe jeho otca, čo oni nevedeli, sa mu ako kňazovi otvorili a čo-to o Urbanovi povedali. Bolelo ho, že spomínali skôr jeho hriechy ako cnosti.

Po príchode na faru si Anton nevšimol, že si ho pán farár prezeral viac ako doteraz. V ten večer sa potešil aspoň jednému rozhovoru. Po omši prišla staršia pani v rokoch jeho otca dať na svätú omšu za Urbana. Prekvapilo ho to a priateľsky sa spýtal, čo ju k tomu vedie.

„Viete, pán kaplánko, ja som jeho rodáčka a my sme spolu chodili aj do triedy, do školy.“

Anton sa dozvedel viac o detstve otca. V dedine mali školu a v nej dve triedy. Urban bol chytrý, a preto dával pozor na spolužiakov. Učítelia ho tým poverovali. Žena rozprávala kaplánovi, že keď boli starší, Urbanovi sa páčilo jedno dievča. Volala sa Lucia.

Pri tomto mene kňaz spozornel. „Tak sa volala aj moja mama,“ povedal si potichu. Žena bola asi nedoslýchavá a tú poznámku kňaza nezaregistrovala.

Hovorila ďalej, že Lucia bola o desať rokov od Urbana mladšia. Chcel sa potom neskôr, keď už dospievala v ženu, s ňou oženiť. Hovorieval, že bude jeho. Potom čosi s inou vyparatil, mal sa ženiť, ale jej rodina ho nechcela. A Lucia odišla z dediny. Išla študovať do Bratislavy a ženička počula, že bola potom začas u rehoľných sestričiek a neskôr že od nich odišla. Nechodila do rodnej dediny a niekde vo svete sa stratila. Nestretli sa odvtedy, čo išla do školy. Žena povedala kňazovi i to, že keď vie, že niekto z jej rovesníkov a rodákov zomrie, dáva na sväté omše. A dnes, keď išla do kostola na omšu, dozvedela sa, že Urbana pochovali, a preto chce dať za jeho dušu odslúžiť svätú omšu. Keď si úmysel svätej omše Anton značil, žena ešte povedala:

„Viete, kaplánko náš, aj keď Urban aký bol, taký bol, nechodil do kostola, ja si pokladám za povinnosť ako kresťanka aj za takých dať na svätú omšu,“ a skúmavo dodala, „však to môžem taktorobiť?“

„Veľmi dobre si počínate, babička,“ povedal jej na to kňaz.

Keď v nasledujúce rána si Anton koná ranné rozjímanie, znova a znova sa vracia k trom ľuďom: k Urbanovi, ktorý bol jeho biologický otec, splodil ho, a teda je mu vd'ačný za dar života; k Albertovi, ktorý mu bol otcom v živote, staral sa oň, hrali sa spolu, bol mu vzorom, venoval sa mu... jemu čoraz viac cíti potrebu splatiť lásku, ktorou ho sprevádzal, pokiaľ žil; a k maminke. Maminka! Pracovitá a zbožná žena. Až po jej smrti a teraz zvlášť si uvedomuje, čo to bolo za človeka v jeho živote. Nezúfala si, nereptala, naopak prijala od Boha aj veci, ktorým nerozumela, a predsa hrdinsky žila.

Dospel po čase k rozhodnutiu, že sa bude za všetkých troch modliť viac. Ako kňaz si uvedomuje silu modlitby a rovnako si uvedomuje, že keď to bude vôľa Božia, dozvie sa o nich viac.

Povinnosti doma na fare, v škole katechéza Antonovi po čase pomohli vrátiť sa do zabehnutých životných koľají. Jeden ruženec denne za troch zomrelých ani raz nevynechal.

Popri povinnostiach sa Anton venoval poznávaniu histórie diecézy. Po nežnej revolúcii v roku 1989 sa utvorili možnosti a zároveň aj potreba poznať i nedávne, ale už do histórie patriace udalosti a osobnosti.

V januári je skoro tma. Mal, takpovediac, voľný deň. Po obede sa usadil vo farskom archíve. Do rúk zobrať aj Direktórium z roku 1950. To preto, lebo o tom roku vedel, že bol pre Slovensko už poznačený novou ideológiou. Pri listovaní ho vzadu upútal zoznam vlašajších, teda z roku 1949, vysvätených kňazov.

Usmial sa a sám pre seba povedal: „Poznám niektorého z nich?“

Ako tak listuje, príde aj na zoznam z predchádzajúceho roku. A tu číta i meno Albert... Priezvisko ho zaskočilo. Číta svoje priezvisko! Nevedel, nepočul, že v diecéze pôsobil kňaz s jeho priezviskom.

„Tak sa predsa volal môj otec, aspoň som si donedávna myslel, že bol mojím vlastným otcom.“

V tom okamihu si uvedomil, že Boh mu odkrýva nové fakty z jeho okolia. Bolo tam len meno a dátum narodenia. Po ich prečítaní si uvedomil, že údaje sú zhodné s údajmi jeho otca.

„Môj otec! Ten, ktorý ma vychovával, bol katolícky kňaz?!“ až nahlas vykrikol. „Je to možné?!“ začudoval sa a vzápätí sa mu v hlave začali ozývať rôzne súvislosti, čo počul.

Po večeri zostal pri stole s farárom. Nezvykol dlho večerať, ťahal ho večerný program v televízii. Farárovi, keď sa však kaplánko nedvíhal, napadlo, či sa nechce o niečom porozprávať. A Anton naozaj chcel.

Vcelku si obaja padli do oka. Rozumeli si. Hoci bol medzi nimi veľký vekový rozdiel, bol medzi nimi rešpekt a úcta. Nebol to vzťah syna k otcovi, ale sú spolu len tri mesiace. Nedorozel čas?

„Môžem sa niečo spýtať, pán farár?“ začal Anton konverzáciu.

„Keď budem vedieť, rád vám odpoviem, pán kaplán.“

Vykali si. Farár mohol aj tykať, ale mal skúsenosti s kaplánmi, že vykanie je lepšie.

„Poznali ste, alebo stretli ste sa už s menom kňaza Albert a moje priezvisko?“

„Áno.“ Farára zaujalo, prečo sa ho na to kaplán pýta.

„Dnes som v archíve v Direktóriu z roku 1950 objavil toto meno.“

Kňaz farár sa začudovane pozrel na kaplána.

„Myslel som, že ste s históriou tohto kňaza oboznámený.“

„Prečo?“

„Myslel som, že to bol niekto z vašej rodiny.“

„Môj otec sa tak volal.“

„Otec?“ farár so záujmom pozrel na kaplána.

„Áno, otec,“ zopakoval farárovi.

„Poznal som kňaza asi o desať rokov staršieho odo mňa. Bol kňazom v inej diecéze.“ Pozrel sa von oknom a pokračoval. „Bol kňazom, ale apostatoval.“ Znova sa zadíval smerom ku kaplánovi. „Je to už asi dvadsať rokov.“ Zháčil sa. Kaplán si reakciu farára nevšimol. „Nebol z vašej rodiny?“

„Neviem. Moju rodinu nepoznám. S mamou sme sa nestretávali s príbuznými. Od mamy viem, že dedko i babka zomreli. Na Dušičky sme pri kríži zapalovali sviece za starých rodičov.“ Kaplán stíchol a zamyslel sa. „Som jedináčik. Teda nemám súrodencov. Nepamätám sa na žiadneho bratranca a ani sesternicu. Bývali sme s mamou v Pardubiciach. Tam som aj chodil na základnú školu. Keď som mal trinásť, presťahovali sme sa na Slovensko. Do gymnázia som chodil už na Slovensku.“

Farár ticho počúval kaplánov životopis. Postupne si začal niečo uvedomovať. Keď pán kaplán skončil rozprávanie, pričom spomenul i ťažkosti so slovenčinou, najmä gramatikou, ujal sa slova.

„Zdá sa mi, pán kaplán, že budem jeden ročník s vašou mamou. Ja som ročník 1935.“

„Áno, aj mama bola ten ročník narodenia.“

„Pochádzam z Oravy, to asi viete, pán kaplán. Mal som sedem súrodencov a z toho tri sestry.“

„Ja nikoho...“

„Dve sestry boli rehoľnými sestrami. Žije už len jedna. Je viac ako o desať rokov odo mňa staršia. Žije v charite v Čechách. Vaše priezvisko je v týchto končinách neznáme,“ zakončil odborne farár.

„Vraj pochádza z Považia. Odtiaľ bol otec,“ poznamenal kaplán.

„Je zaujímavé, ako si nás Pán Boh nájde, povolá a cez celý život vedie,“ zamyslel sa farár.

„V mojom živote si to viac a viac uvedomujem od Nového roka,“ vyznal kaplán farárovi.

„Ako ste sa dostali do nášho seminára, keď ste z inej diecézy?“ zvedavo, aspoň sa tak farár tváril, spýtal sa kaplána.

„Na prijímacích pohovoroch mi to doporučil otec biskup, žeby som to mohol skúsiť v inej diecéze. Prečo, to mi nepovedal. Povedal ešte toľko, že sa porozpráva s biskupom našej diecézy a že ten ma určite prijme.“

Kým pán kaplán hovoril, farár tuho premýšľal.

„A ako sa vám v diecéze páči?“

„Som spokojný. Som šťastný, že som kňaz. Ved' nezáleží, v ktorej diecéze pracujem. Uvažoval som aj o tom, že keby som sa nebol stal kňazom na Slovensku, šiel by som do cudziny, do misií.“

„Aj ja som mal pred rokmi túžbu ísť do misií. Vtedy ma odhovorili súrodenci okrem sestričiek, aby som zostal doma na Slovensku. Som spokojný. Už mám jeseň života a myslím, že ste môj posledný kaplán. Chcem, či chystám sa ísť do dôchodku.“

„Vy? Ved' máte síl ešte za troch.“

„To sa vám zdá. Ja cítim roky. Keď ich budete mať vy, spomeniete si, že človek po sedemdesiat päťke už má miesto za pecou.“

„Je pravdou, Svätý Otec prijíma od biskupov v tomto veku abdikáciu. Ale to sú biskupi. Kňazov je stále málo na Slovensku.“

„Ešte neodchádzam. Je však pravdou, že v seminári je pekný počet bohoslovcov. Nepatrí sa mladých zdržiavať. Keď sú mladí, nech pracujú. Prežil som ťažké roky. Keď som sa stal kňazom, práve prezident republiky dával dlhoočakávanú amnestiu. Vtedy sa mnohí kňazi dostali z väzenia. Nemohli sa hneď vrátiť do pastoračie. Pracovali kde-kade. Ved' to, pán kaplán, poznáte, počuli ste o tom.“

Bol to pre farára i kaplána pekný večer. Zabudli na film v televízii. Farár ponúkol kaplánovi koňačik a priznal sa, že sa už dávno takto s kaplánom neporozprával. Prebrali v ten večer všetko možné. Politickú, spoločenskú, športovú i kňazskú situáciu. Otvorili sa jeden druhému navzájom. Skoro vo všetkom, hoci je medzi nimi veľký vekový rozdiel, si v základných veciach rozumeli. Hovorili otvorene. Pýtali sa jeden druhého. A obaja mali pocit, že si nič nezatajujú. Farár si však v posteli, skôr ako zaspal, rozhovor ešte pripomenul. Uvedomil si, čo všetko ešte pán kaplán nevie. V súvislostiach to ešte nemá jasné ani on, ale rozhodol sa, že sa na veci pozrie. Popýta a zistí. Pravda, nie tak, aby došlo k zbytočným ťažkostiam.

V nedeľu popoludní prišla kňazovi rodná sestra - rehoľná sestrička na návštevu. Vraj ju predstavení pustili hádam naposledy. Brat ju podpichoval, že hoci je mladší, ona ho ešte predbehne. Spomenul si na rozhovor s pánom kaplánom. Nie iba na to, keď rozprávali o veku.

Mal také tušenie, že kedysi pred dvadsiatimi či tridsiatimi rokmi o tom počul, ale nebol si istý. Položil sestre otázku. Predpokladal, že sestra nepozná priezvisko pána kaplána.

„Máš dobrú pamäť, bola si aj predstavenou, poznala si viacerých kňazov, nič ti nehovorí meno Albert?“ Zámerne nepovedal sestre priezvisko.

„Áno, poznala som kňaza s takýmto menom.“ Zamyslela sa. „Pracoval v Pardubiciach, keď sa vrátil z väzenia. Bol pomerne mladý. Mohol mať tridsaťpäť rokov.“

Farár, sestričkin brat, si zhlboka vzdychol. Nepovedal ústami, ale pomyslel si: Predsa som dobre tušil. Tu budem hľadať.

„Zaujímam sa v poslednom čase o neho. Nevieš mi povedať o ňom niečo viac?“

„Vieš, už je odvtedy pár rokov. Ale často sa modlím za kňazov, najmä tých, čo mali ťažkosti, a preto si na udalosti okolo jeho prípadu spomínam.“ Nadýchla sa a pokojne uvažujúc začala rozprávať.

„Bola som v tom čase vyvezená do Čiech. Poznáš, čo to bolo. Z Martina z nemocnice ma priviezli do východných Čiech. Slováci nás, myslím rehoľné sestry, na Slovensku nechceli. Z nemocnice som sa však dostala do ústavu mentálne postihnutých chlapcov. Rýchlo som si zvykla. Každý deň bolo nové a nové vzrušenie. Keď nie okolo našich sestier, tak s chlapcami, a potom prišlo to s ním, s kňazom Albertom.“

Farár sa pozrel na hodinky. Boli tri hodiny odpoľudnia.

Sestra pohyb brata neregistrovala. Premýšľala.

„Politická situácia sa zdala byť amnestiou pokojnejšia. Vrátili sa sestry z väzenia. Mali začať pracovať u nás v ústave. Bola som poverená viesť komunitu, pretože predstavená bola ešte vo väzení. Hľadala som spôsob, kedy a ako predostrieť žiadosť o prijatie našich sestier do zamestnania. Vedúci bol dosadený Štátnou bezpečnosťou a všetko si ako starý komunista držal a kontroloval. Rýchlo som však vypožorovala jeho slabosť. Rád papkal, rád si ako Čech okrem piva dal aj kalíštek a potom si na hodinku poobede šiel zdriemnuť. Keď si pospal, býval poddajný. Vtedy som mu zvykla predostrieť naše požiadavky.“ Brat sa na sestru usmial. Už od detstva ju v rodičovskom dome považovali za šikovnú pri riešení ťažkostí medzi rodičmi a nimi - deťmi.

„V ten deň odišiel skôr. Zobudil sa skôr a šiel domov. Za tmy prišiel Albert. Poznala som ho. Bola som mu predsa v roku Víťazného februára na primíciie. Mal primíciie ešte vonku za ich dedinou pri kríži v poli. Ja si na to pamätám. Albert nebol dlho v pastorácii. Zatkli ho, keď sa vracal z mesta domov. Dovtedy ho doma veriaci celé noci strážili. Mali pošepnuté z kruhov blízkych bezpečnosti, že ho chcú z farnosti dostať do väzenia. Veriaci ho strážili, ale v poli ho zatkli. Málo, tri či štyri roky, bol v pastorácii. Internovaný pán biskup ho vtedy cez tajného generálneho vikára poveril dočasne spravovať

farnosť. Dlho to nerobil. Bol však šikovný. Vedel to s ľuďmi a raz či dvakrát dal tajne aj duchovné cvičenia našim sestram.“ Aj po rokoch cítila sestrička k Albertovi vďačnosť za to, čo pre nich konal.

„V ten večer sa u nás zastavil cestou z väzenia. Aj povedal, kto mu o nás hovoril, ale na to sa nepamätám. Jednoducho v ten večer prišiel. Sestry boli šťastné, ja som si však uvedomovala všetky okolnosti. Bola to policajná doba. Príslušníci v mongomerákoch chodili po dedinách, i vo vlakoch. Sliedili, snorili a aj u nás boli pomerne častí hostia. Veci riešili len so správcom, vedúcim. Ten nás vedel, keď mal dobrú vôľu, o tom, čo bolo, aj informovať,“ usmiala sa.

Pomaly rozprávala ďalej.

„V spomínaný večer, keď sme sa s Albertom zvitáli, sa vedúci zrazu vrátil. Neskôr sme sa dozvedeli, že mal avízo z polície, že z väzenia prepustený kňaz smeruje do našich končín. Stretli sme sa všetci pospolu v našej kuchynke. Ovzdušie bolo také napäté, že sa dalo krájať. Pýtali sme sa v duchu, čo teraz bude nasledovať. Vedúci po krátkej chvíli mne a kňazovi povedal:

„Poďte za mnou!“

Nešli sme do jeho kancelárie, ale do izby, kde som spávala s niektorými sestrami. Prezrel si, či je izba prázdna, a keď sa uspokojil, do ticha Albertovi a mne povedal:

„Tu sa ubytujte. Tu vás nebude nikto hľadať. Viem, že do klauzúry sa nik z polície neopováži, pokiaľ som tu ja.“ Aj po rokoch si to živo pamätám.

Od vedúceho som dostala ďalší príkaz. Povedať sestram, aby ho v dobrom nevyzradili a aby sestry z tej izby prespávali niekde inde, napríklad na oddelení. Vtedy som pochopila, že nie všetci správcovia sú zlí. Na nás bol prísny, často drzý, ale v ten večer odvážny.“ Predstavovala si ho po rokoch. Chcela si obnoviť jeho tvár. Po chvíli, keď sa jej to nepodarilo a brat na ňu pozeral, pokračovala v začatom monológu.

„Kňaz Albert u nás po čase dostal zamestnanie. Stal sa údržbárom a kuričom. Vedúci ho prihlásil i na úradoch, ale nie ako kňaza. My sme boli šťastné, že máme postarané každý deň o svätú omšu a dvojtyždňovú spoveď. Tento stav netrval dlho. Nastali nepríjemnosti s inými zamestnancami. Sám vedúci mu vybavil prácu inde. Ale pretože my sme na okres tlačili, že potrebujeme mať kňaza, aby nám vysluhoval sviatosti, dostal Albert po čase akési úradné povolenie, že sa mohol ako kňaz verejne pohybovať. Po niekoľkých týždňoch sa vrátil k nám do ústavu a pokračoval ako predtým v práci.“ Uvažovala nad vtedajšou situáciou v ich ústave.

„Boli to krásne roky, ale aj ťažké. Trvalo to, myslím, päť rokov. Situáciu využili aj predstavení a náš dorast sestier zverili Albertovi. Pravda, tie boli

v civile, prichádzali často do našej komunity ticho, tajne a nepozorovane. Čo sme si mysleli my. Pravda bola o inom. Albert nám príkladne pomáhal. Bol pre nás požehnaním z neba.“ Usmiala sa. Mala v mysli i srdci milé spomienky.

Rehoľná sestrička sa pozrela na rodného brata - kňaza.

„Situácia sa nám zdala, že ju máme pod kontrolou. My sme však boli pod špeciálnou kontrolou polície. Medzi zamestnancami mali dosadených pomocníkov. Niektorí chlapci, aj keď boli pozbavení svojprávnosti, boli bez toho, žeby sme o tom vedeli, správcom vození na vypočúvanie. No aj správca to mal ťažké, chlapcov sa polícia vypytovala aj na neho. Ale aj na všeličo iné, často pre nás nepodstatné. Či fajčia... A keď ich na cigaretu a alkohol nachytali, už im povedali, na čo majú dávať pozor a potom im o všetkom referovať. My sme považovali chlapcov za postihnutých, ale polícii to stačilo, aby vedeli o všetkom v našom dome,“ skonštatovala.

„Ako dlho ten stav trval, neviem. Dva či tri roky?“ Zamyslela sa.

„A nielen chlapci sa dostali pod nátlak polície, ale aj náš Albert. Náš... Bol skutočne náš. Až neskôr sme si všimli a uvedomili viac vecí. Mal nás, rehoľné sestry, rád. Pomáhal nám, slúžil nám, ale niečo sa stalo.“ V miestnosti bolo počuť jej bolestný vzdych.

„Všimli sme si, že z času na čas cestoval do mesta a vtedy býval nervózny. Keď sa vracal domov, utiahol sa do svojho bytu a nevideli sme ho viac v ten deň a ani v noci. Niečo sa s ním dialo. Stalo sa, že sme potrebovali jeho pomoc a vtedy sme si všimli, že pil alkohol. Nebolo toho veľa. Bolo to však na ňom vidieť. Začali sme sa zaň modliť a viac si ho všímať. Bolo to len vtedy, keď odchádzal do mesta. Nevedeli sme, že bol predvolávaný na políciu. Čo a ako bolo, sme nevedeli a ani netušili.“ Zosmutnela. Vypadli jej z očí slzy.

Kňaz i sestrička vedeli o tom, že Albert bol bývalý politický väzeň. Dostal amnestiu, ale nedostal sa do pastorácie.

„To, že pracoval u nás v ústave, bola pre neho len náhrada. Iste túžil aktívne sa zapojiť do živej pastorácie niekde vo farnosti. To sme si uvedomovali a to bolo aj trňom v jeho živote.

U nás dostal prácu, ale politická mašinéria v tej dobe bola ťažká. Strana a vláda sa postarala, že sused nemohol veriť susedovi, priateľ priateľovi, a dokonca to zasahovalo rodiny a rodinné vzťahy, pracoviská, ale aj také spoločenstvá, ako boli kňazské. Čo-to vyšlo na povrch. Prezvedalo sa.“ Stroho, ale jasne skonštatovala rehoľná sestra.

Pohľad oboch bol upretý niekde do diaľky. Spomínali na udalosti z vlastného života.

„Polícia snorila. Hľadala morálne chyby u ľudí. Keď niekto ušiel z rodiny do zahraničia, alebo by mohol mať kontakt s niekým v zahraničí, to sa preverovalo, podozrievalo a vyhľadávalo. Nehovoriac o tom, že keď niekto šiel na dovolenku do zahraničia a dostal od banky devízový príslub, už bol volaný na zvláštne oddelenie na pohovor. Keď sa vrátil, hneď musel dať vyúčtovanie zo svojej cesty. Nie finančné, ale s kým a kde sa stretol, čo hovorili... A na zájazd boli posielaní aj špicli. Boli platení z úradov polície a strany a tiež členmi zájazdu. Tí museli na niekoho dávať pozor, čo s kým a podobne. Zato sa dostali na dovolenku. Boli už spolupracovníci. Pravda, do zahraničia sa dostali aj ľudia, ktorých chceli chytiť, vyskúšať či preveriť. Polícia bola všemocná. Ale ani medzi nimi, kolegami, sa nedalo jeden druhému veriť.“ Nastalo ticho. Obaja vedeli z osobnej skúsenosti svoje.

Rehoľná sestrička zvažovala a smutne pokračovala.

„Podobne to bolo s tými, čo sa dostali na slobodu z väzenia. Boli sledovaní. Zisťovalo sa všetkými možnými prostriedkami, v čom a ako vyvíjali svoju činnosť, s kým sa stretli, o čom hovorili, čo sa deje v ich okolí. Áno, niektorých si kúpili za judášsky groš. Nie všetkých. Boli medzi nimi bezúhonní ľudia, charakterní a práve tí členom polície, eštechom, najviac prekážali. Na nich nešetrili. Sľedičom dávali výhody, boli dobre platení len za to, že cestovali, snorili a podobne. Myslím, že každý vchod v bloku panelákov mal svojho donášača, pomocníka za poplatok. Myslím, že to bolo tristo korún mesačne a odmena za niečo konkrétne. Často sa vedelo, kto to robí, také veci sa nedali utajiť. Boli to naivní ľudia s nízkym IQ, zaháľaci, ale našli sa aj ľudia vo vysokopostavených funkciách. Niektorí to robili pre kariéru, iní - aby si k platu prílepšili, aby ich rodinní príslušníci mali od polície pokoj, ale aj pre iné okolnosti.“ Brat pokýval na súhlas hlavou.

Rehoľnica pokračovala.

„Neboli všetci tými najhoršími a bezcharakternými. Ale naivní boli mnohí. Naleteli na rôzne sľuby. Chceli mať pokoj. Bol náboženský útlak. Chceli chodiť či chodili do kostola. Niektorí preto tajne sledovali, kto je v kostole, čo hovorí kňaz. Sledovali aj mnohých kňazov, najmä výrečných, kňazské osobnosti, charaktery, mienkotvorných si nahrávali. Koľkých nachytali na hlúposti, nerozumnosti, banálnych veciach.“ Obaja, kňaz i jeho rodná sestra, pokrútili hlavami.

„Boli však mnohí, ktorých sa nepodarilo chytiť na morálnom delikte, slove, vzťahoch, povinnostiach či práci. Na takých vedeli zahrať veci útokom. Vymýšľali a potom také veci predstavovali na verejnosti. Človeku vedeli zobrať dobré meno, česť, zničiť ho zdravotne, vyštváť z pracoviska, z kruhu spoločnosti. Veď teraz po revolúcii mnohí otočili kabáty a žijú tak, že oni nič.“ Rehoľnica si zhlboka vzdychla.

„Dnes sú hrdinami aj takí, čo v tej dobe nežili, neprežili šikan, nevedia, čo sa odohrávalo. Nemajú naštudované veci z tej doby... Oni dnes sú ešte horší ako tí, čo vtedy boli známi svojím zlým životom a správaním. Porekadlo hovorí ‚Poturčenec horší od Turka‘. Sú nebezpečnejší, ako si myslia... Dnes mnohí ubližujú čestným ľuďom, ktorí nič zlé v tej dobe neurobili, a uvádzajú ich zoznamy ako údajných spolupracovníkov, agentov Štátnej bezpečnosti a podobne. Škoda, že ich hlúposť a naivita neprestáva kvitnúť,“ povedala sestra rázne.

Kňazovi sa zdalo, že sestra odbočila od udalostí z tej doby. Dala sa strhnúť? Nie, chcela pripomenúť danú situáciu. On čo-to vedel o činoch vtedajšej mašinérie Štátnej bezpečnosti i súčasnej SIS - Slovenskej informačnej služby. Len naivný si môže myslieť, že dnes má SIS iné praktiky. Nie. Je pravdou, že aj dnes sa štát musí brániť, dávať pozor na veci, udalosti i ľudí... Len sa o tom nehovorí a nepíše.

Sestra sa zastavila v rozprávaní, pozrela na brata kňaza, nadýchla sa a pokračovala.

„A náš Albert? Držal sa. Bol to čestný muž, charakterný kňaz, dobrý človek, viem, že sa snažil sväto žiť. Pristupoval k sviatosti zmierenia, zbožne slúžieval svätú omšu, bol sestrám ako otec, brat i syn, podľa veku sestry.“ Obaja si uvedomili, že to bolo správanie inteligenta a dobrého kňaza. A vtedy Albert ním bol.

„Spomínam si na jednu udalosť,“ pokračovala sestrička, „myslím, že to začalo asi po roku, čo bol u nás v ústave. Okres konal pre zamestnancov výlet do Nemeckej demokratickej republiky. Bol to v socialistickom tábore štátov východného bloku preferovaný štát. Bolo to dva či tri roky potom, čo mesto Berlín Rusi rozdelili Berlínskym múrom. Do východného Nemecka sa chodilo na nákupy. Už vtedy tam boli plné obchody. U nás vtedy bolo vecí pobiedne. Albert sa na zájazd nehlásil. Asi vedel prečo. Vari mesiac pred zájazdom si ho vedúci zavolať do kancelárie.

„Súduh, vy nemáte chuť vycestovať do NDR?“

Dvere boli pootvorené a ja som v tom čase prechádzala okolo. Začula som niečo, čo ma prinútilo zastať. Nastalo ticho. V zhone povinností som na to akosi zabudla. Pre Alberta to bol však začiatok jeho novej krížovej cesty,“ poznamenala rehoľnica a pokračovala v rozprávaní.

„Albert dlho mlčal. Nevidela som mu do tváre. Dnes viem, že musel so sebou bojovať. Po rokoch v žalári, teraz vo východných Čechách len zhon... Domnievam sa...

„Rád by som, ale nemám cestovný doklad,“ povedal pomaly.“

Sestrička vsunula do svojho výkladu o udalosti poznámku.

„Do zahraničia, štátov socialistického bloku, sa necestovalo na pas, ale na cestovnú doložku. Pasy nevydávali, lebo sa súdruhovia báli, že by ľud emigroval, preto vymysleli také ružové tlačivá. Tam sa muselo uviesť okrem mena a všetkého o cestujúcej osobe aj to, či je cesta súkromná alebo kolektívna, výška obnosu korún, ktoré sa vyvážali za hranicu, čo cenné okrem peňazí človek mal pri sebe, ako boli hodinky, obrúčka, fotoaparát... a cestujúci tiež musel uviesť, kedy naposledy bol v cudzine, v štáte, do ktorého cestoval. Ľudia nevedeli, iba tušili, že aj tieto ružové tlačivá sa archivovali, kontrolovali a bezpečnosti slúžili na kontrolu pohybu obyvateľstva a záujmy jednotlivcov. Aj to poslúžilo štátnej moci, aby vydierali ľudí. Keď cestoval človek súkromne do socialistického štátu, musel sa preukázať ešte „pozvaním“ niekoho z navštevovaného štátu. Aj to bolo nápomocné pre kontrolu ľudí. Ak si klamal, vedeli ťa odhaliť, pretože pozvanie vydávali úrady v mieste trvalého pobytu pozývajúceho.“ Sestra si to dobre pamätala. V mysli jej prebehol iný prípad, keď chcela ísť do Poľska pri prvej návšteve pápeža v jeho rodisku. Aj keď mala všetko v poriadku, nepustili ju. Nie Poliaci, ale naši. Uzatvorili v tom čase štátne hranice.

Po chvíli tichého uvažovania sa sestrička vrátila k rozprávaniu o Albertovi. Hoci už je staršia, pamäťou je jednička.

„Nato vedúci ihneď ako pripravený a znalý veci Albertovi povedal:

„Žiadny problém. O týždeň ho môžete mať.“

Domnievam sa, že Albert si uvedomil, čo som si uvedomila aj ja za dverami - službička za službičku. Albert mlčal. Vedúci pokračoval.

„V stredu je stránkový deň. Dám vám voľno aj dodávku a môžete si ísť doklad vybaviť.“

„Na stredu už mám naplánovanú robotu...“ po chvíli povedal Albert.

Nestačil dopovedať, vedúci ho prerušil.

„Robota vám neutečie.“

Zdá sa mi, že Albert niečo tušil. Nakoniec sa dal vedúcim prehovoriť. V stredu si bol vybaviť cestovnú doložku na našom ústavnom aute. To sa často nestávalo, že vedúci podpísal len tak niekomu cestu do mesta autom. Po návrate mi Albert nič nespomenul, hoci som sa pýtala, ako pochodil.

Zájazdu sa zúčastnil. Z ústavu bol len on a pár civilných pracovníkov. My sme doložky nemali, nás nikto neoslovil a neponúkol miesto v zájazde, hoci to bol zájazd pre najlepších pracovníkov zo sociálnych ústavov okresu. Nás len ústne chválili, ale naša práca nebola odmenená ani na výplate a ani na zálohe. A už vonkoncom nie, aby sme v pracovnej dobe cestovali do NDR. Neľutujem to, veď aj tak sme mali núdzu v sesterskej kase,“ zasmiala sa. Bol to srdečný smiech.

„Pravdepodobne po týždni, čo sa vrátili z výletu, bol Albert predvolaný do okresného mesta na kádrové oddelenie sociálnych ústavov. Viem, že vtedy v tom čase znervóznel. Tušil niečo? Mal nejaké avízo? Neviem. Vrátil sa vážny. Nechcel obedovať. Bol to pravdepodobne ďalší krok zlomenia Alberta. Prvý nie. Ten už nastal vo väzení. K tomu sa mi priznal. Bolo otrasené jeho ja. Sedel vo väzení len s kriminálnikmi. Sám a jeden evanjelický pastor. O väzení nám sestram dva či trikrát rozprával večer pri nejakej rekreácii.“ Zastavila sa v rozprávaní.

„Mne však pri inej príležitosti sa priznal k niektorým ťažkostiam z väzenia. Vtedy i plakal. Lepšie povedané, vypadli mu slzy, ktoré si vzápätí utrel, akoby si na niečo spomenul. O tom si môžeme povedať inokedy,“ poznamenala rehoľnica s pokojom.

„Na druhý deň sa mi nezdal. Prvýkrát zaspal na rannú svätú omšu. Mávali sme ju o pol piatej, pretože na šiestu sme nastupovali do práce. Viem, že rád vstával. Bol ranný vtáčik. Vtedy sa na nás pri omši a príhovore nepozrel. Všimli si to viaceré sestry. Prečo? Asi viem. Bol citovo založený a vtedy na oddelení pre ústavy v našom okrese ho začali ‚tlačiť k múru‘. Neviem, čo od neho chceli. Neviem, na čo boli zvedaví, čo sa tam odohrávalo. Jedno viem iste - že to, čo sa o tom a najmä o Albertovi hovorilo, nebola pravda. Začas, a nebol krátky, čo som Alberta poznala ako kňaza, by to neurobil.“

Sestrička si v duchu snažila predstaviť viaceré okolnosti. Spomenula si.

„Ozaj, zabudla som povedať, že v kancelárii nebol nikto zo zamestnancov našich ústavov, ani riaditeľ a ani námestník. Tí, čo v kancelárii pracovali, museli ju opustiť. Boli tam neznámi traja muži. Eštebáci? Netajili sa. Mali oblečené tmavohnedé dlhé plášte. Akési rovnošaty. Obliekali sa tak, aby zastrašovali ľudí, aby ich poznali?

Viacerí z oddelenia spomínali, že na Alberta za dverami viackrát kričali. Jedna referentka bola hlboko veriaca a všetko, čo vedela, mi po čase povedala. Iste ho nebili. To, aby niekoho bitkou k niečomu nútili, sa odohrávalo na iných miestach. Viem to z rozprávania iných.“

„O tom tiež viem...“ pripomenul si kňaz. Bol starý a spolubratia i iní veriaci všeličo rozprávali.

„Prešlo niekoľko mesiacov. Pol roka? Neviem presne. Na čas sa nepamätám. Znova sa títo muži v plášťoch objavili v ústave. Vedúci vyhľadal Alberta, priviedol ho do svojej kancelárie a odišiel autom do mesta. Kňaza nechal s nimi. Viem, že párkrát niektorý z mužov vyšiel na chodbu a prešiel sa kúsok po nej. Robil sa, že ide na toaletu. Zámerne som bola v mojej izbe. Dvere som mala otvorené. Celkom sme boli tri. Báli sme sa? O seba? Nie. Chceli sme byť blízko, keby sme niečo počuli, pripravené vojsť len tak náhodou do vedúceho pracovne. Nikdy sme sa takto nehrali na špehov. Nemali sme to v povahe. Viem, že sme sa všetky tri šeptom modlili. Bol to celý veľký ruženec i viac... Potom muži odišli. Zašla som do izby kňaza Alberta.

„Čo chceli? Nič vám neurobili? Ste v poriadku?“ vyletelo mi z úst. Nikdy predtým som nebola v kontakte s ním taká zvedavá.

Pozrel na mňa bez slova a pokrútil hlavou. Nakoniec povedal: „Nie.“

Viem, že v očiach mal slzy.“

Po chvíli dodala.

„Už v ten deň sa o návšteve vo vedúceho kancelárii všeličo šušovalo. Zamestnanci, akí boli - takí boli, rôznej povahy, minulosti alebo náture, ale všetci, aspoň sa tak tvárili, boli na strane kňaza. Albert bol vždy ku každému milý, úslužný, pozorný... Vedel si všimnúť, keď mal niekto sviatok, meno či narodeniny. Dokonca mu boli vďační - chodieval i na pohreby ich príbuzných, a to aj vtedy, keď bol obrad slúžený v inej konfesii, alebo ho konal zbor pre občianske záležitosti. Ľuďom i spolupracovníkom to vždy dobre padlo.“

Sestrička si spomenula na dopad návštevy.

„Je isté, že návšteva mužov a výsluch Alberta vo vedúceho kancelárii zjednotili ľudí s Albertom. Albert nič nikomu nepovedal. Mal zakázané? Nechcel? Báľ sa? Neviem. Asi po troch dňoch prišla za mnou žena v rokoch, ktorá pracovala vo výchove na oddelení. Keď sme boli samy dve, začala srdcervúco plakať. Z času na čas sa mi nielen ženy, ale aj muži vedeli postťažovať na pomery v rodine, na vzťahy medzi sebou, ale aj na choroby svoje i v rodine. Keď sa žena upokojila, začala priamo.

„Sestrička, ja som tomu všetkému na vine. Ja, ja...“ a pokračovala v plači.

Mlčala som. Vedela som, že je kandidátkou komunistickej strany. Bola prijímaná ako robotnícky káder. Tak bolo zvykom - nachytať do strany robotníkov. Úradníkov a funkcionárov bolo dosť. Strana chcela mať aj percentuálne zastúpenie robotníkov. Bola predsa stranou pracujúcich, robotníkov, roľníkov, ale i...“ Nedopovedala. Po chvíli pokračovala. „Keď sa pani vyplakala, začala hovoriť. Vedela som z jej rozprávania čo-to o jej životnom zázemí. Sama mi to hovorila. Manžel jej popíjal a viackrát ho pristihla

s inými ženami. Nechcela rozbiť rodinu rozvodom. Deti dorastali. Iste by ju boli rozviedli, ale ona kedysi vyrastala vo veriacej rodine. Bola z Českokobratskej cirkvi. Nemala peniaze. Nevie, ako sa dostala do zoznamu pomocníčok Štátnej bezpečnosti – ŠtB. Mala strážnicu úlohu pozorovať v ústave činnosť kňaza Alberta. Nemohla však naňho nič zlé povedať. A tak niekto vymyslel, že kňaz Albert si k nej dovoľoval. To som sa dozvedela z iných rozhovorov. Albert počas výletu sa správal spoločensky. V autobuse sa spievalo, zapojil sa ticho aj on. Ktosi zo zájazdu ho vyzval, aby zaspieval nejakú slovenskú pieseň. Nerobilo mu to ťažkosť, spieval aj české, aj slovenské piesne. Keď dospieval, celý autobus mu zatlieskal. Vedel spievať. Mal príjemný zamatový hlas. Potom už nespieval. Počúval posádku autobusu a ticho sa rozprával s ľuďmi zo zájazdu. Po prehliadke výstavniska pre rozvoj techniky v Lipsku sa na ceste domov zastavili v Drážďanoch. Tam dostali opäť voľno, aby si mohli dokončiť nákupy, veď vlastne nato väčšina ľudí išla na výlet.

Albert bol v Drážďanoch prvýkrát, vlastne v zahraničí vôbec.

Keď sa rozhliadal okolo seba, pri zaparkovanom autobuse bol už skoro sám. Vtedy pristúpila k nemu táto žena.

„Pán farár, viete niečo po nemecky?“ nevinne sa spýtala.

„Áno, kedysi som sa učil, ale roky som s nikým nerozprával,“ priznal sa žene nič netušiac.

„To je výborné. Ja viem zo školy, učili sme sa tri roky na učňovke, len pozdraviť a niečo sa spýtať.“

Albert neodpovedal. Vedel viac. Nepriznal sa, že dôstojne po nemecky číta a píše, ale v konverzácii má ťažkosti. Vo väzení so spoluväzňom z inej cirkvi občas konzultovali. Boli to pekné chvíle, lebo ostatní traja v cele im nerozumeli. Brat farár z inej cirkvi vedel oveľa lepšie, a to Alberta nútilo viac si cibriť pamäť.

„Mohla by som s vami ísť?“ poprosila.

Súhlasil. Nevidel v tom nič zlé a už vôbec nie hriešne. Ona šla za ním ako ovečka. Prešli pár ulíc, zastavovali sa pri výkladoch, vtedy Albert predniesol žene prosbu.

„Prepáčte, pani Anežka, ja by som chcel ísť do Drážďanskej galérie.“ Pozrel sa na ženu. Jej to očividne nevyhovovalo. Navonok prejavila záujem, že aj ona by si rada pozrela obrazy svetových maliarov. Albert čakal, že žena nepôjde. Keď sa však rozhodla, že pôjde s ním, neprekážala mu jej prítomnosť.

V galérii je silencium. On si kúpil sprievodcu. Mal možnosť českého, ale pre rozšírenie znalosti z nemčiny sa rozhodol pre nemecký text.

Návšteva im zabrala podstatnú časť voľného času, čo dostali na nákupy a voľno. V galérii nestretli nikoho z účastníkov ich zájazdu. Občas Albert pani Anežke čo-to potichu prečítal o obraze, pred ktorým práve stáli. On sám cítil, že

pohľad na obrazy významných maliarov ho obohacoval. Najmä na tie s náboženskou tematikou. V tichu pozerajúc na obrazy Madony s Jezuliatkom či svätých, Jána Krstiteľa, apoštolov a iných, nemal ťažkosť meditovať.

Nestačili prejsť celú galériu, keď mu pani Anežka viackrát dala i hlasom najavo prosbu, aby si našli čas ísť aj na kávu a zákusok. Vyhovela jej. Hoci ona sa pridala k nemu a on mal svoj plán pozrieť si čo najviac z Drážďanskej galérie. Necelú hodinu pred koncom rozchodu odišli z galérie a Albert pozval pani kolegyňu do cukrárne. On kúpil a zaplatil i pre ňu poriadnu porciu zákuskov a kávu Nescafé, čo v Čechách vtedy bola ešte zriedkavosť. Pani Anežke sa rozviazal jazýček. Začala rozprávať o svojej rodine, problémoch v manželstve, správaní manžela a začala klásť kňazovi – spolupracovníkovi rôzne otázky: ako sa cíti v Čechách, na pracovisku, ako si rozumie s rehoľnými sestrami, či ho aj niekto príde pozrieť zo Slovenska z rodiny a iné otázky. Alberta to prekvapilo. Pri niektorých otázkach hovoril kladne, najmä čo sa týkalo práce a pobytu v Čechách, ale o sestričkách povedal, že on do ich života okrem svätej omše a sviatostí nezasahuje, a návštevy dal celkom stranou. Keď rozprávala o stave svojej rodiny, pokúsila sa Albertovi položiť svoju ruku na jeho. Ten si ruku odtiahol. A keď sa pýtala, ako je spokojný, že je kňaz, znova sa pokúsila o dotyk svojej ruky s jeho rukou. Vtedy si ruku zo stola položil na koleno. Nič viac. Pri odchode si všimol, že nejakí dvaja turisti, cudzí muž a žena, ich pozorovali. Nepripisoval im väčšiu pozornosť. Odišli z cukrárne. Kráčali vedľa seba a cestou sledovali výklady obchodov. K autobusu prišli medzi prvými. Len oni dvaja nemali nakúpenú batožinu. To vyvolalo úsmev na oboch stranách.

„Pán Albert, vy ste si nič nekúpili?“

„Nie!“ poznamenal. „Viete, že som sám. Na sladkosti si dávam pozor a čo potrebujem, kúpim si aj doma v Čechách.“

„Ani sestričkám?“ pripomenula ktorási zo žien.

„To máte dobrý nápad. Zabudol som na ne.“

Spomenul si, že odtiaľ neďaleko videl po ceste potraviny. Rozbehol sa k nim. Pre nás sestry tam kúpil nejaké cukríky. Viem, že to bolo celé kilo! Vtedy sa cukríky kupovali na váhu. Doma sme z cukríkov mali radosť. Trvali nám dlhú dobu,“ usmiala sa sestrička.

„Zabudla som spomenúť, že pani Anežka mi povedala, že dostala úlohu zo stránickej skupiny, aby sledovala súdruha Alberta. Keď referovala po zájazde, kde bol a s kým, že boli stále spolu len oni dvaja, jeden z prítomných poznamenal:

„Videli vás, súdružka, že ste držali súdruha Alberta za ruku. Čo je medzi vami?“

„Zdrevenela som,“ povedala mi Anežka. Spomenula si na nepremyslené, no chcené dotknutie sa ruky Alberta, ale aj na jeho reakciu.

„Nechcela som nič... ja som vydatá žena,“ rozplakala sa. „Aj keď môj muž je nemravník, ja som mu verná. Prisahám, sestrička, že som nič hriešne tým nechcela...“ plakala. Cítila som a bola som presvedčená, že hovorí pravdu.

Po ústave sa už na druhý deň šírili reči, že Albert obťažoval súdružku Anežku, že ju chytil za ruku, že boli spolu na rande v galérii a dali si v cukrárni kávu s koláčmi, ktoré zaplatil Albert. Takéto reči sa začali rozprávať. Neverila som rečiam. Albert ich musel počuť, ale zdal sa mi pokojný. Je isté, že v ústave nik nič nepostrehol, že by medzi nimi bol nejaký väčší kontakt. Jedine pracovník, a aj to bol len úradný.“

„Poznám také výmysly,“ povedal kňaz. „Polícia vedela využiť všetko na zobrať cti, dobrého mena, aby ľudí ničila... Aj iné prípady poznám o nás kňazoch i laikoch,“ povzdychol si.

„Máš pravdu. Keď bol Albert o týždeň predvolaný do mesta, nebolo to už v kancelárii na našom sociálnom oddelení. Viem to od vedúceho. Keď bol pripitý, prezradil.

„Sestrička, viete, kde bol dnes súdruh Albert na pohovore?“

„Neviem.“ prekvapene som reagovala. Skutočne som nevedela. Pokračoval.

„Bol na ŠtB. Štátnej bezpečnosti. Bol tam preto, že na výlete v Nemeckej demokratickej republike obťažoval súdružku Anežku. Jej manžel povedal, že to len tak nenechá, aby farár obťažoval jeho ženu.“

Zmeravela som.

„Albert, náš údržbár, by toho bol schopný?“

„Áno! Tichá voda brehy myje,“ zarehotal sa podpitý správca.

„Neverím!“ skočila som mu do reči. „Veď vidím veci aj tu v ústave. A vy sám viete, že Albert nechcel ísť na ten zájazd.“

„Nechcel, nechcel, a šiel... Všetko vyšlo tak, ako chceli...“ Zrazu sa strhol. „Nič ste nepočuli a nič som nepovedal!“ Obzrel sa podpitý vedúci.

Pochopila som. Iní dobre premysleli, aby niečo podnikli proti kňazovi Albertovi. Maličká vec, ale oni dokážu aj takú vymyslenú a ním nechcenú drobnosť nafúknuť. Spomenula som si na rozhovor s pani Anežkou prednedávnom.

Boli to ťažké dni v ústave. Čo všetko sa vtedy rozprávalo. Albert mlčal. Nevyjadroval sa. Iba raz pri omši v našej kaplnke položil otázku.

„Sestričky, aj vy si myslíte, že to, čo sa hovorí o mne, je pravda?“

Z kaplnky sa ozvala jednotná odpoveď.

„Nie!“ povedali skoro všetky sestry nahlas.

„Raz pravda vyjde na verejnosť.“

Trvalo to dlhší čas. V ústave všetci boli na strane Anežky a Alberta, že medzi nimi nič nie je. Pani Anežka chcela dať výpoveď. Albert sám ju prosil, aby to neurobila. Čas všetko zahojil. ŠtB sa vec nepodarila. Na začiatok,“ poznamenala sama pre seba.

„Prešli dva či tri roky. Nič sa nedialo, ľudia zabudli, Albert a my sestry sme dávali väčší pozor. Medzi nás sestry chodili na brigádu dievčatá zo Slovenska. Vystupovali ako naše príbuzné, neterky, z našich rodísk návštevníčky. Boli aj také, ale viac medzi nás chodili dievčatá, ktoré sa chceli stať rehoľnými sestrami. Bolo ich až do desať, podľa rôznych okolností. Kňaz Albert bol ich duchovným vodcom. Po sobotách a nedeliach, keď nepracoval ako údržbár a keď v ústave boli len dve či tri ženy, mal pre dievčatá prednášky, učil ich teologickým vedám, viedol obnovy alebo duchovné cvičenia.“ Zo správania kňazovej sestry vychádzal pokoj.

„Boli to skutočne požehnané roky pre našu rehoľnú spoločnosť. Dievčatá o čosi mladšie, ale niektoré také staré ako my, nám dávali rôznu posilu svojím humorom, pohľadom na veci a udalosti. Nemali z okolností strach. Viac sme sa báli my, zaoblečené do rehoľných šiat. Čo všetko sa vo voľnom čase porobilo! Hrali sa scénky na rôzne námety, spievali sme moderné duchovné piesne, navštívili sme aj niektoré pútnické miesta, urobilo sa veľa ručných prác a bol čas aj na modlitbu, rozhovory i inú prácu. A keď to bolo možné, vedel sa zaangažovať i kňaz Albert. Bol náš. Jedným z nás. Sestry si pochvaľovali jeho pomoc, rady a tešili sa z jeho prítomnosti medzi mami.“ Sestra sa zadívala na brata kňaza a povedala.

„Často mi pripomínal teba. Ty si bol vždy pre mňa povzbudením. Každá tvoja návšteva u nás, aspoň raz za rok, ale aj tvoje listy, hoci len párkrát do roka, mi boli vzpruhou. Ďakujem ti. Chcem ti povedať, braček, že som rada, že mám takého brata.“

„Ďakujem ti za poklonu, sestrička. Aj ja som rád, že som v tebe a zomrelej našej sestričke mal v kňazstve oporu. Vybrali sme si svoje povolanie slobodne a myslím, že všetci traja sme dávali a dávame Ježišovi celé srdcia, silu i svoj život.“

Zasmiali sa. Sú už obaja starí. Skôr prídu k smrti, ako je odvtedy, čo sa narodili. Obaja si uvedomujú, že za Ježišom sa vyplatí ísť. Ježiš vie ponúknuť aj kríž, ale vie dať aj silu ten kríž niesť. V miestnosti začalo byť šero. Je január. Dni sú krátke, tma tvorí väčšinu dňa. Svetla však bude pribúdať. Hovorí sa, že po Zjavení Pána, Troch kráľoch až do Hromníc to ešte tak nevidieť, ale porekadlo o slepačom kroku sa napĺňa, pretože čo deň, to dlhší.

„Aby som dokončila, čo viem,“ pozrela sa na brata a pokračovala. „Medzi nás chodila aj vysokoškolačka Lucia. Neviem, či si na ňu pamätáš. Pekné

dievča, čisté na duši, otvorená hlava, veľmi túžila stať sa rehoľnou sestrou.“
Odmlčala sa.

„Dnes pri obede som si práve na ňu spomenula. Vieš prečo? Zadávala som sa na pána kaplána. Jej tvár som videla v jeho tvári. Nehnevaj sa, že to hovorím. Totiž ona zohrala v živote kňaza Alberta zaujímavú úlohu.“

Kňaz sa zadíval pozorne na sestru. Po chvíľke váhania povedal:

„Vieš, čo ti chcem povedať? Máš pravdu s tými tvármi. Ja som ťa dnes na začiatku poprosil, aby si mi niečo porozprávala o kňazovi Albertovi. Všimla si si, že ti neskáčem do reči? Zatiaľ čo rozprávaš, ja ťa pozorne počúvam. Vieš prečo? Všeličo som si už všimol. Ten môj kaplán je výborný. Myslím, že je posledný v mojom kňazskom účinkovaní a zároveň je zvláštne jedinečný.“
Odmlčal sa.

„V čom? A prečo, brat môj?!“ prejavila záujem.

„Vieš, na Nový rok zomrel tu u nás jeden muž v domove dôchodcov. Starec bol zarytý bývalý komunista a funkcionár. Kaplán ho bol vyspovedať. Roky nepraktizoval vieru. Šli o ňom len tie najhoršie referencie. Čo-to o jeho živote viem aj ja. Nič pekné. Nesúdím ho, ako som ho nikdy neodsudzoval. Ale za spásu jeho duše som sa viackrát pomodlil. A pán kaplán tohto muža nielen pripravil na smrť – ten človek, volal sa Urban, pred ním zomrel - ale on mu vybavil aj pohreb. To ešte kaplán u mňa neurobil. A potom som sa mu zadíval do tváre. Napadla ma jedna šialená myšlienka. Ten môj kaplán má črty tohto zomrelého muža! Žeby bol jeho synom?! Už sme s kaplánom aj spolu hovorili. Nie o tomto. Jednak som nemal odvahu, jednak chcel som si najprv niečo overiť.“

Farár sa pozrel na svoju prekvapenú sestru.

„Vieš, v rozhovore s ním som sa dozvedel zvláštne veci. Nie je z našej diecézy. Iný biskup ho doporučil nášmu, aby ho prijal. Nevie ani on, prečo nie je kňazom za diecézu, za ktorú sa hlásil a kde žil pred seminárom niekoľko rokov. Otec mu údajne zomrel ako šesťdesiatročný, v roku tisíc deväťsto osemdesiatom piatom, a vtedy mal kaplán, myslím, pätnásť rokov. Po smrti otca sa odsťahovali na Slovensko. Pýtal som sa ho, či v rodine nemal strýka kňaza. Povedal, že nie. Narodil sa v Pardubiciach. Tam aj roky s mamou a otcom bývali, pokiaľ nešiel na gymnázium na Slovensko. Mama mu zomrela o desať rokov neskôr, keď bol na základnej vojenskej službe medzi poslednými ročníkmi vojakov.“

Sestra sa stále dívala na brata kňaza. „Aj mne sa tu niečo dáva do súvislostí. Ty si si všimol na kaplánovi črty tváre muža Urbana a ja som si na ňom všimla črty mojej spolusestry Lucie.“

V miestnosti nastalo ticho. Brat a sestra sa prekvapene dívali na seba. Mlčali. V ich srdciach sa odkrývalo tajomstvo, ktorému ešte nerozumeli. Veľké tajomstvo. Ticho prerušila sestra.

„Kto bol jeho otec?“

„Priezvisko má po vašom kňazovi z ústavu.“

„Nespomínal rok narodenia otca?“

„Nie, ale spomínal, kedy zomrel a že mal iba šesťdesiat rokov.“

„A náš Albert, viem to iste, bol ročník tisíc deväťsto dvadsať päť.“

„To všetko by aj súhlasilo.“

„A ja viem ešte o iných veciach. Sú závažné. Veľmi závažné. Nie som viazaná žiadnou prisahou. Ak je to tak, tak, tak...“ zatriasol sa sestre hlas a rozbúchalo sa jej srdiečko. „Brat môj, tvoj kaplán by mohol byť synom, vlastným synom, pokrvným synom muža, ktorého pripravil na smrť a ktorému vystrojil pohreb...“ Odmlčala sa.

„Ó, Bože!“ Po chvíli si vzdychla.

„Z toho mi vychádza, že tvoj kaplán je synom rehoľnej sestry Lucie a zomrelého muža Urbana, ktorého výchovu prebral kňaz Albert, ktorý apostatoval, odišiel z kňazského stavu...“

Miestnosť znova naplnilo napätie, ktoré vychádzalo zo srdca kňaza a jeho rodnej rehoľnej sestry.

„Môj kaplán pravdepodobne nič nevie.“ Pozreli sa na seba.

„Nevie?“ spýtala sa nechápavo rehoľnica.

„Nie!“

V hlavách oboch boli v ten večer rovnaké myšlienky, otázky... Nechápali, že taký všímavý a múdry kaplán by sa nebol dozvedel čo-to o sebe a ako to bolo s Luciou a Albertom. Obaja čo-to počuli o nich už dávno, ale v posledné roky nemali žiadnu správu o nikom z nich. Veci sa ich dvoch priamo netýkali. Sestra bola odvtedy trikrát preložená do iných častí Českej republiky a medzi sestrami sa o Lucii nehovorilo, hoci to, čo sa jej stalo, bolo zvláštne a výnimočné. Sestry nepatria medzi zvedavcov a vo svojej askéze sa cvičia, že čo nepatrí k ich životu, čo sa ich bezprostredne netýka, o to sa nezaujímajú.

A kňaz? Ten niečo pred rokmi počul, ale s Albertom sa nikdy nestretol, aj keď chodieval pozrieť sestru raz, dva razy v roku do ústavu.

Bol už večer, keď sa brat s rodnou sestrou vybrali spať. Ešte sa spolu pomodlili večerné chvály, ruženec obetovali za všetkých štyroch, o ktorých sa rozprávali, a šli na odpočinok.

Na druhý deň ani jeden a ani druhý sa nevrátili poznámkou či slovom k tomu, o čom včera najmä sestra rozprávala. Tá popoludní odcestovala od brata z fary, aby ešte navštívila sestru – najmladšiu zo súrodencov. A aj keď sa chcela pred odchodom vidieť s pánom kaplánom, odcestovala bez toho, pretože kaplán šiel na stretnutie spolužiakov kňazov. Tí sa každý mesiac stretávajú spolu s otcom biskupom.

Prešlo viac týždňov. Nikto z nich nepodnikol nič na objasnenie vecí.

Anton si zodpovedne plnil povinnosti na fare, v škole i kostole. Pri hrobe Urbana si predsavzal, že sa za neho do roka bude modliť aspoň desiatok ruženca. Nezabudol. Keď to neurobil už počas dňa, pred omšou v kostole, alebo cestou do či zo školy, večer sa modlieval za Urbana, ktorého sa mu podarilo pripraviť na smrť sviatosťami. Rád sa vracal k tým udalostiam. Už zomrelý Urban stal sa blízky jeho kňazskému srdcu. Mal niekedy pri modlitbe pocit, že si boli veľmi blízki. Pre iné povinnosti mu v tieto dni nezostával nejako čas vracať sa k udalosti okrem modlitby.

Farár sa stretol na sviatok Obrátenia svätého Pavla s otcom biskupom. Chcel sa ho niečo spýtať. Predpokladal, že ten bude vedieť o jeho kapláňovi viac, keď ho prijal pred rokmi do svojho seminára na odporúčanie iného biskupa.

„Chcem sa spýtať na tvojho kaplána,“ predbehol ho otec biskup.

„Je to môj najlepší kaplán, čo som doteraz mal. Vždy som mal dobrých kaplánov. Vieš, že som sa na žiadneho z nich nestáľoval.“ Odmlčal sa. Otec biskup si už podával ruku s iným oltárnym spolubratom.

Farár zvažoval, či sa otca biskupa na tajomstvo spýtať. Ten sa v tej chvíli obrátil k nemu.

„Mám pocit, že mi niečo chceš,“ povedal otec biskup.

„Áno. Je to však niečo chúlостivé... Môžeš mi na to povedať, že do toho ma nič.“

Nastala chvíľa ticha. Otec biskup sa pozeral do očí svojho kňaza. Poznal ho už roky. Bol vždy dobrým kňazom.

„Viem, na čo sa ma chceš spýtať. Si všímavý. Vieš čo? Teraz, vidíš sám, že by na rozhovor nebol čas, ale môžeš sa u mňa v úrade zastaviť. Príď. Vopred sa však ozvi telefónom, aby som si urobil pre teba viac času.“ Usmiali sa na seba.

„Dobre, otec biskup. Padol mi kamienok zo srdca,“ zakončil farár.

Kaplán videl svojho farára zhovárať sa s biskupom. Pri obede sa spýtal:

„Hovorili ste o mne? Mám taký pocit. Niečo nie je so mnou v poriadku? Robím niečo zle?“

„Nerobíte nič zle. Som s vami spokojný a myslím, že aj otec biskup. Ale padli slová aj o vás,“ opatrne odpovedal. „Ozaj, pán kaplán, ešte si spomínate na toho... Urbana? Na začiatku mesiaca ste ho pochovávali. Prekvapila ma vaša iniciatíva. Aj ohlasy na vaše počínanie boli pekné. Páčilo sa to ľuďom a dokonca aj bývalým straníkom.“

Kaplán sa zasmial.

„Neviem si to sám vysvetliť, prečo som tak konal. Prišlo to tak akosi do môjho srdca. Verím, že som mojím počínaním nespôsobil zbytočný rozruch,“ povedal skromne a vážne.

„Nie, nie, naopak. Mám pocit, že nebo sa dotklo vášho srdca. Viem, že sa rád modlievate za duše v očistci.“ Farár hovoril, aby na sebe nedal poznať, že mu leží na srdci zvedavosť na tajomstvo. Preto odviezol pozornosť pána kaplána od rozhovoru, ktorý mal s otcom biskupom.

Pozrel sa do kalendára. Na budúci týždeň má v utorok dopoludnia voľnejšie. Rozhodol sa zavolať biskupovi. Na prvýkrát sa spojili. Otec biskup mu navrhol práve utorok, s čím farár len súhlasil. Stretnutie si dohodli na desiatu.

„Dúfam, že zostaneš u mňa aj na obed,“ povedal biskup.

„A čo by som tam robil tak dlho?“

„Dobre, čakám, že si sadneš k nášmu stolu na biskupskom úrade,“ povedal biskup, akoby predtým nepočul farárovu námietku. Alebo už vedel, že rozhovor bude dlhšie trvať?

Farár nebol či nepatril medzi tých, čo sa zaujímali o nepotrebné veci. Toto však považoval za potrebné vedieť.

O desiatej bol už u sekretára biskupa.

„Áno, otec biskup vás čaká,“ povedal sekretár bez toho, aby sa pozrel do kalendára, alebo zdvihol telefón otca biskupa, či sa ho šiel spýtať, či kňaza prijme.

„Tak ako sa ti darí?“ Otec biskup povedal viac ako zdvorilostnú otázku.

„Viem, že na tvoj vek ťa ešte nič vážnejšie neprenasleduje. Do dôchodku, aj keď už máš nárok, ťa ešte nepustím. Som rád, že mi v diecéze pomáhaš. Ďakujem ti a modlím sa za teba, aby si ešte viac rokov mohol pôsobiť tam, kde si.“ Otec biskup hovoril priateľsky a otvorene. „Ty chceš iste vedieť niečo zo života svojho kaplána. Je to diskkrétne, ale nie je to tajomstvo, s ktorým by som ťa nemohol oboznámiť,“ povedal úprimne kňazovi. „Povedz mi najprv ty, čo o tejto záležitosti vieš, aby som sa nemusel zbytočne vracáť k niektorým veciam.“

„Neviem toho veľa.“ A porozprával biskupovi, ako jeho kaplán pripravil na smrť Urbana, ako si uvedomil podobnosť kaplána s mŕtvym a povedal aj o rozhovore s kaplánom o jeho živote.

„Dobre. Čo poviem, je zatiaľ diskrétna vec. Príde čas, a možno nastáva, že sa budú môcť veci doriešiť,“ povedal biskup. „Všetko sa začalo u mňa, keď mi ho brat biskup ponúkol za bohoslovca.“ Biskup sa zamyslel.

„Možno sa pýtaš, ako ja vtedy, prečo Anton nemal žiadnu prekážku. Len niekto z okolia vedel veci, ktoré vtedy nebolo potrebné pretriasať. Antonova mama bola bývalá rehoľná sestra s doživotnými sľubmi a žila s apostatom kňazom,“ biskupova tvár zvažovala.

„Ten niekto tvrdí, je o tom písomné vyhlásenie, že Antonova matka bola v roku tisíc deväťsto sedemdesiat znásilnená neznámym mužom. Z toho sa počalo i narodilo dieťa. Je to Anton.“ Stíchol. Zhlboka si vzdychol.

„Tá žena, Antonova matka, musela pre tú vec opustiť rehoľnú komunitu. Mnohé rehoľné sestry nevedeli prečo...“ Obaja si uvedomili, že zainteresovaní vedeli, prečo s tým nešli na verejnosť.

„Svedkovia tvrdia, a neboli to len rehoľné sestry, ale i kňazi, že to nebola jej chyba. Bola znásilnená. Okolo prípadu znásilnenia sa objavilo viac otáznikov. Žena – rehoľnica muža, čo ju znásilnil, poznala. Pre nejaké dôvody mlčala. Myslím, že dnes už je mŕtva. Rehoľa zobrala na seba, že sa bude snažiť žene i jej dieťaťu pomáhať. Vieš, aká bola doba. Komunizmus. Nechcelo sa ísť s niečím takým na bubon. To trvalo niekoľko rokov. Matka a chlapec žili v jednom väčšom meste. Chcela žiť v anonymite.“

Biskup sa nadýchol.

„Po čase sa začala stretávať s mužom, kňazom - apostatom, ktorého predtým mnohí i rehoľné sestry i spomínaná rehoľná sestra dobre poznali. Údajne bol výborný kňaz. Kňazstvo nezanechal kvôli žene – tejto rehoľnej sestre. Svedkovia tvrdia, že nebol to ani jeho syn. Údajne psychicky neznesol veci pochádzajúce ešte z jeho väzenia. Bol vo väzení, neviem presne, ale asi desať rokov. On s tou ženou po čase uzavreli civilné manželstvo. Bývali niekde vo východných Čechách. Chlapec vyrastal po jeho boku. Volal ho otcom.“ Biskupova tvár sa vyjasnila. „Po nejakom čase im pražský kardinál v Ríme veci

vybavoval a dostali obaja dišpenz. Muž dnes už nežije. Bola to vraj výborná veriacia rodinka. Údajne svedkovia tvrdia, že manželia žili ako brat a sestra, hoci neskôr už dišpenz mali. Najmä ona, bývalá rehoľná sestra, viedla veľmi prísny asketický život. Ten kňaz, úradný otec dieťaťa, sa po vstupe do rodiny celkom zmenil. O ňom ani v práci nevedeli, že je bývalý kňaz. Dokonca to asi nevedeli ani na Štátnej bezpečnosti. Aj on vystupoval a vôbec žil ako čestný, charakterný a pracovitý človek. Syna, tak volal Antona, mal veľmi rád. Bol mu skutočne otcom. Už zomrel, tesne predtým, ako mal ísť na dôchodok. Vtedy či po jeho smrti sa matka s chlapcom odsťahovala z Čiech na Slovensko.“ Biskup sa zamyslel.

„Kňazské povolanie je dar. Vieme to obaja. Boh ho dáva, komu chce. Zaujímavé, že povolanie stať sa kňazom sa dostalo aj Antonovi. Keď sa hlásil, biskup z tej diecézy sa rozhodol Antona zveriť mne. Nenamietal som. Jeho povolanie pozorne sledujem. Predstavení v seminári nič nenamietali proti jeho sväteniu, a preto sa na neho častejšie pýtam aj teba. Svedkovia, od ktorých to viem, tvrdia, že kňaz Anton o tom, kto boli jeho matka, pestún a skutočný otec, nevie.“ Biskup sa odmlčal.

„Zaujímavé,“ povedal kňaz, „že sa veci takto uberali.“ Pozrel sa na biskupa. „A čo sa v tejto záležitosti očakáva od nás?“

„Sú nejaké nejasnosti okolo jeho biologického otca.“ Zamyslel sa. Po chvíli pokračoval. „Žena, matka Antona, si skutočnosti okolo jej tajomstva zobrala do hrobu.“ Biskup sa už pozeral na svojho kňaza – farára.

„Tak predsa. Z toho mi vychádza, že môj kaplán je synom rehoľnej sestry Lucie a zomrelého muža Urbana, ktorého výchovu prebral kňaz Albert, ktorý apostatoval, odišiel z kňazského stavu...“ Tak to aj teraz farár povedal ako v ten večer pred svojou rodnou sestrou, keď sa rozprávali o kapláňovi Antonovi. Odmlčal sa. Po chvíli začal znova hovoriť.

„Vieš, otec biskup, mal som vo farnosti zvláštneho muža. Ľudia vedia o jeho zlej povesti ohľadom levočských púti. Už mal roky a odmietavo sa staval k svojej smrti. A kapláňovi sa podarilo nielen toho muža, volal sa Urban, vyspovedať, ale i pochovať a sám sa postaral o pohreb. V ten večer som si niečo uvedomil. Môj kaplán má črty tváre zhodné s črtami už zomrelého Urbana. Veľmi sa Anton na Urbana podobá. To ma prenasleduje už mesiac.“

„Čo myslíš, mohol byť ten Urban Antonovým otcom?“ položil zaujímavú otázku biskup farárovi.

„Všetko je možné... Rozpráva sa, že ten zomrelý Urban má aj nemanželské dieťa v Antonových rokoch. Mal sa kedysi ženit a údajne na

poslednú chvíľu ho nastávajúca, ktorá bola už v inom stave, nechala tak a nevydala sa zaň.“

„A ten Urban, žeby on znásilnil aj Antonovu matku?“

„Nemôžem povedať... Viem iba to, že v tom čase bol Urban asi veliteľom v Ľudových milíciách. Údajne vo svojom živote porobil aj iné veci, za čo ho ľudia právom nemali radi.“

„A dalo by sa nejako veci okolo Urbana preklepať?“

„Žil roky sám v bytovke a starala sa oň len suseda, staršia pani...“

„Myslím, že je čas zaangažovať do veci samotného Antona. Čo myslíš?...“

Farár na biskupove slová kývol hlavou. Povedal „dobré“ a po chvíli biskup pokračoval.

„Myslím, že Anton bude chcieť spolupracovať na objasnení prípadu. Prišiel čas, aby sa dozvedel to, čo teraz nevie. A... ako ho obaja poznáme, bude ho to ako človeka zaujímať...“ Biskup a kňaz pozreli na seba.

„A predpokladám, že sám Anton do prípadu prinesie viac svetla. Myslím, že aj niečo tuší, aj vie...“

„Koniec koncov ako kňaz sa stretáva s mnohými tajomstvami ľudí a objasniť svoje môže len prospieť jeho duši. Je to dobrý kňaz,“ usmial sa biskup. „Čo navrhuješ, pán farár?“ spýtal sa. „Myslím, že by sme sa mohli stretnúť všetci traja tu u mňa, tak ako dnes. Čo povieš - o týždeň?“

Zrazu niekto zaklopal a po chvíli vstúpil sekretár biskupa.

„Excelencia, i vy, pán farár, nech sa páči k obedu.“

Obaja, biskup i farár, sa zasmiali.

„Povedal si, že prídeš len na chvíľu, a už je obed. A ako som ťa pozval na obed minule, tak to platí aj teraz. Oboch vás pozývam na obed aj o týždeň.“

Zasmiali sa obaja.

„Tak o týždeň mám zaznačiť o dva obedy viac?“ poznamenal sekretár.

Biskup sa len usmial a kývol na súhlas hlavou.

„Hľadal som vás, pán farár,“ povedal pri večeri Anton farárovi. A pokračoval skôr, ako farár mohol niečo povedať.

„Dnes, keď som šiel zo školy, stretol som sa s tou pani, čo sa starala o Urbana. Z bytového chcú uvoľniť byt po zomrelom. Požiadali ju ako tú, čo sa o zomrelého posledné roky starala, pretože Urban nemal nikoho, kto by sa k nemu hlásil. Vyzvali aj jeho dcéru, ale tá odmietla vstúpiť do jeho bytu.“

Povedala, že o nič nemá záujem. A tá pani sa ma spýtala, či by som si nechcel z jeho bytu niečo odniesť ako darček, keďže som mu vystrojil pohreb.“

„Tak budete dediť!“ zasmial sa farár.

„Nie, nepotrebujem nič, všetko mám...“ Odmlčal sa a po chvíli dodal. „Čo by mohlo zostať po zomrelom! Vraj tá pani ledva našla niečo na oblečenie do rakvy, keď som ju poprosil s tým pomôcť.“

„Ako tú pani poznám, je lakomá, iste do rakvy zomrelému nechcela dať niečo lepšie. Povie, že radšej to dá chudobnému...“ Zhodnotil, iste nie ohovoril farár spomínanú. Po chvíli pokračoval.

„Pán kaplán, viete čo? Ja by som sa na vašom mieste šiel do toho bytu pozrieť. Na mieste uvidíte. Nejaký suvenír po zomrelom vám bude pripomínať nielen jeho zmierenie s Bohom, ale aj pohreb a možno...“ Nedopovedal. Koncu vety kaplán nevenoval pozornosť. Predsa však povedal.

„Súhlasím s vami, pán farár... Nejde mi v živote o nejaký majetok, ale ten suvenír by mi pripomínal, že som si predsavzal sa za neho do roka modliť.“

„Ozaj, pán kaplán, čo si plánujete na utorok?“

„Prvé dve hodiny učím a potom... nemám nič také súrne.“

„Dobre. Otec biskup nás oboch na desiatu pozval k sebe...“ Nedohovoril, lebo kaplán, hoci to nerobieval, mu skočil do slov.

„Dnes ste boli na biskupskom úrade. Minulý týždeň som vás videl rozprávať sa s biskupom. Mám podozrenie, že niečo kujete, len neviem čo? A teraz sa dokonca aj ja mám pripojiť k vám na rozhovor s otcom biskupom. O čom, prosím vás...? Lebo som počul, že dobre je, keď je biskup ďaleko, keď ťa nevidí...“

„Neviem, prečo a kto povedal slová, čo hovoríte, ale ja si s biskupom mám vždy čo povedať,“ povedal farár Antonovi.

„Ani ja nemám nič proti otcovi biskupovi. Už v seminári sa mu niektorí bratia vyhýbali, ale ja mám vždy dobrý pocit, keď sa stretneme a prehodíme vetu, dve.“

„No vidíte, pán kaplán. Záleží od každého kňaza osobne, aký si k biskupovi a biskupom vytvorí vzťah. Ja som si nikdy na otcov biskupov, a kedysi ordinára, nemohol sťažovať. Ako poznám jeho situáciu, viem, že má starostí nad hlavu. A niektorí kňazi mu svojím správaním robia život len a len ťažším. A často aj sebe.“

„A čo sa robí, o čom sa budeme rozprávať?“ prejavil zvedavosť kaplán.

„Sme po rozhovore pozvaní na obed. Sekretár otca biskupa si nás už aj poznačil.“ Farár chcel upokojiť napätie kaplána. Touto poznámkou sa mu to celkom podarilo.

V sobotu dopoludnia šiel kaplán za susedkou zomrelého Urbana. Keď mu otvorila dvere, s radosťou ho privítala.

„Už som si myslela, že dôstojný pán kaplán zabudol prísť, hoci sľúbil, alebo že nemá o nič z jeho bytu záujem. Na budúci týždeň sa byt musí uvoľniť,“ hovorila staršia žena a brala kľúče od Urbanovho bytu zo svojej skrinky na topánky.

„Prepáčte, ale ja som vám nič nesľúbil. Len som poznamenal, že nič nepotrebujem. A o čo by som mohol mať záujem? Vedť to bol starší človek a žil veľmi jednoducho. Aspoň si tak na neho pamätám, keď som ho občas vídaval.“

Žena medzitým, čo hovoril, otvorila dvere, vstúpila dnu a on za ňou. Vo dverách sa zastavil. Prečo? Bol pripravený, že bude v byte cítiť ťažký vzduch a uvidí neporiadok či špinu. Zostal už vo dverách nemo stáť. Nič z toho nevidel a necítil. Naopak.

„Vetrám a občas počas dňa ako kedysi i teraz vojdem do tohto bytu,“ povedala staršia ženička prekvapenému kaplánovi stojacemu vo dverách.

Byt bol priestranný. Trojizbový s príslušenstvom. Pri prehliadke bytu zostal ako omráčený. V jednom okamihu sa už chcel vyzuť, hoci vedel, že zimné topánky má čisté a vonku je primrznuté.

„To vy sa tak staráte o tento byt?“ spýtal sa ženy.

„Už viac ako pätnásť rokov,“ odpovedala.

Všade bolo čisto. Dokonca i v kúpeľni a na záchode. Nečakal to. Nábytok bol starý, ale zachovalý. V sekretári niekoľko súprav kryštálu, na stenách už na prvý pohľad vzácne a pekné obrazy. Na zemi v obývačke perský koberec. V kuchynskom drese čisto. Zastavil sa stále prekvapený.

„To vy ste všetko upratali po smrti Urbana?“

„Nie celkom. Prečo?“ spýtala sa kaplána.

„Ja som si myslel, že pán Urban sa nevedel o seba postarať, že bol, ako bývajú chlapi v jeho veku, keď sú roky sami,“ povedal a v jeho hlase bolo stále cítiť prekvapenie.

„Nie, nie! Pán Urban bol poriadkumilovný. Mal rád poriadok. Občas ma poprosil, aby som mu niečo oprala či vyžehlila, ale skoro všetko si robil sám. Bol výborný kuchár. Vedel výborne variť... Aj si čo-to preplákal... Občas som ho hrešievala, aby sa pekne obliekal.“ Otvorila skrine, a tie boli upravené, voňavé a plné.

Kaplán sa obrátil k žene.

„Prepáčte! A prečo ste mu do rakvy dali starý oblek? Mal som pocit, že je predpotopný. Chcel som mu kúpiť nové šaty... Tie, čo ste priniesli do márnice, boli mu aj malé. Zriadenec mu musel nastrihnúť kabát i nohavice, keď ho obliekal do rakvy.“

Žena sa srdečne zasmiala.

„Máte pravdu, že tie šaty boli staré a on už bol tučnejší, ale nie veľmi pribрал. Dával na seba totiž pozor. Po sedemnástej hodine už nevečeriaval. Dopoludnia si uvaril aj na večeru. Často sme si vymieňali jedlo. Raz, čo on ukuchtil, a inokedy zas ja, čo som navarila. Mal rád pikantné jedlo, ale doktori mu to zakázali, tak ich poslúchol. Mne to vyhovovalo.“

Kaplán počúval ženu a v srdci sa hanbil, že mal o zomrelom Urbanovi horšiu mienku.

„Viete, kapláno. Urban nemal nikoho. Tú údajne jeho dcéru som tu nikdy nevidela. Nestála o neho. Ved' viete, nebola ani na pohrebe a odkázala, že po zomrelom nič nechce. Je presne taká, ako bola jej matka. Aj tú som dobre poznala. Urban mi viackrát, keď bol namäkko, spomínal syna. Áno, Urban mal syna. Nikdy tu tiež nebol. Posledné roky som s Urbanom aj večeriavala na Štedrý večer. Vtedy to bol povedal. Viete, pán kapláno, musíte mi veriť. Hovorím vám to ako pri spovedi. Ved' som už viackrát bola u vás na spovedi... Ja som nikdy nemala nič... viete, na čo myslím... Nemala som nič s Urbanom. Ani Urban si sem nikdy nevodil ženskú návštevu. Chlapi občas prišli, ale museli sa pred dverami vyzuť. Pýtavali sa Urbana, kto mu robí poriadok, a on so smiechom zvykol povedať, že má desať sluhov, a ukázal svoje prsty na rukách,“ smiala sa.

„Viackrát spomínal syna. Teraz by mohol byť vo vašom veku. To usudzujem z jeho reči, že by mohol mať viac ako tridsať rokov. Keď ste prišli do našej farnosti, niečo sa v ňom zmenilo. Nevie... Ale viem, že v posledných rokoch sa celkom zmenil. Viete, častejšie vás spomínal. Žiadneho z kňazov si tak nevšímal a o žiadnom nehovoril tak, ako o vás, pán kapláno.“ Pozerali sa na seba.

„Viete, že zomrelý bol filatelista? Má niekoľko albumov známok. A tiež v mladosti, ale ešte i teraz chodieval na stretnutia numizmatikov, má aj zbierku mnohých starých peňazí. Z času na čas - raz do roka mi čo-to poukazoval a rozprával. Viete, nebol hlúpy. Niektorí ľudia ho považujú za čudáka. Áno, bol v čomsi čudákom...“ Odmlčala sa. Otvorila jednu skriňu a v nej Anton uvidel spomínané zbierky poštových známok a mincí. Boli pekne uložené. Ničoho sa nedotkol. Ako chlapec tiež zbieral poštové známky, ale kde sú tie teraz...? To bolo dávno! Takto uložené albumy mu skoro vyrazili dych.

Aby sa odreagoval, pozrel sa po izbe. Čo nevidí? Kríž! To mu už naozaj vyrazilo dych. Žena si všimla, že Anton pozerá na kríž.

„Tento kríž som našla za skriňami, keď ma pred rokmi požiadal, aby som mu pomohla upratať. Bolo to pred veľkonočnými sviatkami. Ochorel a ja som sa ho vtedy spýtala, prečo je kríž za skriňou. Kríž predsa musí visieť na stene.

Vtedy sa zahanbil. A keď som prišla na Veľkú noc - pozval ma na obed - kríž visel tu, ako ho vidíte teraz. Odttedy je len tu.“

Kaplán siahol po kríži. Bola to nádherná umelecká práca a najmä historická.

„Kde asi ku krížu prišiel?“ spýtal sa ženy. Pokrčila ramenami. Neodpovedala. Vyberala niečo zo skrine.

Anton zobral kríž do rúk. Chcel si ho pozrieť zblízka. Poťažkal ho. Kríž bol zo zvláštneho tvrdého dreva. Na chrbte kríža mu udrelo do očí... číslo. Vyblednuté. Umývané, čistené...? A vedľa meno. Z toho usúdil, že išlo o františkánov. Prečo? Pripomenulo mu to inventár s názvom niečoho... a číslom. Nemýlil sa, že ide o vzácnosť. Krásny korpus! Uvedomil si, že keby mu žena ešte raz navrhla niečo si zobrať na pamiatku z bytu, bol by to tento kríž. Nič nepovedal. Žena pokračovala v činnosti. Z inej skrine vybrala výšivky. Boli to nádherné súpravy obrusov. Akoby znalecky chytil jeden obrus a pozrel si druhú stranu.

„Vidím, že výšivkám rozumiete,“ povedala žena. „Áno, sú nádhernou prácou. Musela to byť výborná vyšívačka. Všimnite si uzlíky. Nádhera!“

„Odkiaľ toto všetko Urban mal?“ spýtal sa kaplán ženy.

„Neviem celkom presne.“ Otvorila aj inú skriňu. „Viete, všeličo sa o nebohom hovorilo a on sám mi tiež čo-to o sebe povedal. Bola som jeho bábätkom. Nikdy mi nič nezakazoval. Ale ja som aj tak nikomu, ani ženám z vchodu nič neprezradila, i keď sa ma viackrát na čo-to pýtali. Vedeli a vedia, že som chodila do jeho bytu a že som mala od neho aj kľúče,“ skromne zašeptala.

Začala vyberať porcelán.

„Viete, chcem vám ešte ukázať toto. Keby som si ja z tohto bytu mohla niečo zobrať, tak by to bol porcelán. Milujem tento kus riadu a nábytku. Aj doma mám niečo podobné, ale nie také krásne kusy, ako sú tieto.“ Žena hladila rukou riad a Anton vo svojom vnútri konštatoval, že je skutočne veľmi cenný.

„Viete, už som aj ja stará. Toto nie je na servírovanie. Bála by som sa, že sa niečo rozbije. Toto je tak na potešenie očí a srdca. Nebohého som viackrát videla, ako si čo-to porozkladal po stole i podlahe a sediac na stoličke bez slova pozeral na veci.

„Teda bol Urban čudákom?“ spýtal sa ženy.

„Bol a nebol, ako sa na to dívame.“ Začala dávať porcelán na pôvodné miesto.

„Viete, nebol ženatý. Kedysi viedol zvláštny život. Vraj bol aj v Slovenskom národnom povstaní. A viem z jeho rozprávania, že sa podieľal na odvážaní rehoľníkov z kláštorov. Bol pri zakladaní jednotných roľníckych družstiev a všeličo iné. Raz, keď mi čosi o tom hovoril, sa rozplakal. Sám seba nazval, prepáčte, že to poviem, chrapúňom. Pamätám si na to slovo preto, lebo okrem tohto prípadu nikdy som ho nepočula škaredo rozprávať alebo zahrešiť. Čo a ako hovoril inde, neviem. Ale tu doma bol príjemný človek,“ milo sa pozrela nad posteľ. Bol tam Urbanov portrét namaľovaný tužkou. Bol nádherný! Žena sa pozrela na kaplána.

„Prosím, neurazíte sa, pán kaplán, čo teraz poviem?“ spýtala sa.

„Nie. Prečo? Nezvyknem sa urážať,“ odpovedal Anton.

„Viete...“ opäť sa pozrela na portrét a potom na Antona. Anton pochopil, čo chce žena povedať. On si to už raz veľmi silno uvedomil. Bolo to vtedy, keď stál nad telom mŕtveho Urbana.

„Viete, pán kaplán, vy sa veľmi na Urbana podobáte.“

Pri slovách ženy sa zachvel. Tá, našťastie, pozerala na portrét a nie na Antona.

„A viete, že to už povedal aj mŕtvy Urban?“

„Prosím?“ začudoval sa Anton.

„Áno. Keď ste prišli do našej farnosti. Áno, bolo to vtedy. Večer sedel u mňa na večeri. Povedal mi, že ten nový kaplán je mu podobný. A zadíval sa niekde ďaleko.“

„Čo prosím? Čo to hovoríte? Čo to povedal?!“ vyletelo z úst kaplána.

„A nepovedal to len raz. Mnoho ráz. V posledné dni pred Vianocami nebolo medzi nami rozhovoru, v ktorom by niečo o vás, o podobe... nepovedal.“ Odmlčala sa. „Prepáčte, že som vám to povedala. Ja viem, že ste mali otecka. Už je mŕtvy. Zomrel. Viem aj to, že aj vaša mamička už zomrela...“ hovorila pokojne a Antonovi stúpala v tele krvný tlak. Očervenel. Otočil sa, aby si to žena nevšimla.

„Viete, po vašom príchode sa moc, moc zmenil. Raz mi povedal, že by chcel mať takého syna, ako ste vy,“ povedala vážne.

Antonovi sa do očí tlačili slzy. Zamieril do kúpeľne spojenej s toaletou.

„Ak nie je tam papier, tak je na poličke,“ zavolala za ním žena.

Anton však nepotreboval použiť toaletu. Potreboval si utrieť slzy. V kúpeľni sa rozplakal. Pustil vodu, aby ho náhodou žena nepočula. Nevedel, nedokázal sa premôcť. Prečo? Ved' on mal otca! Otecko Albert mu už zomrel, ale má na neho tie najlepšie a najkrajšie spomienky. Podobne i na mamu... Prečo sa mu vyronili slzy z očí? Prečo sa ozvalo srdce a stúpala mu krvný tlak? Mohol sa akokoľvek podobať na Urbana, ale Urban mu bol cudzí človek! Nikdy sa predtým, ako prišiel do tejto farnosti, nestretli.

Po chvíli spláchol aj prázdnu toaletu a pustil znova vodu do umývadla. Prečo? Prečo? Prečo? Pýtal sa sám seba. Nevedel, čo sa s ním deje.

Po dlhšej dobe sa vrátil k žene. Držala v rukách nejaký papier. Nepozrela na Antona. Čítala nejaké pismo. Keby bola vzhliadla, videla by, že Anton má červené oči od slz, čo mu padali v kúpeľni. On sa ešte v duchu pýtal sám seba, prečo plakal.

Žena dočítala.

„Už ste tu?“ A pokračovala. „Tu je Urbanov testament. Chcete si ho pozrieť?“

Zostal stáť tam, kde stál. Aj keď mal záujem vedieť, čo je v ňom, neozval sa. Asi preto žena pokračovala.

„Už som ho čítala niekoľkokrát. Testament je overený advokátom. Dodatok bol napísaný pred poslednými Vianocami. Aj vy sa v ňom spomínate.“

„Ja...?“ vyjachtal Anton. Chvíľu trvalo, kým mohol hovoriť ďalej. „Ja? Veď ja som sa viac rozprával s Urbanom až v prvý deň tohto roka a potom zomrel pred mojimi očami.“ Snažil sa hovoriť pokojne a zhlboka dýchal.

„Áno. Spomína sa tu vaše meno. Veď preto som vám už minulý týždeň povedala, aby ste prišli do tohto bytu a niečo si zobrali po zomrelom na pamiatku. Tak mi to po Vianociach už v nemocnici povedal Urban. A tu teraz čítam doplnok. Ten je dopísaný na Božie narodenie - teda pred odchodom do nemocnice. On vedel, že sa nevráti do tohto bytu. Vedel, že v nemocnici zomrie.“

„Čo to hovoríte?“

„Tento pocit mám teraz, keď čítam to, čo je dopísané pod textom v testamente.“

„Ukážte mi ho, prosím,“ požiadal kaplán Anton.

„Testament je staršieho dátumu. Má viac ako desať rokov. Je podpísaný a opečiatkovaný advokátom, ktorý sa vlani zabil autom na dovolenke v Chorvátsku,“ poznamenala žena a testament mu podala.

Skutočne, dátum je starý desať rokov. V tom čase sa s mamou presťahovali z Čiech na Slovensko.

Testament obsahoval všetko, čo testament má obsahovať. Urban spomínal, že sa ho rozhodol napísať po uvažovaní, pri zdravom rozume a slobodne, aby po jeho prípadnej smrti nenastali ťažkosti s majetkom, ktorý nadobudol a na ktorom si už teraz pri písaní testamentu nezakladá. Urban prosí všetkých ľudí, aby mu odpustili.

Zarazil sa i Anton. On prosí o odpustenie? Spomenul si na rozhovor niekoľko dní pred Urbanovou smrťou. Vtedy vystupoval sebavedome, odvážne až rázne voči okoliu i voči kňazovi Antonovi. Číta ďalej.

„Prosím svoju dcéru, aby mi odpustila. Mrzí ma, čo sa kedysi medzi mnou a jej matkou stalo. Ponúkam jej obrazy z bytu ako náhradu za to, že som jej nedal otcovskú lásku...“

Anton číta ďalej.

„Viem, že mám aj syna. Neviem, ako sa volá. Zároveň chcem poprosiť o odpustenie tú ženu, ktorej som svojím nemiestnym skutkom pokazil život, ktorý si vyvolila. Mnohokrát som v živote oľutoval ten deň. Nemám sily ju osloviť menom. Ak sa veci nejako vyriešia, prajem si, aby jej meno ostalo čisté. Z celého srdca si prajem, aby vedela, že som ju mal rád, keď som bol mladý. To, čo sa mi stalo a na čo doplatili nielen ona so synom, ale i ja, si chcem odniesť na druhý svet ako svoje tajomstvo s prosbou k Bohu, aby môj syn bol šťastnejší ako ja. Ja verím, že aj keď som bol zlý a hriešny, že bude ku mne milosrdný...“

Testament pokračoval...

Antonovi sa začalo zle dýchať. Nepomyslel na matku a ani na seba. Myslel na tú neznámu ženu a jej syna. Anton nevedel, čo a kedy sa to stalo. Cítil ako človek, že to muselo byť niečo veľmi zlé. Ako kňaz sa potešil, že Urban prosil Boha o milosrdenstvo. Mal radosť, že to bol práve on, koho Boh použil na zrealizovanie týchto slov.

Dočítal úradný testament. Pod podpismi a pečiatkou bol rukou dopísaný dátum 27. december tisíc...

„Vlani, skutočne vlani, pár dní pred smrťou...“ povedal potichu Anton. ... a text pokračoval pekným úhladným písmom.

„Ja (uvedené bolo celé Urbanovo meno) pri svojom zdravom rozume, vedome a slobodne chcem doplniť k môjmu testamentu tieto slová.

1. Porcelán zo svojho bytu venujem tej, ktorá mi pomáhala v posledných rokoch mojej staroby. (Nasledovalo meno ženy, ktorá nevedela o tomto dodatku.)

2. Kríž z môjho bytu venujem pánovi kaplánovi, ktorý mi mnoho dáva, keď sa s ním stretávam a môžem ho vídavať.“

Anton neverí vlastným očiam. Kríž dáva Urban jemu ešte za svojho života! Skôr ako ho Anton vyspovedal a pripravil na stretnutie s Bohom Sudcom.

„Bože, akoby bol vedel, že aj ja som si ten kríž hneď obľúbil...“ povedal kaplán sám sebe.

Testament pokračuje.

„3. Ak sa nájde môj syn, všetko ostatné z môjho bytu nech patrí jemu!

4. Kto sa postará o môj pohreb a všetko okolo zariadenia pomníka a bytu, tomu zverujem peniaze na účte pod číslom (a nasleduje číslo v Slovenskej sporiteľni).“ A nakoniec podpis „Urban... vlastnou rukou.“

Anton sa pozrel na ženu. Dlho sa na seba dívali. Mlčali. Napokon sa obaja rozplakali.

Kaplán už nemal síl ostávať dlhšie v byte. Podakoval sa žene, Urbanovej susedke, a podali si ruky. Nevedel, ako sa dostal na faru.

V tú noc nezatvoril oči, hoci viečka zatváral. Snažil sa. Nedarilo sa mu. Chcel si zobrať tabletku na spanie, ale cítil, že je lepšie vziať si ruženec do rúk a modliť sa za večnú spásu zomrelého.

Kto to ešte nemal možnosť zažiť, prežiť či poznať, o veľa prišiel. Boh dovolí ľuďom, aby ho viac poznali cez bezsennú noc, keď sa chcú a vedia modliť. Modliť sa je vždy milé Bohu. Zažiť modlitbu, môcť sa do nej ponoriť, zjednotiť sa s tým, s kým sa človek často cez naučené a opakované formulky zhovára. Priateľský rozhovor s milujúcim človekom je posilou a obohatením. Modliť sa, keď to od nás chce Boh, keď od nás očakáva, že mu smieme a chceme niečo povedať, býva pre dušu zážitkom.

Antona modliť sa naučila mama ako dieťa. Mamine priateľky ich prichádzali pozrieť a v jeden večer si Anton uvedomil, že mama i jej priateľky boli skutočne ženy hlbokkej modlitby. Pri rozprávaní s Ježišom si na ne nielen spomenul, ale teraz i zažil, že tie tety boli požehnaním jeho duše.

Zastavil sa zrazu vo svojich modlitbách.

„Ozaj, prečo mamine priateľky prestali k nám chodiť?“

Uvedomil si, že medzi nimi a jeho otcom Albertom muselo byť nejaké prepojenie. Ony prestali chodiť, keď sa k nim vrátil otec. Otec spomínal, keď bol už Anton väčší, väzenie. Uvedomil si až teraz, že tie tety, keď bol otec vo väzení, ich nielen navštevovali, ale priniesli mu sladkosti, hračku, čo zvyknú prinášať svojim deťom otcovia.

Jednoducho, tie mamine priateľky v ňom na celý život zanechali stopu, ktorú cíti, keď sa modlí. Vníma aj teraz, že to, čo hovorili v modlitbe, bolo z nich aj cítiť, aj na nich vidieť. Preto vo svojom živote Anton nikdy nepocítil nechúť k modlitbe. Naopak, keď sa niekedy večer nepomodlil a uvedomil si to v noci, prebudil sa a vtedy sa pomodlil. A keď sa zabudol pomodliť ráno, aj v škole v lavici počas vyučovania sa krátko pomodlil vlastnými slovami. Počas základnej vojenskej služby viac prenikol do modlitby, keď zostal ticho, keď bol na stráží sám. Na obchôdzke ho nik z kamarátov nerušil. Príroda, v ktorej sa prechádzal, mu v modlitbe ešte viac pomáhala. Neprekážalo mu, keď počul spievať vtákov a v noci kuvikov. Nebál sa. Nemal strach. Vedel, že sa modlí a že keď sa modlí, nie je sám, je s ním mnoho anjelov, svätých i sám Ježiš s Matkou Máriou. Nebolo to naivné. Veľa sa modlil, aby bol v živote citlivý na

vnuknutia od Pána Boha, aby sa pred nimi neuzatvoril, ale vedel správne a vhod reagovať na vnuknutia Ducha Svätého, o ktorom teraz ako kňaz vie, že je to láska medzi Bohom Otcom a Bohom Synom a že Boh skrze Ducha Svätého pracuje aj dnes a bude až do konca sveta. V spojení s Bohom Duchom Svätým človeku nikdy nebude chýbať sila a iné dary, ktoré mu dáva jedine On, Duch Svätý.

V tú noc vôbec neľutoval, že nemôže zaspať. Aj keď prvé hodiny chcel a tlačil viečka, potom bol napokon rád. Nepýtal sa prečo. Cítil v srdci veľký pokoj. Bol ním preplnený. Mal pocit, že v tom pokoji až lieta. Myšlienkou preletel od povinností k povinnostiam, znova a znova prežíval a uvedomoval si spojitosti s Urbanom a bol celkom presvedčený, že všetko, čo sa udialo, je dielo Boha. Nevie, čo to prinesie v budúcnosti, ale je presvedčený, že Boh má svoje plány so všetkými ľuďmi i s ním. Uvedomil si a dal si silné predsavzatie, že nebude Bohu vo svojom živote klásť žiadne prekážky. Vie, priam rukolapne sa presviedča, že Boh je mu veľmi blízko, že Boha nosí vo svojom vnútri, že aj mŕtvi žijú... A on cítil v tú noc tak blízko mamu, Alberta a zvlášť Urbana. Starých rodičov necítil. Nepoznal ich. Iba z rozprávania rodičov vie, že zomreli a on sa za nich rád pomodlil.

Keď počul biť hodiny na kostolnej veži, viac a viac si uvedomoval prítomnosť Boha a jeho najdrahších. Dokonca i Urbana. Ani si nepoložil otázku, prečo aj Urbana. Bol mu zrazu taký blízky a drahý, že keď na neho myslel, Urban sa usmieval, hoci ho nikdy nevidel usmievajúceho, len ako vážneho starého pána. A keď bol mŕtvy a stál nad ním, uvedomoval si, že Boh je v každom z nás a my v ňom.

Ruženec, ktorý si vzal z nočného stolíka, ani nevie kedy, sa domodlil - a vôbec či sa ho domodlil. Avšak, držal ho stále v rukách. Nikdy mu nerobila táto modlitba ťažkosti. Zvykol si ticho šepkať Zdravasy za rôznych okolností. V aute nepotreboval rádio ani prehrávač. Jeho auto je jeho kaplnkou. Čas, ktorý v ňom trávi počas dlhších alebo kratších ciest, využíva práve na modlitbu ruženca.

Porekadlo hovorí, že noc má svoju moc. Zaiste. Kto v živote prebdel noc na modlitbe, vie, že počas takej modlitbovej noci sa človek vie v ťažkostiach a rôznych okolnostiach, do ktorých sa dostane, dobre a rýchlejšie zorientovať. V tichu noci Anton uvažoval. Nebola to prvá taká noc v jeho živote. Dnešná noc a bdenie na modlitbe sa ho znova a znova osobne dotýkali. Nespomenul si len na matkine priateľky, ale i na otca, koľko a začo sedel vo väzení. Keď Anton dospieval a stal sa mužom, keď sa rozhodoval o svojom životnom zameraní, zabudol na to, alebo ho to neoslovovalo. A v seminári vnikal do učenia Krista, existencie Cirkvi a stavu svojho vnútra. Nevenoval sa pre neho nepodstatným veciam. Začiatky jeho kňazstva boli poznačené novými a aktuálnymi vecami, ktoré musel riešiť. Uvedomil si, že sa venoval cudzím jazykom, ale nie

záležitostiam z jeho vlastného okolia, pokiaľ šlo o mamu či otca. Zážitok z uplynulého dňa ho postavil do inej reality. Jeho osobnej. Týkala sa jeho samého. Znova a znova, keď si spomína, čo videl, počul, čoho sa dotýkal, cíti, že je to previazané s jeho osobou. Ako? To nevie. Na jednej strane sa veci odkrývajú pred jeho očami a zdá sa mu, že im rozumie, na druhej strane sa veci okolo neho komplikujú a nedávajú mu zatiaľ logickú odpoveď. Napadla ho myšlienka, prečo sa jeho matka, Lucia, veľa a rada modlievala. Čo ju k modlitbe viedlo, inšpirovalo? Už aj ako dospelý si viackrát všimol matku modliť sa. Bolo to aj v kostole i doma, ale aj napríklad na cintoríne. Jednoznačne je aj teraz presvedčený, že pohľad na modliacu sa matku bol pre neho zážitok. Kedysi aj on túžil takto sa modliť. Urobil pre modlitbu všetko, čo si myslel, že je potrebné urobiť. Tak ako vybrať miesto, kde sa človek modlí, aby nebol vyrušovaný, ale i zahĺbiť sa do seba, aby myslel na to, čo ústa šepkali, aby sa to zhodovalo s tým, čo chcel a bolo i v jeho mysli a srdci. Dnes vie, že modliť sa a modliť sa sú dve rozdielne veci. Je to aj milosť daná zhora, ale je to aj dlhoročná osobná prax, vlastný zážitok či poznanie veci duchovna.

Nielen mama, Lucia, ale aj otec Albert bol pre neho záhadou, keď sa modlil. Modlievali sa aj spolu všetci traja. Striedali sa napríklad pri predmodlievaní desiatkov ruženca, keď už bol chlapcom. Teraz má zvlášť pred očami Alberta, keď na ňom videl, že sa s niečím trápi. Vtedy videl, ako je priam vtiahnutý či ponorený do modlitby. Viackrát sa mu ako chlapcovi stalo, že stál pri otcovi, ktorý sa modlil a nezaregistroval ho. Dokonca sa rozhodol, že nebude otca rušiť a odišiel. Nechal ho modliť sa.

A dnes od Urbanovej susedky počul, že on nebol, ako ho ona poznala, zlý. Videl jeho byt. Videl poriadok, dotkol sa aj niektorých vecí, a tie boli vkusné, cenné, historické a na svojom mieste. Taký poriadkumilovný človek nemohol byť zlý. Anton uvažoval o Urbanovi. A dokonca, že sa Urban aj modlil! Prečo bol kedysi taký, ako mu o ňom rozprávali chlapi na pohrebe? Prečo mu susedka o Urbanovi rozprávala niečo iné? A prečo o otca nestojí jeho dcéra? Čo je to za dcéru, ak vie o tom, že je jeho a otca nenavštevuje? Záhady. Chcel by nájsť odpovede. Ako ich nájsť? Čistota v byte Urbana mu pripomenula jeho snahu mať okolo seba poriadok. Uvedomil si, že on tiež chce mať veci na poriadku, čisté a aj on má rád pekné veci.

Za oknami bola silná snehová víchrica. Anton vstal z postele. Oprel sa o stenu a pozeral von cez okno. Mal pocit, že v jeho vnútri sa odohráva tiež víchrica, ale iná... Aká? Sám seba sa pýtal. Bože, čo mám robiť? Ako mám a v čom postupovať, aby som plnil Tvoju vôľu? Vedel, že Boha je možné cítiť. Niekedy ho môžeme počuť vo svojom svedomí. Boh pošepne, upozorní i karhá... Anton uvažoval. Uvedomil si, že sa nepamätá, žeby chcel niekedy niečo iné ako to, čo chce od neho Boh. A pritom Boha nepočul vo svojom

vnútri. Boh mlčal. Aj teraz má pocit, že Boh je blízko a zároveň tak ďaleko. Prečo? Čo je to? Pýtal sa sám seba bez pohnutia perí.

Vietor točil a točil snehové vločky a tie padali na všetko dole - cestu, plot i okenné tabule, aby ich vietor s novou silou zdvihol do výšky, znova roztočil a presunul na iné miesto.

Díval sa von a bolo to nádherné divadlo. Pomyslel si, či aj on nie je také divadlo pre Boha a pre svätých. Možno sa smejú z jeho správania, postojov či jeho trápenia sa v srdci. Vzápätí si uvedomil, že medzi ním a snehovými vločkami za sklenou tabuľou je podstatný rozdiel. On je slobodný človek, obdarený rozumom, on sám o sebe rozhoduje, a takto sa rozhodovať nemôžu bezduché snehové vločky. Uvedomil si aj to, pozerajúc na toto divadlo, že keď tu môže obdivovať túto nádheru, harmóniu pohybu a zimy, čo potom bude tam, o čom píše svätý Pavol v liste Korint'anom, že oko tu na zemi nemôže vidieť, srdce nemôže pocítiť a rozum človeka nemôže pochopiť, čo Boh pripravil tým, čo prídu do Jeho kráľovstva. Anton sa tomu potešil.

„Bože, ďakujem ti za túto krásu za oknom a prosím, Bože, aby som mal raz účasť na kráse u teba v nebi,“ povedal Anton sám pre seba pod vplyvom nádherného divadla nadránom na konci januárovej zimnej noci.

Prvý raz si uvedomil, že verejné osvetlenie je zapnuté a svieti celú noc. Stál pri okne už dlhú dobu, ale nikto neprešiel okolo farskej budovy, hoci sa nachádza na rušnej ulici, po ktorej cez deň prechádza množstvo rôznych automobilov a ľudí. Zadíval sa práve na svietiace lampy. Uvedomil si, že Boh všetkým ľuďom vložil do telesnej schránky svedomie. Každý človek má svedomie. Aké? Pri tejto nevypovedanej otázke sa hlasno zasmial. Na svoje svedomie má každý človek vplyv. A ako svietia lampy a nevedia o tom, že svietia, nemajú dar rozlišovania, len sú napojené na elektrický prúd a svietia, keď ten je a sú spojené s elektrárnou a všetko je v poriadku na vedení, tak svieti aj človek, ak je spojený s Bohom a robí to, čo chce od neho Boh. Človek svieti svojím životom. Môže aj nesvietiť. To je chyba. Nie je všetko, čo má byť, v poriadku. Neporiadok vo svedomí človeka je človeku na škodu. Načo je pouličná lampa, keď neposlúži ľuďom svojím svetlom.

K týmto myšlienkam Anton neprišiel náhodou. Neverí na náhody. Zastavil sa v uvažovaní nad tým, čo videl vonku za oknom.

„Nehovorí mi tým niečo Boh?“ spýtal sa sám seba. Ved' uvažoval pred chvíľou o matke, o otcovi i Urbanovi.

„V Bohu žijeme a v Bohu sa hýbeme a v Bohu sme... Boh je predsa všade. Aj tu a teraz, uprostred noci, keď nemôžem spať, nechce sa mi, či nedá mi... spať? Je tu Boh a som tu aj ja.“ Privrel oči.

„Bože môj, čo mi v túto noc chceš povedať? Prečo táto noc?“ povedal a pokračoval už len uvažujúc bez slov. Bez Boha sa nič neudeje. Je pravdou, že Boh rešpektuje človeka so všetkými jeho hodnotami. Znova sa zastavil v uvažovaní. Po chvíli pokračoval. Aj táto bezsenná noc nie je bezvýznamná. Má svoje čaro. Pozeral znova oknom von. Má svoju silu. Uvedomil si, že premýšľa o veciach, udalostiach a osobách celú noc. A noc má aj svoj význam. Aký?

„Teraz neviem,“ to už povedal ústami šeptom. Uvedomil si, že Boh je Pán všetkého. On jediný vie všetko. Nie je také tajomstvo, ktoré by nepoznal. Je vševediaci, všadeprítomný a je večný. Zamyslel sa.

„A Boh je aj svätý,“ povedal nahlas. Znova pokračoval len v myšlienkach. Boh je dokonalý. Keď je svätý, nemôže chcieť nič zlé. Keď niečo dopúšťa - skúša človeka. Keď sa človek pýta, čo nechápe a nerozumie, čo naň Boh dopúšťa - nemôže to byť pre človeka zlé. V Písme svätom sa píše, že nebešťania volajú k Bohu „Svätý, svätý, svätý...“ To ich neunavuje, nezaťažuje, ale toto volanie im pridáva na ich radosti a šťastí z poznávania Boha a života s ním. A toto je bez konca.

„Božie tajomstvo... a ja v túto noc sa trápim nad tajomstvami...“ uvedomil si vzápätí, že aj keď nespí a ani nespí, že je šťastný. Vôbec ho nenapadlo byť mrzutým, že nespí. Naopak.

Naplnený zvláštnym šťastím usnul až nad ránom pred piatou hodinou. Zazvonil mu budík. Vstal. Cítil sa unavený, ale bez zaváhania vstal. Pri rannej toalete vedel všetko, čo prežíval v noci. Ani teraz neľutoval bezsennú noc.

„Zle sa vám spalo?“ pri raňajkách začal dialóg s kaplánom farár.

„Nie!“ o bezsennej noci nepovedal nič. A farára to už viac nezaujímalo, hoci videl na tvári kaplána nedostatok spánku.

„A ako ste pochodili v byte Urbana?“ spýtal sa kaplána. Vedel, že bol pozvaný susedkou mŕtveho.

Anton sa nadýchol. Farár si to všimol, a hoci nebol zvedavý, priviedlo ho to k určitému napätiu zo zvedavosti. Nič sa však už kaplána nespýtal. Vedel, že keď mu bude chcieť kaplán niečo povedať, povie mu. Hoci je Anton u neho za kaplána krátky čas, farár ho už natoľko pozná.

„Bol som včera v byte Urbana,“ začal pomaly kaplán. „Ak si myslíte, že som zažil to, čo som očakával - že to bude byť v hroznom stave, tak sa mýlite, ako som sa mýlil i ja.“ Pozrel na farára. „Po prekročení prahu som zostal ako prikovaný.“

Farár sa jeho slovám zadivil.

„Prečo?“ vyšlo mu z úst.

„To, čo som vtedy a po celý čas v tom byte videl a zažil, len tak ľahko nezabudnem,“ zdôraznil kaplán.

„Prečo?“ spýtal sa farár nechtiac, ale neuvedomujúc si, že on predsa nepatrí medzi zvedavcov.

„Urbanov byt voňal čistotou. Byt bol skutočne v úžasnom poriadku. Všetko bolo na mieste, akoby sa o byt starala najlepšia žena z domácnosti...“

„A veď sa aj susedka starala,“ skočil farár do kaplánových slov.

„Nie! Ona mi tvrdila, a ja som sa potom presvedčil, že Urban bol celkom iný človek, ako vystupoval na verejnosti. Aspoň som ho ja tak vnímal.“

„Podľa čoho tak usudzujete?“ žasol farár.

„Viem, čo je to udržať si poriadok,“ pousmial sa kaplán.

„Viem, že vy ste jeden z mála kaplánov, ktorý sa stará o poriadok vo svojej izbe. A konštatovala to o vás už viackrát i gazdinka, chváliac váš vzťah k poriadku...“

„V Urbanovom byte, aj na toalete či v kúpeľni, bol čerstvý vzduch, čisto a poriadok, ktorý v mnohých rodinách nezachovávajú,“ povedal farárovi presvedčivo. Ten sa už na nič nespýtal. Pozeral na kaplána, čo bude ďalej hovoriť. Prestal jesť.

„Susedka vedela presne, kde čo je v byte. Povedala, že má už roky kľúč od jeho bytu, ale Urban ju len občas o niečo poprosil, ako napríklad niečo opraviť. Prával si sám. Viete, že bol výborný kuchár? Bol priam vynikajúci gurmán. Povedala to ona. Striedali sa pri pohostení jeden druhého.“ Zastavil sa na moment v rozprávaní.

„Suseda mi povedala ako kňazovi, že nikdy nič neslušné s Urbanom nemala a Urban jej ani nikdy nedal neslušný návrh. Žili obaja čisto. Uveril som jej. Urban sa po včerajšej mojej návšteve stal v mojich očiach iným človekom. Rozprávali sme aj o jeho minulosti. Nepochopil som všetko. Nechcel som sa susedky vypytovať.“ Kaplán pokojne jedol raňajky a farár ho len počúval. Keď dojedol, čo mal v ústach, pokračoval.

„V byte som na stene videl nádherný kríž.“

„Kríž?“ spýtal sa farár.

„Áno, kríž. Sňal som ho zo steny. Musí mať veľkú historickú cenu. A je to nádherné rezbárske dielo. Kríž bol pomerne ťažký. Veľmi sa mi zapáčil. Na zadnej strane bolo číslo a niekoľko písmen - asi evidenčné číslo a musel to byť názov miesta či meno. Ten kríž bol asi na zadnej strane čistený. Neviem.“

„Ja som počul, že Urban mal účasť na deportovaní rehoľníkov, keď ich odvážali z kláštorov. Bol vtedy milicionár,“ povedal farár.

„Aj suseda to hovorila. I to povedala, že bol v Povstaní za Slovenského štátu. A tiež som predtým počul, že zakladal družstvá a ešte aj iné...“ Zahryzol znova do chleba. Prestávku využil farár.

„Aj ja som to počul.“ Odmlčal sa. V kuchyni nastalo ticho. Po chvíľke pokračoval farár.

„To ste ma prekvapili, pán kaplán. Myslím, že som počas rokov, čo tu pôsobím, prešiel tak na deväťdesiat percent všetky byty a domy vo farnosti. U Urbana som nikdy v byte nebol.“ Zamyslel sa. „Ale častejšie, najmä skôr som s Urbanom rozprával. Žartovali sme. Ale tu u nás v kostole nikdy nebol. Vedel by som to. Teraz sme sa už o viere zriedka rozprávali, keď sme sa stretli. Nemal záujem. Tak ešte o politiku, ktorej sa kedysi aktívne venoval, o šport, ako skoro každý chlap, ale uvedomujem si, že o ženách alebo niečo zmyselné, hriechne som z jeho úst nepočul.“ Farár akoby sám pre seba poznamenal. „Je pravdou, že ma pri stretnutí vždy on prvý pozdravil. Vystupoval inteligentne a rozvážne... Zaujímavé, pretože som ho videl skoro vždy v tých istých obnosených šatách. Je pravdou, že na futbal som prestal chodiť, do hostincov tiež nechodím, a tak som ho vídaval len sedieť niekde na lavičke alebo v čakárni na autobus...“

Kaplán, pokiaľ farár rozprával, pokojne jedol raňajky. Dojedol. Farár sa zamyslel a kaplán pokračoval.

„Mali by ste vidieť jeho skrine. Je to pekný svetlý byt. Susedka skrine pozná ako vlastnú dlaň. Viete, že Urban bol numizmatik a filatelista?“

„Áno, niečo som od niekoho počul.“

„Viete, tie jeho zbierky... Jednoducho krása! Musia mať úžasnú cenu. Sú precízne spracované a uložené...“ Farár pri týchto kaplánových slovách prekvapene počúval.

„A keby ste videli jeho zbierku porcelánu... To sú úžasné a nádherné kusy! Susedka povedala, že sa rozumie porcelánu, a hodnotila ho zo svojho hľadiska. Povedala, že keby si z bytu mohla niečo zobrať, že by to bol porcelán. Mali ste ju vidieť, s akou pozornosťou vyberala jednotlivé kusy, ako jej pritom žiarili oči...“ Pri kaplánovom konštatovaní sa farár rozosmial.

„A do rakvy mu vraj museli obliecť obnosené staré šaty...“ poznamenal.

„Aj to mi suseda vysvetlila.“

Farár stále neraňajkoval.

„Bola to vraj Urbanova vôľa, aby mu do rakvy obliekli tieto šaty. Susedka nevie, prečo tie, pretože nikdy ho v nich nevidela. Vraj boli v skrini uložené len na pohreb,“ kaplán vysvetľuje vec prekvapenému farárovi.

„A mali ste vidieť ten poriadok v skrinách. Mal tam veľa krásnych vecí. Dva či tri kožuchy, už obnosené, ale i šaty, košele - všetko na perfektnom poriadku.“ Kaplán sa zamyslel a potom skonštatoval. „Musím si aj ja naďalej dávať na svoje veci taký pozor.“ Teraz sa usmial farár. Vedel prečo. Tento jeho kaplán je skutočne poriadkumilovný a šetrný.

Farár bol pri rozprávaní kaplána viac a viac prekvapený.

„Musím sa vám, kapláno, priznať, že mením svoj názor na nebohého Urbana. Nechcelo by sa mi veriť, keby mi to rozprával niekto iný, ale vám verím.“

„A to nie je všetko,“ pomaly povedal kaplán. „Včera sme so susedkou čítali Urbanov testament.“

Farára to prikulo ku stoličke.

„Suseda hovorila, že testament čítala už predtým - testament je úradne potvrdený. Ale čo ju zarazilo, bolo, že pod podpismi bol dodatok napísaný Urbanovou rukou. A viete kedy? Teraz na Sviatok svätého Štefana.“

Farár sa pozrel na kaplána. „Ešte mi povedzte, že vy ste dedič!“

Kaplán sa na farára usmial.

„Áno, aj nie,“ pokojne povedal kaplán.

„Čo? Neverím!“

„Ani ja som neveril vlastným očiam.“

„Teraz viem, prečo ste v noci nespali, pán kaplán.“ Farár pozrel znova pod oči svojho kaplána.

„Nesťážujem sa na bezsennú noc. Tá bola o inom,“ vážne povedal svojmu farárovi kaplán. „Rukou je dopísané, že mi venuje na pamiatku...“

„Križ!“ zvolal farár.

„Uhádli ste. Aj ja som po prečítaní myslel na ten nádherný križ,“ povedal kaplán pokojne.

Farár sa dobroprajne usmieval. Bolo vidieť, že križ svojmu kaplánovi praje.

„Viete, pán farár, zarazilo ma už vtedy v byte, keď som si to čítal, že to bolo napísané v čase, keď ma Urban neprijal, aby som mu vyslúžil sviatosti zomierajúcich.“ Farár sa zamyslel a prikývol hlavou.

Urban, skôr ako ho zobrali do nemocnice, dopísal vlastnou rukou pod úradný testament niekoľko viet. Prečo? Vedel, že zomrie? Vedel niečo viac?

Antonovi aj cez zimné obdobie čas veľmi rýchlo letí. Každý deň si v modlitbe menovite spomenie na mamu, Alberta a teraz už aj na Urbana. Pristihne sa, že najmä keď sa za nich modlí, cíti v srdci nové a nové otázky.

V pondelok večer farár kaplánovi pripomenul návštevu u otca biskupa v nasledujúci deň.

„Nezabudol som...“ a už cíti vo svojom vnútri ďalšie otázky. Nevie, prečo sa otec biskup chce stretnúť spolu s ním a s farárom. Keď si včera spomenul na Urbana, prišlo mu na um, čo sa hovorí. Vraj byt po nebohom

nebudú dávať do úradného poriadku teraz cez zimu, ale najskôr až cez teplejšie mesiace, v máji či v júni.

Na hodinách v škole nedal pred žiakmi najavo svoje napätie, čo bude na biskupskom úrade.

Keď vošli do pracovne otca biskupa uvedení biskupským tajomníkom, otec biskup hneď položil pero, postavil sa a srdečne ich privítal.

„S tebou som sa nedávno stretol...“ obrátil sa podávajúc ruku farárovi.

„Vitaj, pán kaplán,“ zadíval sa na Antona. „Bol si už tu, v mojej pracovni?“

„Nie, otec biskup,“ odpovedal kaplán.

„Som rád, že sme sa u mňa všetci traja stretli.“

„Pán kaplán ma už upodozrieval...“ začal farár, keď mu biskup skočil do toho, čo chcel povedať.

„Nie, nie, pán kaplán... Som s tebou spokojný. Nielen pán farár, ale i iní o tebe podávajú len tie najlepšie referencie...“ Zamyslel sa. Nastalo ticho. Hostia mlčali. V miestnosti bolo príjemne, hoci vonku poletúval sneh. Zima si v poslednom čase prišla na svoje. Je jej čas.

„Tak a môžeme pristúpiť k veci. Čas rýchlo ubieha...“ povedal biskup zrazu a zadíval sa na Antona.

„Poviem to s krátkym exkurzom... Vieš, pán kaplán, že nepochádzaš z mojej diecézy, ale som rád, veľmi rád, že v nej pracuješ. Ďakujem ti a verím, že tu ako kňaz zostaneš...“

Prijal som ťa na štúdiá teológie po doporučení iného otca biskupa, vieš ktorého. Obaja sme už pri prvom kontakte s tebou vedeli, že máš kňazské povolanie...“ Biskup sa odmlčal, ale stále pozeral na svojho kaplána Antona.

„A teraz k veci. Nie som viazaný tajomstvom, ale ide o prinajmenej zaujímavú vec. Vieš, kto bol tvoj biologický otec? A ako sa volal?“

Anton sklonil hlavu. V jednom okamihu mu myslou preleteli udalosti, ktoré zdanlivo nesúviseli. Len zdanlivo... Čím viac v poslednom čase prežíval určité veci, stretnutia, vedel, že nič nie je náhoda. Neveril na náhody.

„Už sme s pánom farárom pred týždňom niečo o tebe hovorili a rozhodol som, že pri ďalšom, teda už dnešnom stretnutí, musíš byť prítomný ty sám.“

Kaplán mal stále hlavu dole. Biskup i farár na neho pozerali.

„Neviem, či vy viete, čo viem ja,“ pokračoval biskup. „Sú to veci, ktoré sa nemusia dostať na verejnosť, nemusia byť zbytočne popretriasané, veď komu by pomohli. Snáď bulvár by si zgustol... Cirkev je dielo Božie, ale tvoríme ju my, ľudia, a vieme, že ľudské príbehy sú často presiaknuté tajomstvami, ktorým

veľakrát nerozumieme alebo ich nechápeme. Až príde čas, keď ich spoznáme, a vtedy sme často plní vďaka Pánu Bohu za všetko, čo zrežíroval, hoci ponechal nám, ľuďom, rozum a slobodnú vôľu.“

Anton sa zadíval do očí svojho biskupa. Vedel, že už nie je dieťa. Robil všetko preto, aby ako kňaz pomáhal ľuďom na ich životných cestách.

„Viem, že vaším otcom nebol Albert,“ povedal biskup, dívajúc sa na neho.

Anton na súhlas a bez slova pokývol hlavou.

„Vieš, že tvoja matka, myslím, Lucia sa volala, ti za zvláštnych okolností darovala život?“

„Niečo viem... Niečo mi ona sama povedala.... ale nedopovedala, ani keď zomierala. Niečo som si domyslel a na niečo som v poslednom čase prišiel...“ Nastalo ticho. Anton sa pozeral na zem a jeho dvaja spoločníci nemo pozerali raz na seba a raz na Antona.

„Od nášho stretnutia sa udiali ďalšie veci...“ povedal farár.

Biskup mlčal a farár cítil, že mu tichom dáva najavo, aby pokračoval. Už chcel, keď sa Anton zadíval na biskupa.

„Dnes viem,“ povedal, „že to, čo som si myslel, že patrí do spovedného tajomstva, sa odohralo po vyslúžení sviatosti zmierenia. Vlastne až po spovedi som si uvedomil...“ Vzdychol si.

„Mojím skutočným otcom nebol Albert, hoci ma vychoval ako ten najlepší otec.“ Znova sa zadíval biskupovi do očí. Nakoniec sa spýtal.

„Naozaj môže byť mojím vlastným otcom muž, Urban, ktorý zomrel na Nový rok a bol naším farníkom?“ Otázka a vysvetlenie zároveň neprekvapili ani biskupa, ani farára.

„Prečo si to myslíš?“ otázkou pokračoval biskup.

„Po spovedi tohto muža - pripomínam, že k spovedi a zo spovede nič nepoviem - sa mi stali pre mňa zaujímavé veci. Vtedy na internom oddelení som cítil, že ten muž zomiera. Nečakal som dlho. Nemyslel som si, že udalosti budú mať taký rýchly spád. Muž pred spovedou bol pri jasnom rozume, slobodný, mal som pocit, že bol jednoducho niečím ubíjaný ako človek... Minulosťou? Nevedel som. Poznal som ho len z niekoľkých, skôr zdvorilostných rozhovorov, kedy som mu ako kňaz naznačil, že má už roky, idú Vianoce, a preto by si mal vykonať sviatosť zmierenia. Odmietal moje návrhy, i keď som mal pocit, že

s niečím vo svojom srdci bojuje. A cítil som z jeho správania ku mne, že nie som mu ľahostajný. Prijímal ma ako syna či vnuka... Neviem.“ Nadýchol sa.

„Keď zomrel, stál som sám nad jeho mŕtvym telom. Keď som mu zatláčal mŕtve oči, všimol som si, že jeho oči boli ako moje... Prebehla mnou vtedy zimnica. Totiž uvedomil som si, že i črty mužovej tváre sú podobné mojím... Prepáčte, čo poviem. Vtedy z môjho srdca vyšlo prvýkrát slovo ,otec‘.“ Odmlčal sa. Po chvíli pokračoval.

„Otec biskup, v tej chvíli som bol preniknutý myšlienkou, že mŕtvy muž, ktorého som pripravil na stretnutie s Bohom Sudcom, bol môj skutočný otec.“

„Od Vianoc si to isté myslím aj ja,“ povedal farár po dlhom mlčaní.

„Kňaz Albert nebol твоjím vlastným otcom. Viem aj to, že vzťah medzi tvojou matkou a Albertom bol čistý ako medzi sestrou a bratom.“ Dívali sa na seba.

„Až keď som bol v seminári, pri niektorých prednáškach z morálky a práva som si to uvedomil. A som o tom úprimne presvedčený,“ vyznal Anton. „Títo moji najdrahší z ľudí žili vedľa mňa ako anjeli,“ ticho dodal. „Nikdy, nikdy som ich nevidel hnevať sa, nejakým spôsobom urobiť niečo zlé. Nikdy. A to som bol už dospelavajúci muž. Spozoroval som medzi nimi niečo, čomu až teraz rozumiem. Obaja vedeli odkiaľ pokiaľ sa môžu jeden k druhému priblížiť. Zvlášť som si to všimol u matky. Ale ani otec Albert nezaostával za matkou v prejavoch úcty, lásky či vd'ačnosti...“ Zatvoril oči a spomínal.

„Naša rodinka, mama, Albert a ja, sme sa od iných usporiadaných rodín z okolia nelíšili. Je pravdou, že sme žili vo väčšom meste. Vo vchode paneláku sme sa poznali, čo-to o sebe vedeli... Ale ako je to s vierou a čo s ňou súviselo, v tej dobe bolo tabu. Chodili sme všetci traja pravidelne do kostola a videl som rodičov často modliť sa. Keď som bol ešte dieťa a nechcelo sa mi niekedy pripojiť k modlitbe, nenútili ma...“ Zastal v rozprávaní.

Biskup i farár mlčali.

„Pamätám si, že sa Albert vrátil domov, lepšie povedané, že sa k nám, k mame a ku mne, našťahoval... Viem, že to, čo mi stručne povedali o tom, čo bolo a ako bolo, mi ako chlapcovi stačilo... Bol som asi do jedenásteho roku len s matkou... Keď som sa jej pýtal, či ja nemám otecka, videl som, ako trpí. Cítil som to... A preto len zriedka som sa na otecka pýtal. Bol som už starší, bolo to ešte pred Albertovým príchodom k nám, keď mi mama všeličo ako chlapcovi porozprávala. Pamätám si, že raz mi povedala:

„Príde čas, dá Pán Boh, a spoznáš tatu.“

A ja som sa jej viackrát potom spýtal:

„Maminka, kedy ten čas príde, že spoznám otecka?“

Veľakrát som ako dieťa počul mamu plakať. Bývalo to v noci, keď som sa prebudil a niečo som počul...“ Antonovi vypadli slzy. Hrdlo mu zovrelo. „Neviem, či mám pokračovať.“

Obaja, biskup i farár, súhlasne nielen prikývli, ale aj jednohlasne povedali, akoby sa boli dohovorili.

„Prosím!“

„Po čase mi mama povedala, že o pár dní sa ku nám nasťahuje otecko. O nejaký ten týždeň prišiel. Predstavil sa mi podaním ruky, postavením sa do pozoru, s klobúkom pod pazuchou, usmial sa na mňa a vypadli mu slzy. Aj dnes si pamätám, ako sa mi prihovril.“

„Tonko! Môžem ťa takto volať, Tonko?“ A keď som mu pokývol hlavou, že súhlasím, povedal:

„Tak ťa chcem poprosiť, Tonko, aby si ma ty volal Albert, a navrhujem, aby si mi tykal.“

Prekvapilo ma to. Mame som vykal, i tetám, čo dovtedy k nám chodili a potom prestali, aj pani učiteľke... Len s chlapcami na ihrisku i v škole sme sa oslovovali menom. Preto ma ponuka prekvapila. A tak som odvtedy svojho ocka nevolal tato, ocík... ale vždy bol pre mňa Albert.“ Anton sa zasmial. Bolo to teraz u biskupa prvýkrát.

„Mamu náš rozhovor a najmä ponuka prekvapili. Dnes viem prečo asi. Od prvého stretnutia veľa záležitostí. Báli sa, ako si padneme do oka? Asi. Ja som bol konečne rád, že aj ja mám otecka, že už nebudeme doma len mama a ja, ale aj Albert. Obaja sme sa volali na A - Albert, Anton. Bolo to nádherné! Nič iné ma v tom čase tak netešilo ako to, že mám otca, lepšie povedané, Alberta. Ani darčeky, hoci šlo o rôzne knihy, súpravy rôznofarebných písacích pier, či iné, ma tak netešili. Viem, že začas musel so mnou spávať v mojej izbe. Tak som si to prial... Mama i Albert s tým súhlasili.“

„A ako sa pamätáš na vzťah matky a Alberta?“ spýtal sa biskup.

„Odvtedy mama volala Alberta otec a Albert matku vždy volal Lucka. A boli to tí najlepší rodičia.“

V miestnosti na chvíľu zostalo ticho. Po chvíli kaplán Anton pokračoval.

„Až oveľa neskôr som si uvedomil, že medzi mojimi rodičmi je veľký vekový rozdiel. Bolo to desať rokov. Už skôr som si uvedomil iné vizuálne hodnoty.“

„Aké?“ spýtal sa farár.

„Mama bola krásna. Už od malička som si všimol, že mala na hlave malý pramienok šedivých vlasov. Ináč ostatná časť jej vlasov až do smrti sa jej

nezmenila. Jej vlasy boli krásne čierne. Nádherne čierne... Bola nižšej postavy, štíhla celý život. Ani v starobe nepribrala.

Medzi matkou a Albertom bola zvláštna súhra i napriek veľkému vekovému rozdielu. Mali sa radi. Vzájomne sa rešpektovali, vychádzali si v ústrety. Aj keď na vec nemali odlišný názor, vedeli viesť dialóg.“

„Videli ste ich hádať sa alebo kričať na seba?“ náhle sa spýtal farár.

„Nie, nespomínam si... Skôr, keď sa niečo týkalo mňa, mama zvýšila hlas, bola na mňa náročnejšia, snád' až úzkostlivá, ale Albert ju vedel upokojiť, utíšiť a reč sa dostala na zaužívanú pokojnú úroveň.“

„A dostali ste niekedy od nich nejaký fyzický trest?“ ozval sa znova farár.

„Nie fyzickú bitku. Nepamätám. Pamätám si, že raz som prišiel neskoro po tme domov. Nepovedal som vopred nič a nedal som ani vedieť, že prídem neskoršie... A vtedy ma Albert prísne pokarhal. Mama mi nepovedala nič, to všetko mi vysvetlil Albert. Ale mama aj na druhý deň ráno bola z môjho počínania veľmi smutná. Mama dávala na mňa pozor. Bála sa o mňa, aby sa mi nič zlého nestalo... V tejto veci bola veľmi, veľmi úzkostlivá. Vyčítaval som jej, aby sa o mňa tak nebála... Až neskôr poľavila z tej svojej úzkostlivosti o mňa.“

„Kto z nich ťa mal radšej....“ spýtal sa biskup a chcel sa ešte niečo spýtať, ale nedokončil vetu.

Až po chvíli Anton povedal:

„Otec biskup, krivdil by som jednému či druhému, keby som dal v odpovedi prednosť niektorému z nich. Mali ma radi obaja. Cítil som to a vedel som to. Ich výchova ma však nerozmaznávala. Nekupovali si ma. Tak ako medzi nimi dvoma bol súlad, poriadok a harmónia, tak som sa to vekom učil osvojiť si i ja voči nim. Keď som niečo potreboval, pýtal som si to od obidvoch. Vedel som, že keď som niečo dostal od matky, vedel o tom aj Albert a naopak. Navzájom sa o mne informovali.“

„Spomínal si, že po príchode otca Alberta domov prestali k vám chodiť na návštevu matkine priateľky. Ako si toto vnímal? Čo o tom vieš?“

„Už som spomínal prvé stretnutie s Albertom. V tom čase som zabudol na tety. Albert mi ich vynahradil. Na tety si spomínam veľmi dobre, ako mi pamäť siaha. Prichádzali vždy po dve, zriedkavo naraz aj tri. Niektoré boli staršie ako mama a iné v jej veku. Boli milé, príjemné, hrávali sa so mnou a vtedy, keď mama musela niekam odísť, niektorá i dve zostali u nás. Hrávali sme sa... neskôr ma učili básničky... Spievať som nechcel, ale oni krásne spievali. Tety mali rady matku. Aj jej prinášali darčeky. Matka ma učila poďakovať sa a aj ona bola tetám veľmi vd'ačná. Žili sme skromne. To som si uvedomil až neskôr, keď sme bývali s Albertom.“ Anton sa odmlčal a pozrel vážnymi očami na biskupa.

„Raz som sa mamy pýtal na tety a vtedy mi povedala, že sa odsťahovali.“ Anton stále pozeral do tváre biskupa.

„Otec biskup, prepáče, roky som si už na tety nespomenul, až v poslednom čase a zvlášť teraz... Viete, čo ma napadlo? Tie tety, teraz to viem, boli rehoľné sestry...“

„Rehoľné sestry? A na to prichádzaš v poslednej dobe? Teraz?“ prekvapene poznamenal priamo biskup.

„Prečo?“ ešte prekvapenejšie zareagoval na biskupove slová Anton.

Biskup sa zadíval na Antona, potom na farára...

„Ty si nevedel, že to boli rehoľné sestry?“

„Nie! Vtedy som bol chlapec. A potom, spomenul som vám Alberta.“

„Môžem sa ťa, Anton, na niečo spýtať? Je to vážna vec.“ Biskup pozrel Antonovi do očí a pozrel aj na farára.

„Pán kaplán,“ začal po chvíli, „ty si nevedel, že tvoja matka bola rehoľná sestra?“

„Prosím?“ prekvapene zareagoval Anton. „Moja mama bola rehoľná sestra?“ Stíchol. Zbledol. Usmial sa. Pokrútil hlavou. „To som nevedel. Ak to je pravda...“

Nastala prestávka. V biskupovej pracovni bolo zrazu ticho. Biskup, ale i farár boli taktiež prekvapení.

„Mama bola rehoľná sestra...?“ zadržal sa mu hlas. „Myslel som si už ako dospievajúci a dospelý muž, najmä po smrti Alberta, že moja matka by bola dobrá rehoľná sestra, ale to, že ňou bola, mi teraz hovoríte vy,“ stíšil hlas. Keď hovoril predchádzajúce slová, bol rozrušený.

„Ako to? Čo sa stalo?“ Zamyslel sa. „A čo ja?“ Znova sa zamyslel. „Čo sa stalo? A prečo?“ Rozplakal sa.

Biskup i farár ostali ticho. Nehovorili. Mlčali. Nebol to dlhý plač. Po dvoch, troch minútach si Anton utrel slzy.

„Otec biskup, vy ste o tom vedeli, že som synom rehoľnej sestry?“ pozrel na biskupa.

„Vedel. Bol som o veci informovaný. Nevedel som, že ty o tom nevieš. Preto som si ťa zobral do diecézy, lebo tvoju matku niektorí starší ľudia poznali ako rehoľnú sestru a nechceli sme zbytočne až do určitého času veci

vysvetľovať. Myslím, že teraz prišiel ten čas. Záleží na iných okolnostiach, najmä na tvojom rozhodnutí...”

„Ste kňaz,“ povedal farár. „Veci sa dali do zvláštneho pohybu. Rozprával som i s vami i s otcom biskupom, najmä po smrti Urbana...”

Všetci traja si uvedomovali vážnosť situácie.

„Áno, si syn rehoľnej sestry.“ Biskup pozrel na mladého kaplána. „Hodnoverní ľudia vydali vyhlásenie, že tvoja matka žila sväto...”

Na biskupove slová nadviazal Anton.

„Moja mama nielen sväto žila, čo môžem sám úprimne povedať, ale moja mama i sväto zomrela...” Spomenul si na jej nedopovedané slová, keď zomierala.

„Sám mám svedectvo o vašej matke, že to bola vzorná rehoľná sestra, čestná žena a hlbokoveriaca kresťanka,“ pripojil sa farár.

„Nepočul som, žeby niektorá sväto žijúca rehoľná sestra mala dieťa...” pomaly povedal kaplán Anton a myslel na svoju matku.

„V histórii sa už udiali veci...” povzdychol si biskup. „Iste si počul o vojne v bývalej Juhoslávii... Nevieš, ale bola to hrozná vojna, a nielen tá, aj tie vojny predtým i dnes existujúce vojny... Vojaci páchajú rôzne násilie, dokonca i na zasvätených ženách.” Biskup sa odmlčal. „Koľko bolo nielen zabitých rehoľných sestier v Chorvátsku, ale i znásilnených v kláštoroch bývalej Juhoslávie na konci dvadsiateho storočia!...” zovrelo mu hrdlo, keď rozprával.

„Známy je list pápeža Jána Pavla II. adresovaný týmto rehoľným sestrám, ženám, ktoré sa kedysi rozhodli žiť život iným spôsobom. Zasvätiť ho Bohu... Chceli slúžiť Bohu modlitbou, pôstom, službou a napokon sa museli riešiť veci takto zneuctených sestier, ktoré počali nežiaduce deti. Ony ani nevedia, ktorí vojaci sú otcami ich detí! A nosili ich pod svojimi srdcami i napriek tomu, že boli znásilnené, znesvätené. Nezabili životy vo svojich lónach...”

Aj Anton si už z čias štúdia morálky na to pamätá. Všetci traja vedeli, o čom hovorí biskup. Ten pokračoval.

„Narodili sa deti aj týchto rehoľných sestier, z ktorých sa tak stali matky. Je to pre kultúrnu Európu hanba. Znásilnené rehoľné sestry, ktoré svojich synov a dcéry vynosili, porodili a rozhodli sa o ne starať, aby žili, i keď ich otcovia sú neznámi. Urobili niečo zlé? Bolo počuť hlasy vo svete, že majú právo ísť na potrat. V niektorých štátoch je povolený potrat pre znásilnené ženy. Sú takí, čo neveria, že dieťa počaté v lone znásilnenej ženy je človek stvorený na Boží obraz. Nielen muž, čo sa dopustil hriechu a splodil dieťa, ktoré koniec koncov nechcel, je otec, aj žena, ktorá bola znásilnená a nechcela to dieťa, je matkou. Stáva sa, že sa v lone ženy počne nový človek, ktorého rodičia nechceli, ale i on

má právo na život. A preto i rehoľné sestry sa pre život detí vzdali zasväteného života v kláštoroch a rozhodli sa žiť s obetami pre tieto deti, aj ich deti...”

Anton sa pozrel na biskupa. Bol napätý.

„Aj moja matka bola znásilnená?“ spýtal sa s bolesťou v hlase.

„Áno!“

Rozplakal sa. Bol to iný plač ako pred chvíľou. Aj dlhšie plakal. So slzami v očiach pozrel na biskupa.

„Kto to spravil mojej matke?“ Zastal v reči. Spomenul si na prvý deň Nového roka. „Urban?!“ vyletelo mu z úst.

Biskup objal kaplána okolo ramien.

„Preto som ťa dnes ku mne pozval. Ráno som sám o veciach, ktoré sa tu a teraz odohrali, nevedel, ani netušil.“

Biskup s farárom si niečo hovorili. Anton ich nepočúval. Bol duchom pri umierajúcom Urbanovi. Už neplakal, ale oči mal vlhké. Utrl si ich prstami pravej ruky.

Spomenul si, že vtedy mal veľkú radosť, keď pomohol Urbanovi zmieriť sa s Ježišom. Cítil, že je nádherné byť katolíckym kňazom. Po chvíli, keď si uvedomil už pri mŕtvom, že sa podobá na Urbana, aj vtedy v jeho srdci bolo čosi zo zvláštneho pokoja. Predsa vtedy Urbanovi povedal ‚otec‘... Preletelo mu myslou i srdcom, že tento muž môže byť jeho biologickým otcom. Nevedel, nerozmýšľal, za akých okolností sa to stalo. Nemyslel na svoje počatie. Pomyslel si na matku, jej smrť, odchod z tohto sveta, nedopovedané slová... Ale teraz si uvedomuje tvrdú realitu... Pred očami vidí svoju matku... Uvedomuje si všetko, čo si tu dnes vypočul, čo povedal, a cíti vo svojom srdci bolesť...

Sám sebe hovorí. Neregistruje dvoch mužov vedľa seba.

„Mama, maminka... čo sa ti to stalo? Je to pravda, čo som sa dozvedel...?“ Neplakal, ale v hrudi pri srdci ho pichlo.

„Mama, mamička moja... čo si si pre mňa musela vytrpieť...?“

Spomenul si na jej slzy, ktoré videl kedysi v noci. Rozplakal sa.

Neuvedomil si, že je sám v biskupovej pracovni a že biskup skoro celkom privrel dvere. Škára vo dverách mala im poslúžiť, aby sa vrátili späť, keby sa Anton ozval, zavolať, ale aby nerušili ticho v Antonovom okolí.

Siahol do vnútorného vrečka saka. Vytiahol puzdro so svojimi dokladmi a z nich fotografiu. Bola malá. Boli na nej všetci traja - on, mama i Albert. Usmievali sa na nej. Spomenul si, že mama i Albert sa často usmievali.

„Bože!... Oni trpeli a usmievali sa kvôli mne?“ Zadíval sa na fotografiu. Zrazu spozornel... a rozhlíadal sa po miestnosti. Keď zistil, že je sám, pozrel ku dverám.

„Kde ste...?“ zavolať.

Vošli obaja. Cez otvorené dvere videl v susednej miestnosti sekretára i iného kňaza. Biskup s farárom vošli do miestnosti a zatvorili dvere. Ostali zas len oni traja.

„Otec biskup, a Albert o tom vedel, že nie som jeho synom?“

„Áno.“

„Bože, aj on trpel s mamou...“ Znova sa zadíval na fotografiu a po chvíli ju vložil späť do puzdra a do vrečka saka.

„Alberta som si ctil celý život ako svojho otca. Žil pre mňa. Staral sa o mňa a pritom vedel, že nie som jeho synom... Bože, dal si mi takých ľudí v mojom živote...! Čím som si to zaslúžil? Prečo sa toto všetko takto stalo? Muselo sa to tak stať? Dozviem sa niekedy niečo viac?“ pýtal sa viac sám seba ako biskupa i farára.

„Boh riadi naše kroky. Vie, čo na nás môže dopustiť. Prejavuje nám stále svoju lásku... Dáva nám čas, silu napraviť sa... zmeniť sa, urobiť pokánie...“ Ticho, akoby sám pre seba, hovoril farár a obaja, Anton i biskup, ho počúvali.

Anton pozrel na farára.

„A začo si mama a Albert zaslúžili toto všetko? Boli to svätí rodičia.“

„Boh je najväčšie tajomstvo pre človeka a anjelov. Dopúšťa skúšky na človeka, aj na anjelov ich dopustil... Prečo? Nevieme? Pre našu spásu... Boh dopustí, ale neopustí...“ ticho hovoril farár.

„V tejto chvíli cítim nielen bolesť, ale aj vdácnosť,“ poznamenal Anton.

„Boh nás neprestáva milovať ani po našich pokleskoch...“ hovoril biskup.

„Albert, čo si vykonal, že si za mňa musel trpieť?“ povzdychol si Anton.

„Majster Ježiš prijal jeho obeť a vy ste sa stali kňazom, aby ste pokračovali, v čom on zapochyboval,“ vyslovil farár.

Anton sa zadíval na farára.

„Čo ste to povedali, otče? Nerozumel som. Nerozumel som, čo ste mysleli pri mojom kňazstve... a čo zlé Albert spravil...?“

Farár sa pozrel na biskupa, ten bol zrazu bledý, a pozrel sa aj na Antona. „Pán kaplán, Albert si skrze...“ zarazil sa. Hneď nato sa rozhodol. „Pán kaplán, vy viete, že Albert bol katolícky kňaz?“

„Čóóó?!“ zvolal Anton. „Nie, nie... Zle som počul...“ ticho sa presviedčal.

Bledý biskup a teraz i farár pozerali jeden na druhého a Anton na oboch.

„Albert bol katolícky kňaz?“ Anton sa pýtal naraz oboch. Neodpovedal ani jeden.

„Môj Albert bol katolícky kňaz...?“ spýtal sa biskupa i farára pomalšie a zreteľnejšie.

„Áno, Albert bol katolícky kňaz,“ rovnako pomaly odpovedal biskup a dodal, „ty si to nevedel, pán kaplán?“

„Nie,“ prekvapene odpovedal svojmu biskupovi.

„Nie?“ zopakoval biskup. „Myslel som, že toto si vedel. Nie som si istý, ale myslel som, že ti o Albertovi povedala viac mama a neskôr niekto z okolia. Spolužiaci klerici... ľudia... nepravníci...“

„Nie... Môj Albert bol katolícky kňaz,“ opakoval už po tretí raz Anton.

V kancelárii sa znova usadilo napäté ticho.

„Dnes ráno som nepomyslel, čo všetko sa v ten deň dozviem.“ Už mu nevypadla z očí slza. Pokračoval.

„Ja som katolícky kňaz a moja matka bola rehoľnou sestrou... A ten, ktorého som celý život volal Albertom, o kom som si myslel, že je mojím otcom, bol tiež katolíckym kňazom...“

Zasmial sa. Potom zvažnel. „Bože môj, môj Majster Ježiš, ešte máš dnes nejaké prekvapenie pre mňa?“ Zadíval sa na spoločníkov. „Poznáte ešte nejaké tajomstvo o mojom pôvode, o ktorom by som nevedel?“

„Áno!“ biskup, stojac pred kaplánom, mu pozeral do očí.

„Neviem, ako tomu rozumieš a ako to prijímaš, pokiaľ ide o zomrelého Urbana, ale mňa zaujíma a chcel by som mať v tom jasno... Bol Urban tvoj biologický otec?“ spýtal sa kaplána priamo.

„Neviem... Včera som si bol istý, že áno.“

„Dobre, a čo dnes?“

„Som zmätený.“

Biskup prešiel niekoľko krokov po izbe. Premýšľal. Pozrel na oboch svojich kňazov.

„Bratia, čo budeme robiť?“ spýtal sa.

Neodpovedal žiaden z nich. Biskup pokračoval v chôdzi po miestnosti.

„Dobre. Ak vás niečo napadne, prosím, povedzte... Budem trochu nahlas premýšľať. Prepáčte mi takúto reakciu, môj postoj, správanie...“

Zrazu prudko zastal.

„Ja navrhujem toto. Zatiaľ nech sa o našom stretnutí a rozhovore nerozpráva. Mlčme... Ja osobne sa za teba, Anton, začnem viac modliť a prosiť o svetlo Ducha Svätého, aby si si toto všetko sám premyslel, premeditoval, premodlil... Chcem ťa o niečo poprosiť, Anton. Viem, že toho bolo na teba dnes primnoho. Poznám ťa ako vzdelaného muža, výborného, hoci ešte mladého kňaza, ale viem, že sa snažíš žiť verne a príkladným kňazským životom. Práve preto ťa prosím, nedopuť sa nejakého zmätku vo svojom živote. Navrhujem ti nejaký čas na oddych... Viem, že je školský rok, že iste máš svoje rozbehnuté povinnosti... Ak budeš potrebovať pomoc, som ti k dispozícii. Ak by bolo možné doriešiť veci okolo Urbana, súhlasím. Veci sa môžu presunúť na letné prázdniny. Dám ti toľko času, koľko budeš potrebovať... Viem, že sa budeš chcieť vrátiť tam, kde si vyrastal. Iste sa budeš chcieť zastaviť, kde žila ako rehoľná sestra tvoja matka... A iste sa poobzeráš, aby si si dal odpoveď na otázky okolo života Alberta. Mám ďalšiu prosbu. Môžeš ma z času na čas poinformovať o veciach, ktoré sa dozvieš? Prepáč, aj biskup môže byť zvedavý a nemusí to byť nič zlé. Rád by som vedel viac o tvojom zamotanom prípade. Pravda, keď budeš súhlasiť. Myslím, že toto všetko nebude mať negatívny vplyv na tvoj krásne sa začínajúci kňazský život. Naopak....“ Biskup už hodnú chvíľu znova stál pred kaplánom a pozeral mu do tváre, keď hovoril.

Anton pokojne počúval svojho biskupa. S navrhovanými vecami súhlasil prikyvovaním hlavou.

„Otec biskup,“ povedal napokon. „Súhlasím s tým, čo hovoríte. Priznávam, že ma dnešné nové veci prekvapili. Je isté, že aj keď som nevedel, že moji rodičia boli rehoľná sestra a kňaz, nielenže nestratili v mojom srdci lásku k nim, ale práve naopak. Som vo svojom vnútri obom ešte viac zaviazaný modliť sa za ich spásu duší. Aj to cítim, že ak sa obaja už tu na zemi dopustili hriechu voči Bohu, bolo im odpustené.“ Zamyslel sa.

„Ak dovoľíte, otec biskup, chcel by som v rámci dovolenky cez jarné prázdniny skutočne vycestovať a navštíviť tie miesta, ako ste hovorili. Neviem

ako, ale chcel by som sa viac dozvedieť o živote matky i Alberta.“ Znova sa zamyslel. „Chcem sa ticho a opatrne pozrieť na život Urbana. Netajím, že spomínaný kríž mi bude teraz inšpiráciou čo najaktuálnejšie si veci vyjasniť a poznať ich...

Čo som tu počul a zažil, si nebude vyžadovať oddych. Ďakujem vám obom za všetko, čo som sa dnes od vás dozvedel. Taký mám pocit, prepáčte, akoby som bol o všetkom vedel...“ Zasmial sa.

„Iste, toto nové poznanie bude mať vplyv na môj život, ale verím, že nie negatívny. Cítim, že mama, Albert a aj smrť Urbana ma zaväzujú byť i naďalej dobrým kňazom. Chcel som ním byť a budem... Urobím s pomocou Božou všetko preto...“ dokončil pomaly a úprimne.

Biskup sa usmial.

„Bál som sa asi dvakrát o teba pri dnešnom stretnutí. Modliť sa budem za teba, ako som sľúbil. Ďakujem ti, že si veci pochopil a prijal...“ Objal kaplána.

„A ja...?“ ozval sa napokon farár. Zasmiali sa.

„Ďakujem ti, otec biskup, že si nás dnes prijal. Viem, že máš všetkého nad hlavu.“

„Aj druhý raz príd' i s kaplánom... Verím, že už nebudeme musieť riešiť niečo podobné,“ usmial sa biskup.

„Som rád, že si mi dal tohto kaplána.“

„Pán farár, o tom až potom.“

Všetci sa zasmiali.

Na smiech vstúpil do miestnosti kancelár biskupa, aby im pripomenul, že pozvanie na obed platí, hoci už je odpolednie.

Po Veľkej noci navrhol farár kaplánovi Antonovi, že si môže na týždeň odpočinúť. Na kaplánovi nebolo vidieť, žeby bol nejako veľmi unavený, ale skôr farár cítil, že kaplán vie dobre využiť čas a posledné mesiace viac ako na deň nikde nevypadol.

Bol krásny jarný čas. Nezvyčajne teplý na toto obdobie. Dokonca stromy vo veľkom pučia a v záhrade kvitnú aj tie kvety, ktoré zvyknú až začiatkom mája - a je začiatok apríla.

Anton návrh farára prijal. Potešil sa mu. Najmä keď si nič neplánoval. Prvé, čo ho napadlo, bolo ísť do Čiech na miesta svojich chlapčenských rokov. Po polnoci sa rozhodol vyraziť na cestu.

„Bude menej áut,“ poznamenal na otázku farára, kedy odíde.

Keď prišiel na kapláňku, do izby, v ktorej býval, zbadal väčšiu škatuľu, ktorú si odniesol ešte z druhej návštevy Urbanovho bytu. Suseda vtedy začala pripravovať byt na odovzdanie. Na škatuli bol prilepený lístok so slovami „Koho bude zaujímať môj život, môže si veci prezrieť a po mojej smrti ďalej s nimi nakladať dobrovoľne a slobodne.“

Susede dobre padlo, že sa kaplán, ktorý Urbana pripravil na večnosť a zariad'oval aj jeho pohreb, rozhodol vziať škatuľu s listami a inou korešpondenciou.

„Ak môže mať niekto záujem o toto v škatuli, iste to budete vy...“ usmiala sa a Anton si škatuľu so sebou vzal. Kríž ešte nechal na stene.

Doma sa chcel hneď pustiť do Urbanovej korešpondencie, ale vzápätí bol niekým vyrušený a počas celého mesiaca vždy znova a znova, keď sa rozhodol sadnúť ku škatuli, akoby zámerne ho vždy niekto vyrušil. Preto je pri jeho pracovnom stole škatuľa skoro nedotknutá. Bude musieť počkať.

Šiel skôr spať. Možno preto, že jeho organizmus nebol zvyknutý na taký skorý oddych na lôžku, nemohol zaspáť. Keď potom zaspal, celý čas sa mu snívalo. Vo sne videl mamu, Alberta a seba, ako v ich blízkosti vyrastal. Usmievali sa. Čo mu hovorili, o čom spolu hovorili, na to si po prebudení nevedel spomenúť. Skoro zaspal. Ešte šťastie, že si nastavil mobil na zvukový signál budenia.

„Cestovná horúčka?“ Anton sa zasmial sám na sebe, keď robil posledné prípravy ešte teraz v noci pred cestou.

Keď ráno prekročil slovensko–českú hranicu, mal stále dobrú náladu.

„Hranica, ktorá za posledných sto rokov opakovane neexistovala a existovala. Je rozumné, že dnes sa už nik nepýta, či máte niečo na prečlenie, kde cestujete, a nikto nepýta váš cestovný pás...“ Hovoril sám pre seba, v aute bol sám.

Prvé, čo mu preletelo mysl'ou ešte predtým, ako sadol za volant, zo zvyku urobil na sebe kríž a začal sa modliť ruženec, bolo, aby sa modlil za úspešné a užitočné strávenie necelého týždňa.

Včera, keď sa rozhodol cestovať, zavolať na jednu z fár, kde našiel ešte ako novokňaz dávneho priateľa - kňaza. Odpoveď dostal kladnú a že je s radosťou očakávaný.

Keď zastal pred farským úradom, nestačil ani vystúpiť z auta a už sa otvorilo okno a krásnou češtinou zaznelo:

„Vitej, bratře!“

Povedal to miestny domáci farár.

Hneď nato už obaja kňazi sedeli v kuchyni pri raňajkách a tešili sa z nového stretnutia. Po necelom roku od spoznania si mali čo povedať. Anton však nestačil rozpovedať, čo by chcel vidieť, kam ísť, či s kým sa stretnúť, lebo len čo sa o niečo starší brat v kňazskej službe dozvedel, že Anton od svojho farára dostal ponuku voľna, český kňaz navrhol slovenskému, že ak dovoľí, urobia si spoločne necelý týždeň voľna pre seba, pretože aj on plánoval, že tento týždeň po sviatkoch a pôste, keď je také pekné počasie, bolo by hriechom zostať sedieť doma. Veď jarná príroda je po zime taká vábivá.

„Nič lepšie som si nemohol priať,“ bolo Antonovou odpoveďou.
„A čo ja?“ zdôraznil český oltárny spolubrat.
Obaja sa zasmiali.

„A ešte niečo,“ dodal Antonov priateľ. „Sme v Čechách. Máme nové dopravné značky na cestách, a preto, aj keď berieme Slovákov za svojich, budeme jazdiť na mojom aute a tvoje ostane v mojej garáži,“ navrhol.

„Už teraz sa cítim byť veľkým dlžníkom a čo potom na konci týždňa?“

„Prídem na Slovensko a tam sa o mňa postaráš zas ty. Súhlasíš?“ uškrnul sa šibalsky.

„A mohol by som ti povedať nie? Bol by to hriech proti bratskej láske,“ vážnym hlasom, ale s podtónom irónie zareagoval Anton.

Obaja si spomenuli na slová žalmu o radosti z bratskej lásky, ktorú bratia žijú navzájom.

„Viem, že v tomto kraji si sa narodil. Ozaj, čo si - Čech?“ s úsmevom sa spýtal.

„Matka bola Slovenka,“ povedal Anton.

Po chvíli pokračoval bez toho, žeby to chcel či plánoval.

„Chcem si pozrieť niektoré miesta a veci tu v okolí.“

„Výborne!“ potešil sa hostiteľ.

„Pred obedom môžeme začať a do večera je d'aleko. Už sú dlhé dni a na dnes príde sláviť svätú omšu páter z rehoľnej komunity tu v meste.“

Bolo rozhodnuté. Priateľ zvolil na dnes krásny kút tohto kraja. Anton tam nikdy nebol. Nepamätá sa, žeby tam niekedy bol. S mamou a Albertom chodili do prírody, ale v tejto mierne kopcovitej krajinke iste nebol. Na obed sa zastavili v príjemnej českej „venkovskej hospúdky“. Anton sa začudoval, čo všetko ponúkajú na jedálnom lístku. České špeciality mu vždy chutili. Za niekoľko minút časť z nich mali obaja pred sebou.

„Česká kuchyňa sa nezaprie, je výborná...“ pochutnával si Anton.

Po obede prešli autom zopár kilometrov a potom priateľ navrhol Antonovi prechádzku.

„Tento kút sa mi zvlášť páči,“ povedal spoločníkovi. „Bol som tu pred pár rokmi a učaril môjmu srdcu,“ dodal.

Jarné, už teplé počasie a zobúdzajúca sa príroda dávali ich krokom nádych Božej prírody. V jednom okamihu prestali rozprávať. A potom šli, urobili niekoľko desiatok metrov a zastali. Mlčali. Kraj bol nádherný. V údolí, ktorým prechádzali, tiekla riečka. Čistá. A ten spev vtáčikov z lesa, ktorý ich obklopoval! Všetko to tvorilo čosi nádherné pre ľudskú dušu. Nehovorili už medzi sebou skoro hodinu. Pozreli na seba a to ich kňazským srdciam stačilo, aby sa viac otvorili pre Božie dielo. Scenéria cesty im zrazu pred nimi ukázala niekoľko budov. Bolo to ako v rozprávke! Upravené a priam zapadali do okolitej prírody.

„Tu roky pôsobili rehoľné sestry zo Slovenska,“ povedal priateľ Antonovi.

„Trochu zastrčené od hlučného sveta,“ skonštatoval Anton.

„Práve preto, že nesmeli byť na očiach ľudí vtedajšej spoločnosti. Starali sa o chlapcov mentálne postihnutých. Boli tu údajne chlapci vtedajšej smotánky spoločnosti. Ja si na to nepamätám. Teraz je to súkromné zariadenie pre starých ľudí, o ktorých sa tu ukázkovo starajú. Dostane sa sem na záver svojho života len ten, čo si to môže dovoliť zaplatiť... Keď som tu bol pred dvoma rokmi, otváral som oči. Povodili ma po celom zariadení.“

Zastali pri prvom dome. Všetko po zime už bolo upravené, čisté... Nestačili sa poobzerať a už sa pri nich zastavila dvojica stareniek.

„Idete nás pozrieť? Je tu dobre...“ povedala jedna.

„A dobre varia. Máme tu čisto,“ dodala druhá.

Anton až nadobudol pocit, že ženy sú agentky, ktoré robia pre zariadenie nábor.

„Vy ste mladí muži a iste sa medzi nami nechystáte bývať... Ale budem hádať, komu idete na návštevu.“ Ženy si oboch očami premeriavali.

Antonovho priateľa napadla spásonosná myšlienka.

„Viete, my sme od filmu a hľadáme námety pre nové scenáre zo života ľudí. Nevedeli by ste nám niečo zaujímavé povedať, prezradiť...?“

Obe ženy sa pozreli na seba. Aj Anton sa nechápavo pozrel na priateľa, prečo to povedal. Nebola to totiž pravda. Jedna zo stareniiek zahovorila predložený návrh.

„Ukážeme vám naše bývanie...“ povedala.

„Nech sa páči. Vidíme, že ste seriózní muži,“ pridala sa druhá.

Obaja sa pozreli na seba, usmiali sa a Anton na súhlas žene prikývol hlavou.

Zariadenie bolo nadštandardné. Od žien sa dozvedeli, že sa býva prevažne po jednom, ale ženy sú aj po dve. Muži však po dvoch bývať nechcú. Zariadenie má postarané o všetko, od upratovania cez stravu až po lekárske zabezpečenie.

„Prichádza tu aj kaderníčka, masérka a pravidelne je možná aj pedikúra a manikúra...“ jedným dychom povedala jedna zo žien.

„Mám úspory. Deti nemám. Manžel bol vysoko postavený úradník. Zomrel. A toto zariadenie je pre mňa ako stvorené,“ povedala druhá žena.

„A toto je Pepo,“ ukázala jedna zo žien, keď prechádzali popri mužovi v čistom spoločenskom oblečení. „Bol vysokým funkcionárom v Ľudových milíciách... a on viackrát povedal, že jeho život je bohatý na niekoľko románov!“ Zasmiali sa obe sprievodkyne Antona a jeho priateľa.

„Jeho oslovte, páni scenáristi.“

Všetci zastali pri staršom pánovi. Už na prvý pohľad to bol zachovalý, neprerobený, zdravo vyzerajúci muž. Anton si však všimol, mal na to nos, že muž má ťažkosti so svojím životom. Neusmial sa. Pozrel pohrdavo na ženy a ich dvoch si premeral od hlavy po päty.

„Páni, prajete si...“ povedal stroho, priam úradne.

„Áno,“ chytil sa slova priateľ Čech.

„Prosím, čím vám môžem poslúžiť?“

„Hľadáme námety a príbehy pre scenáre k prípadným filmom, inscenáciám alebo scénkam... Pre rôzne programy v televízii, ale i iné podujatia. Viete, život starších ľudí obsahuje príhody a zážitky... Škoda by bolo, aby upadli do zabudnutia. Viete aj vy, že životy ľudí sú často bohaté námety. Ľudia si dnes radi popláčú, zasmejú sa, zaspomínajú, ale sa aj poučia... a na to sme my, scenáristi... Čo-to upravíme, doplníme a vznikajú pekné príbehy o ľuďoch, o určitom okolí, prostredí a udalostiach...“ nedohovoril. Anton najprv s úžasom pozeral na brata kňaza. Mal pravdu. Kňazi si čo-to vypočujú... Nejedni by mohli napísať román.

„Máte pravdu...“ starší muž pozrel na Antonovho priateľa.

„Môj život je bohatý na zážitky veselé i vážne...“ Bolo cítiť, že sa chvastá. Robil sa, že premýšľal. „Ste na tej najlepšej adrese,“ chválil sa ďalej.

Anton nadobudol pocit, že muž ich oberie o čas, ktorý sa rozhodli stráviť spoznávaním prírody a miest, a nie osudov ľudí.

Priateľ na neho pozrel a pošepol. „Neboj sa, je to v mojich rukách,“ usmial sa a Anton pochopil.

„Páni scenáristi, z ktorej oblasti života by ste to chceli? Vojenčina?“ Priateľ skočil mužovi do reči.

„Nie. Viete, pane, o tom sa už veľa popísalo, nafilmovalo, pohovorilo a dnes je už armáda sprofesionalizovaná. Mladých ľudí a ani mužov, nehovoriac dámy,“ pozrel sa na spoločníčky, „to už nezaujíma. Viete, dnes letí vo svete dráma.“

Anton pozrel na priateľa, čo to hovorí. Starý pán si to nevšimol, pozeral totiž do zeme, a preto sa priateľ na Antona znova usmial.

„Dráma... dráma...“ premýšľal.

„Ak nie táto téma, tak niečo z oblasti detektívnej...“ priateľ kňaz šponoval premýšľanie muža, ktorý o sebe pred chvíľkou tvrdil, že jeho život je bohatý na zážitky. A priateľ chcel, aby sa muž trochu otvoril. Im to zas pomôže načas zabudnúť na bežný život, povinnosti a obe strany, muž i oni, budú spokojné.

„Detektívka... Rád pozerám detektívky... Vždy sa snažím veci riešiť po svojom. Darí sa mi. Odhalím prípad skôr, ako to je predstavené vo filme alebo inscenácii...“ opäť sa muž pochválil svojim poslucháčom.

„Výborne...“ povedal napokon Anton.

Muž na neho pozrel. „Vy ste Slováč?“

„Áno, ale ak myslíte, že vám nerozumiem, narodil som sa v Čechách...“

„Nie, nie... nie preto sa pýtam...“ Zamyslel sa. Znova pozrel na Antona. „Viete, pane, mám fenomenálnu pamäť a dobre si pamätám aj tváre ľudí...“ povedal pomaly. Anton si vydýchol, že muža nijako nezaskočil a tiež aj preto, že priateľ kňaz sa začal dobre zabávať.

„Viete, niečo a niekoho ste mi pripomenuli... Vaša slovenčina... Vaša tvár... Nie, nie... Už je to dávno, veľmi dávno... Už roky som sa s ním nestretol... Volal sa... ako sa to volal... Áno, volal sa Urban! Chcete detektívny príbeh? Tak vám niečo poviem... Slovensko je malé a zároveň veľké a Urban je už iste mŕtvy a vy ho nemôžete poznať...“

Starý muž rozprával sám pre seba, s hlavou sklonenou k zemi a so zatvorenými očami... Ženy i priateľ pozerali na starca. Keby pozreli na Antona, boli by videli, že rýchlo zbledol, že ním zatriaslo...

„Ešte som o tom nikomu nehovoril... Som už starý chlap... Odvtedy prešlo veľa rokov, desiatok rokov...“ Muž pozrel na ženy. „Dámy, je to tvrdé, čo chcem povedať. Nechcete radšej odísť? To je pre nás, chlapov.“

„Nie, nie, žena je často silnejšia ako muž...“ povedala jedna z nich.

„Bude to dlhšie rozprávanie... Mám dobrú pamäť a na toto som nezabudol. Nemohol som zabudnúť... Samého ma to trápi aj dnes... Občas sa mi o tom aj sníva...“ rozprával starec už napínať.

„Mohli by sme si niekde sadnúť, aby sme nemuseli tu tak stáť?“ opýtal sa Antonov priateľ.

„Áno, na to si treba sadnúť. Ja hádam už nebudem pre to sedieť vo väznici...“ vzdychol si starec.

Anton si viac a viac začal niečo uvedomovať. Spomenul si na farníka zo Slovenska, na Urbana. Aj on bol v Ľudových milíciách... Spomenul si na matku... priateľ mu hovoril, že tu pôsobili rehoľné sestry... Bleskovo si spomenul na rozhovor v biskupovej pracovni.

„Bože, neprichystal si mi na dnes nové rozuzlenie môjho prípadu?“ povedal si Anton potichu, bez pohnutia perí.

Všetci sa premiestnili o pár metrov, kde boli voľné miesta v pohodlných záhradných kreslách na jarnom slniečku.

„Výborne,“ povedala jedna zo žien. „Tu sa nám bude dobre počúvať a aj sedieť.“

Zatiaľ sa druhá stareнка vzdialila. Z diaľky si ich spoločnosť prezerala žena, ktorá mala službu v ústave.

„Pre všetkých?“ počul Anton a žena, ktorá odbehla, ešte niečo zamestnankyni ticho povedala a vrátila sa späť.

„Viete, páni... Vy, dámy, ma poznáte... Nevymýšľam si. Život skutočne píše aj príbehy s romantickým tónom, ktoré sa môžu skončiť tragicky.“

Priateľ sa na Antona po prvýkrát pozrel. Bledosť Antonovej tváre si nevšimol. Usmial sa, nahol sa k nemu a ticho povedal:

„Bude to zaujímavé, keď už úvod je dramatický.“

Anton len kývol hlavou.

Muž, nepozerajúc na počúvajúcu spoločnosť, stále upieral pohľad na zem. Anton si všimol, že starec je tiež bledý, a zrazu pocítil na svojej tvári priam studený pot.

Muž sa rozhovoril.

„To bola doba... Bolo to tu neďaleko. Keď idete sem, tak sa to stalo v tej časti lesa, kde aj dnes je cesta zaujímavo stále zúžená ako vtedy.“

Zamyslel sa.

„Náš kraj mal rok po vpáde cudzích vojsk za úlohu zorganizovať celoštátne stretnutie vybraných jednotiek Ľudovej milície z celej republiky. Bola to ťažká doba. Z času na čas niečo zaškrípalo. Komunistická strana sa musela vyrovnat' s tými, čo veľa vedeli, nemlčali, a preto neprešli v previerkach. Tak to bolo aj vo vedení Ľudových milícií. Velením býval poverený vždy iný a z druhej republiky. S Urbanom sme sa dobre poznali. Priatelili sme sa. Slovačisko ako repa spod Vysokých Tatier. Mal už po päťdesiatke. Bol však ešte chlapom. Neviem, prečo nebol ženatý. Myslím, že mal dcéru. Prišiel o týždeň skôr, aby si pozrel terén a zoznámil sa s technikou a ľuďmi.“ Starec sa zamyslel.

„Raz mi povedal: ‚Vieš čo, Pepo? V tomto kraji by som mal mať prvú lásku. Dala mi pred rokmi košom. Mám ju stále rád... Chcel by som sa s ňou stretnúť, navštíviť ju... porozprávať sa s ňou...‘ úprimne sa vyznal.“

Muž sa rozhovoril.

„Vtedy mi povedal, že jeho láska je mníška, rehoľná sestra. On bol obávaný súdruh. Povedal mi to vtedy dôverne medzi štyrmi očami. Dôverovali sme si navzájom. Mali sme viac akcií za sebou, kde sme v Ľudových milíciách kryli chrbát jeden druhému. Začudoval som sa, že on, straník, a mníška? Myslím, že boli rodáci a on od nej o dobrých pár rokov starší... Asi aj preto, ak nie pre jeho iný svetonázor, neviem, ho odmietla. Vedel som aj to, že bol miništrant... Priznal sa... Viete, čo všetko povie chlap chlapovi po pár pivách a niekoľkých poldecákoch. Rozumeli sme si, a to stačilo medzi nami.“

Muž sa pozrel po ženách, čo tiež počúvali.

„Ach, ženy! Požehnanie pre nás mužov a zároveň trest.“

„A čo ste pre nás, ženy, vy, muži?“ povedala jedna zo žien.

„Nerobilo mi ťažkosť a zistil som, že Urbanova láska býva práve v tomto areáli, kde sa nachádzame. Pôsobili tu mníšky a starali sa o mentálne postihnutých chlapcov... Vtedy to vyzeralo ináč. Tie mníšky boli pracovité, ale od štátu nebol dostatočný prísun peňazí,“ skonštatoval.

„Strana čakala, že časom mníšky vymrú... Boli to však vzdelané a veci oddané ženy. Bol som neveriaci, ale ich prácu som si vážil. Mal som možnosť viackrát prísť s nimi do styku.“

Muž sa obzrel okolo seba.

„Tento areál stojí len vďaka nim. Ony za málo peňazí spravili veľa... Čo teraz vidíme, to, páni a dámy, zožralo peňazí...“

Zamyslel sa.

„Pár dní pred akciou milícií sme tú mníšku navštívili. Viem aj, ako sa volala. Lucia.“

Pri tomto mene Antona trhlo. Uvedomil si, že ide o jeho matku. Chvíľu bol vo svojom srdci nešťastný, keď muž rozprával, a hneď nato d'akoval Bohu, že došlo k tomuto stretnutiu. Bol aj presvedčený, že toto dnešné stretnutie naplánoval Boh.

„Tá mníška bola v habite a nás privítala milo, srdečne. S Urbanom si podali ruky a tykali si. Bola pri nás aj iná rehoľná sestra, staršia, ale nebola predstavenou... Ponúkli nás kávou, či vodou a dobrým zákuskom... Spomínali na rodný kraj, známych, rodinu... Tak po hodine sme odišli. Lucia vtedy povedala, že musí ísť ešte do mesta po lieky pre chlapcov a lekáreň by zatvorili...“

Pepo, starší muž, dôchodca, starý milicionár, muž ešte pri sebe, sa hlasno nadýchol.

„Cestou späť som si všimol, že môj slovenský kolega musí stále niečo cítiť k tejto mníške. Zostal zádumčivý. Nehovoril. Premýšľal.“

„Aj ja som vtedy rozmýšľal nad tými mníškami. Z križovatky sem boli tak dva kilometre. Mníšky tento úsek museli prejsť peši. Nemali auto. V rukách nosili nákupy pre komunitu i súrne potreby pre chlapcov. Obdivoval som ich, pretože úsek cesty nebol osvetlený, viedol čiastočne cez les a lúky. A práve nad tým môj spoločník premýšľal. Ja som nevedel, čo plánuje. Urban sa chcel s tou mníškou Luciou stretnúť. Keby som bol vedel, čo chce, bol by som mu to rozhovoril...“

V rozprávaní muža nastalo väčšie napätie a dlhšia pauza.

„Keď sme prišli do môjho mestečka, zastavili sme sa v hospode. Urban si dal pivo a niečo z alkoholu a so šoférom mal pokračovať do okresného mesta, kde bol ubytovaný. Odišli a ja som šiel domov. Z hospody do môjho baraku bolo len pár metrov.“

Muž pokrútil hlavou.

„Čo ho to napadlo?! Láska? Somár... Ved' to bola mníška!“

Muž zbledol.

„Urban prikázal šoférovi vrátiť sa späť do údolia. Pri zastávke autobusu prikázal zastaviť. Vystúpil. Povedal vodičovi, aby o štyri hodiny prišiel na to isté miesto po neho, že on si chce prezrieť krajinku, že sa mu zapáčila a chce popremýšľať o taktike výcviku. Šoférovi to bolo jedno. Poslúchal nadriadeného. Toto som sa dozvedel až neskôr - niečo o týždeň a niečo ešte neskôr.“

Muž sa zhlboka nadýchol.

„Romantika, zaľúbenosť... kde sa skončila a ako sa mohla ešte skončiť...“ skonštatoval.

„Neviem, čo bolo... Domýšľam si z toho, čo som počul od neho a od mníšok neskôr. Musel na ňu v tom lese čakať, keď sa bude vracieť z mesta z lekárne. Čo chcel? Neviem. Bol predsa od nej starší, v rokoch, a najmä - ona si vybrala svoj stav, bola už mníška...

V noci prišiel ku mne domov. Bol mierne poškriabaný na tvári i na rukách. Pýtal som sa ho, s kým sa pobil a prečo nespí. Páchlo z neho ako zo suda s alkoholom...

„Pepo, ja som ju zabil...“ povedal.

„Čo prosím? Koho a kde...?“ vyletelo zo mňa.

„Luciu...“ vykoktal.

„Mníšku?“ spýtal som sa nechápavo, rozospatý a prekvapený.

„Áno...“ vyšlo z neho. „Nešiel som z hospody do mesta, ale vodič ma zaviezol na zastávku a poslal som ho preč...“

Páchol. Bol špinavý. Šaty na sebe potrhane...

Čakal som ju v tom lese na zákrute. Dlho nechodila. Vypil som viac ako polliterku rumu... Z autobusu vystúpila sama. Videl som ju z diaľky. V rukách mala tašky. Zotmilo sa... Neviem, ako k tomu došlo. Na tej zákrute som na ňu vyskočil... Poznala ma... Volala moje meno... Prosila ma... A ja... Neviem... nerozumiem... prečo som to urobil...“ rozplakal sa. Bol to zvláštny plač opitého človeka...

Muž sa zastavil v rozprávaní. Premýšľal.

„Vtedy som mu povedal, aby si na dve hodiny ľahol a potom sa uvidí, čo urobíme...

Keď zaspal, z garáže som na svojom aute odišiel k zastávke. Bolo krásne počasie. Spln mesiaca. Svetlo ako vo dne. Mal som pritom aj dobrú baterku, ktorú som používal pri výcviku milície. Auto som zaparkoval pár metrov od zastávky. Terén som ako-tak poznal. V topánkach som vošiel do riečky pre prípad, žeby vec riešili so psom. Po tej vode, mokrý, uzímený, som prišiel k zákrute, kde malo dôjsť k tragédii, vražde... Svietil som si okolo seba. Nič, čo by sa podobalo na ležiaceho človeka, som nevidel... Vyšiel som z vody. Zabudol som, že pes môže chytiť stopu. Chodil som hore-dolu, okolo. Našiel som, podľa mňa, miesto, kde došlo k zápasu. Boli tam rozsypané veci, ako sú cukríky, lístok z autobusu, ale myslím, že tam boli aj Luciine vlasy, niečo z natrhnutých šiat a neďaleko bola aj peňaženka s menším obnosom peňazí. Ženu som nenašiel... Chodil som hore-dolu, trasúc sa od zimy, napätia, dával som pozor, aby ma nik nevidel, nepočul, ak by kráčal po ceste... Asi po hodine...? Neviem. Znova po vode som odišiel, ako som prišiel. Vrátil som sa domov. Urban spal. Nechal som ho ešte spať a nad ránom som ho zobudil, že ideme na inkriminované miesto. Svitalo.

Keby si ma Urban viac všimal, neuniklo by mu, že sa správam ako znalý terénu. Zastal som na tom istom mieste tým istým autom. Pustili sme sa po vode ako ja už pár hodín predtým. Všetko som riadil ja. Urban plnil moje príkazy. Prišli sme na miesto. Nič. Tak ako bolo predtým, keď som tam bol sám. Žiadna mŕtvola.

Šepkal som Urbanovi.

„Kde to bolo, to, čo si urobil?“ Nevedel.“

Nik sa nedíval na Antona. Len on vedel, čo sa stalo. On je následok prepadnutia. Znásilnenia Lucie Urbanom. Dnes to už vie skoro na sto percent.

Starec pokračoval.

„Vrátili sme sa domov.

Po týždni som si chcel byť istý, čo sa stalo... Našiel som si príčinu. S časťou milicionárov som navštívil ústav sociálnej starostlivosti. Malo to byť v pláne cvičenia. Vymyslel som to dodatočne. Nič som však nezistil. Rehoľnú sestru Luciu som nevidel. Nepýtal som sa na ňu. V spojitosti s jej osobou mi nič nebolo predložené. Nebol nahlásený trestný čin znásilnenia.“

„A čo bolo s tou rehoľnou sestrou neskôr?“ spýtal sa Anton.

Muž naňho pozrel.

„Neskôr som sa dozvedel z viacerých zdrojov, že tá mníška Lucia počala... Sestry znásilnenie neoznámili na Verejnej bezpečnosti na jej výslovnú prosbu... Mníšky verili všetkému, čo sestra povedala predstaveným. Presne opísala svojho násilníka, ako to prebehlo. Sestry Luciu liečili dva mesiace samy a so svojimi priateľmi lekármi. Keď sa rozšírilo, že počala, sama Lucia dala návrh.“

Anton spozornel.

„Žiadosť o prepustenie z rehoľného stavu.“

Anton si zhlboka vzdychol. Prítomní sa naň ani nepozreli. Boli zaujatí mužovým rozprávaním. Antonovi sa zatemnilo pred očami. Ťažko vstal a pobral sa do budovy... Na toalete sa rozplakal. Stál nad umývadlom a vodou si umýval svoje zaslzené oči. Nehanbil sa za slzy. Cítil bolesť nad tým, akým spôsobom o udalosti rozprával ten muž. Uvedomil si prvý raz v živote, že nebol počatý z lásky. Deti sa zvyknú počať z milovania rodičov. On... on bol počatý z násilia, z nekontrolovateľného pudu muža... Zadíval sa do zrkadla pred sebou. Skúmal svoju tvár... Spomenul si na chvíľu, keď pozeral na mŕtvu tvár Urbana – už vtedy si uvedomil, že pozeral akoby na svoju tvár.

„Bože, Ježišu môj...“ vzdychol si. „Mám niečo na svojej tvári aj z mojej mamičky?“ Znova mu začali padať slzy.

Pustil vodu. Umyl si tvár. Nik ho pri tom nevyrušil. Napokon sa vrátil ku skupinke. Práve mlčali. Muž, ktorý rozprával príbeh ako detektívku, stíchol. Anton nevedel, o čom hovorili v jeho neprítomnosti. Zrazu sa muž zadíval na Antona.

„Človeče... vaša tvár ... pripomína mi...“ hovoril pomaly a zbledol. „Nie, nie je to možné...“

„Čo nie je možné?“ spýtala sa jedna z prítomných žien.

„Nie, nie...“ zopakoval muž už s chvejúcim sa hlasom. „Pane, nepoznám vás... Kto ste...? Vaša tvár...“ Odmlčal sa.

Druhý kňaz otvoril oči.

„Čo? Tvár? Koho?“ a pozrel na muža, ktorý rozprával príbeh. Doteraz totiž muža počúval so zatvorenými očami a s hlavou sklonenou k zemi.

„Pane...“ pokračoval muž obrátený k Antonovi. „Pane, vy sa veľmi podobáte na Urbana...“ Stíchol.

„Ja?“ spýtal sa Anton.

„Vy!“

Nastalo ticho. Všetci prítomní pozerali do tváre Antona.

Muž pokračoval. „Keď tak pozerám na vás... mám pocit, akoby som pozeral na kolegu Urbana.“

Anton, aj keď cítil, že na tvári sa mu objavuje bledosť, pokúsil sa o úsmev, čo sa mu aj celkom dobre podarilo. Zasmial sa. Muž z neho nespustil oči a pokračoval.

„Aj ten úsmev... Urban mal príjemný smiech. Vedel nás všetkých rozveseliť... Keby...“

Druhý kňaz prerušil ticho, čo nasledovalo po mužovom nedokončenom ,keby...‘.

„Dobre, viete pútavo rozprávať...“ poznamenal na adresu staršieho muža. „Preto pokračujte ďalej, nedajte sa rušiť priateľovou tvárou. Alebo ste využili pre napätie v nás, čo vás počúvame, slová o jeho tvári?“

„Nie, nie,“ rýchlo povedal muž. „Skutočne mi tá tvár pripomenula Urbana! Už roky som ho nevidel. Neviem, či ešte žije, čo bolo a je s ním...“ Zamyslel sa.

„Dobre,“ povedal Anton, „a viete aj niečo, čo sa udialo potom?“

„Viem, ale už roky som o tom neuvažoval. Nespomenul som si na tie udalosti okolo Urbana a neviem, prečo mi to dnes prišlo na myseľ.“

„To asi preto, že my zbierame podnety na scenáre o ľudských osudoch...“ pokúsil sa vysvetliť kňaz, Antonov spoločník, vydávajúc sa za scenáristu.

„Áno, asi preto ma to napadlo...“ a znova sa zadíval do tváre Antona.

Ženy sa usmiali na mužov. Jedna poznamenala.

„Hovorila som vám, že vám predstavím výborného rozprávača.“ Obe ženy sa zasmiali a pripojili sa aj kňazi.

Muž sa nadýchol.

„Urban sa u mňa párkrát zastavil, niekoľkokrát sme sa ešte pri rôznych podujatiach stretli, ale nikdy sa nespýtal na tú rehoľnú sestru. Prečo, to neviem. Viem však... Nedalo mi to vtedy pokoj a niečo som vysnoril.“ Odmlčal sa. Anton zatajil dych. Jeho jediného hádam najviac zaujímalo dopočuť sa, čo sa udialo vtedy ďalej.

„Bol to lekár, s ktorým som sa dobre poznal z cvičení Ľudových milícií. On členom nebol, ale niekoľko ráz sme sa stretli pri organizovaní podujatí. Pár mesiacov po tom?... Neviem presne, kedy to bolo po tej udalosti, sa ma ten lekár spýtal, či viem, že jedna mníška otehotnela. Dozvedel som sa, že to bola jedna veľmi vzdelaná žena, pracant, a to, čo sa stalo, bolo pre ňu veľkým zásahom do života. V tom ústave sa starala o chorých chlapcov ako najlepšia mama. Lekári, s ktorými prichádzala do kontaktu pri ošetrovaní chlapcov, si ju veľmi vážili. Až raz na vlastnú žiadosť opustila ústav a vyzliekla sa z rehoľných šiat. Odišla. Všetci boli prekvapení, prečo. Ba bolo im za ňou aj smutno. Lekár, ktorý mi to hovoril, mal na ňu len najlepšie spomienky. Dokonca si pamätám, že mi spomenul rozhovor lekárov, ktorí rehoľnú sestru poznali, o tom, že jej niektorý z nich navrhol interrupciu, potrat. Tá rehoľná sestra nielenže o tom nechcela ani počuť, ale naopak, poprosila vraj svoje kolegyne rádové sestry, aby mohla opustiť kláštor a starať sa o dieťa. Odišla... Neviem viac o nej nič. Akoby sa po nej zľahla zem...“ Zamyslel sa. „Pamätám sa, že Urban sa ma na ňu pýtal raz či dva razy...“ Znova sa odmlčal. „Viem, že sa Urban zmenil. Zmenil sa. Potom už to nebol ten Urban. Prestal... dal pokoj ženám... Myslím, že viac nepil alkohol... a zdá sa mi, že odišiel aj z Ľudových milícií. Nikto z vedenia si nevedel vysvetliť zmenu jeho správania... zmenu jeho štýlu života... O dieťati sa nehovorilo.“ Muž pozrel na Antona. „Neviem ani to, či to bol chlapec alebo dievčatko. Neviem.“ Muž zostal vážny. „Veríte, že zmena života je možná?“

Prísediaci okrem Antona na otázku prikývli hlavami.

„Je možná...“ zopakoval muž.

„Na niečo som si ešte spomenul!“ pokračoval.

„Na čo?“ vyletelo z Antona.

„Urban tú mníšku mal vraj kedysi rád. Spomenul to, keď sa v tom čase ožral. Myslím, že bol dokonca s tou mníškou krajan. Neviem. Jednoducho, poznali sa.“

Anton zatvoril oči. Videl tváre obidvoch.

Čo bolo ďalej? Nepodstatné. Snáď ešte poznámka. Keď obidvaja kňazi vydávajúci sa za scenáristov odchádzali z ústavu, muž stisol Antonovi ruku.

„Prepáčte mi...“ ticho povedal.

„Naopak, ja ďakujem za rozprávanie...“ opätoval stisk ruky Anton.

Večer nemohol u kamaráta na fare zaspať. Nepriznal sa bratovi kňazovi, že pri rozprávaní muža...

Ráno po raňajkách sadli do auta a rozhodli sa bez vopred určeného cieľa putovania po okolí ísť, kde ich Pán povedie. Neprešli ani pätnásť kilometrov smerom na sever, keď zbadali na krajnici odstavené auto a dve rehoľné sestričky bezradne pri ňom stáť. Hneď zastavili a cúvli. Kňaz, priateľ Antona, jednu či obe hneď spoznal. Zvítali sa. Zasmiali. Kňazi bez ťažkostí vymenili koleso za náhradné. A že Duch Svätý neriadi ľudské kroky? Riadi. Kňazi sa preriekli, že sú na výlete po okolí, a sestričkám to prišlo vhod, pozvali ich na návštevu. Obaja súhlasili. O pol hodiny vystúpili z áut. Obstúpila ich skupina chlapcov. Chovancov. Smiali sa, keď videli rehoľné sestry. Boli šťastní. Kňazi stáli obďaleč a sledovali zaujímavé zvítanie. Bolo vidieť, že si všetci rozumejú. Kňaz poznamenal niečo v tom zmysle, že sestry to s chlapcami vedia ako matky.

„Nech sa páči ďalej,“ volala na kňazov rehoľná sestra, ktorá už dlhšiu dobu stála pri vstupných dverách.

„Je pre mňa udivujúce, ako to viete s chlapcami,“ usmial sa Anton.

„Máme ich rady a oni to vedia,“ povedala pokojne rehoľnica.

Vstúpili do budovy. V návštevnej miestnosti bol chládok a od začiatku si kňazi uvedomovali pokoj...

„Naši automechanici, sestrička predstavená,“ s úsmevom uviedla kňazov vstupujúca sestra.

„Ďakujem, že ste sestrám podali pomocnú ruku...“ usmiala sa na nich predstavená sestier.

„Nemysleli sme, že bude toľko ďakovania za maličkosť,“ ozval sa priateľ Antona.

„Nepoznáme sa?“ spýtala sa predstavená.

Kňazi sa pozreli na seba.

„Asi nie,“ uzavrela. „A boli ste už niekedy v týchto končinách?“

„Ja som...“ predstavil sa Antonov priateľ, „a pôsobím pár mesiacov v mestečku neďaleko. Predtým som pôsobil...“ Predstavená sa zasmiala. Kňaz nedokončil vetu a predstavená zachránila situáciu.

„Tak, a hriech je vyznaný, že ste sa ešte u nás neukázali. Ale pretože vieme čo-to pochopiť, je vám odpustené, dôstojný pane.“ Potom pozrela na Antona. „A vy, otče?“

„Som zo Slovenska na návšteve...“ a pozrel sa na spolubrata kňaza.

„To sa tešíme, že ste na návšteve a našli ste si čas na návštevu. Ďakujeme.“ Zasmiali sa všetci.

Predstavená sa zadívala na Antona, čo si on neuvedomil. Bola o dvadsať, tridsať rokov od neho staršia.

Druhá sestra, ktorá ich pozvala na návštevu, práve vošla a priniesla malé občerstvenie.

„Nepýtala som sa či čaj alebo kávu, ale môžete si vybrať. Voda všetko zaleje.“ Zasmiala sa. „A zákusok je čerstvý, včerajší, nie od Veľkej noci.“

Atmosféra bola výborná. Rodinná, hoci dnes ráno sa ešte nepoznali.

„Tak, a zostanete u nás aj na obed,“ povedala predstavená, „alebo sa ponáhľate?“

„Zostaneme, ak nebudeme zavadzať,“ povedal Anton, na ktorého sa predstavená častejšie pozorne dívala.

„Vybrali sme sa na výlet po okolí a nechali sme na Ducha Svätého, aby riadil naše kroky, vlastne náš volant...“ zasmial sa priateľ.

Duše, ktoré milujú Boha, veľmi rýchlo a priateľsky vedia nadviazať kontakt.

Predstavená odišla z miestnosti, ale len na pár minút. Vrátila sa s inými tromi sestrami.

„Sú po nočnej,“ povedala o sestrách kňazom, „ale u nás je taký zvyk, že keď medzi nás príde kňaz, a teraz ste prišli dokonca dvaja, tak ak je to možné, prideme na zvítanie všetky, ktoré môžeme...“ povedala jedným dychom predstavená.

„Ďakujeme za milé prijatie,“ usmial sa Anton a podotkol, „čo dokáže Duch Svätý jedným kolesom auta.“

Sestry boli rôzneho veku, jedna bola staršia od predstavenej.

Rozprúdila sa debata. Každý hovoril nenútene, pretože našli spoločnú reč, spoločných známych. Už nielen predstavená, ale i staršia sestra si viac všímala Antona. Postrehol to aj on.

„Niekoho vám pripomínam?“ spýtal sa Anton.

Akoby obe na otázku čakali. Vyhĺkli takpovediac naraz.

„Vy ste Anton...? Nevolate sa Toník?“

„Keď som bol chlapček, spomínam si, že mama ma volala Toník. Ale to je už dávno...“ zasmial sa Anton.

„A bývali ste v...“ nedopovedali. Anton im skočil do slov.

„Vy ste tie tety, čo mi ako chlapcovi nosili sladkosti...?“

Všetci traja sa zarazili. V miestnosti nastalo ticho. Až po dlhšej chvíli sa ozval Anton.

„Prepáčte...“ a utrel si slzy, ktoré mu v tej chvíli zarosili oči. „Vy ste tie tety...“ Slzám nechal voľný spád. Po chvíli povedal. „Bože, vďaka ti...“

Okrem dvoch sestier a Antona sa všetci s prekvapením pozerali, čo sa deje. A predstavenej i sestričke vedľa nej tiež začali slziť oči. V miestnosti ostatní stíchli. Nik sa nikoho na nič nespytoval. Anton vstal spoza stola, prišiel k rehoľným sestrám a bez akejkoľvek zábrany ich objal a obe pobožkal na čelá. Sestričky opätovali bozky bozkami na kňazove líca. Ostatní si začali niečo uvedomovať. Nevedeli ešte čo, ale verili, že sa to čoskoro dozvedia. Staršie rehoľné sestry sa len tak ku nejakému mladému kňazovi takto nesprávajú... A ešte sa pobožkali... To je výnimočná, ba až veľká udalosť - uvedomili si na pokračovanie ostatní prítomní.

„Prepáčte,“ povedala so slzami v očiach predstavená a pritom sa smiala. „Toník, aj dnes som sa za teba modlila i za tvoju mamičku...“

„Toník, nevidela som ťa... tridsať rokov?“

„Skoro tak,“ pritakal Anton. „Chýbali ste mi... Chýbali mi vaše sladkosti... Oboje...“

„Aj ty si mne chýbal...“

„Aj mne...“ hovorili obe staršie rehoľné sestry.

Prítomní ešte vždy nechápali. Nemali vysvetlenie. Známi? Rodina? Priatelia? Veď je medzi nimi veľký vekový rozdiel! Vírilo v hlavách priateľa kňaza i ostatných rehoľných sestier.

Predstavená sa znova zadívala na Antona. Spýtala sa priamo.

„Môžem ti tykať, Toník?“

„Ďakujem za to... Súhlasím a teším sa, že sme sa stretli, sestrička predstavená.“

„Toník...“ zarazila sa v reči. „Teda vieš, či poznáš okolnosti tvojho príchodu na svet?“ spýtala sa.

„Niečo viem už niekoľko mesiacov, niečo mesiac a včera som sa dozvedel zas niečo nové.“

Priateľ kňaz sa prekvapene zadíval na Antona. Aj Anton sa zadíval na priateľa kňaza.

„Nechal som si to včera pre seba. Prepáč,“ povedal Anton kňazovi.

„Viete, sestrička predstavená, milé sestričky. Včera som mal prvý deň voľna, a tak sme boli v Domove dôchodcov v ...“ nedopovedal.

„Je to krásne zariadenie pre dôchodcov, ktorí na to majú financie...“ poznamenal priateľ kňaz.

„To bol do revolúcie náš ústav. Tam sme sa viac ako tridsať rokov starali o telesne postihnutých chlapcov,“ poznamenala staršia sestra.

„A tam som sa včera od jedného z obyvateľov zariadenia dozvedel podstatnú vec o svojom počatí.“

„Ako?“ spýtal sa prekvapene priateľ kňaz.

„Áno, braček.“ Anton prešiel pohľadom z kamaráta na predstavenú i na sestry okolo. „Neviem, nakoľko ten muž,“ Anton pozeral opäť na priateľa, „hovoril pravdu. Verím, že o udalosti povedal aspoň to podstatné, i keď o osobách a iných udalostiach to nemuselo byť celkom tak, ako hovoril.“ Pozrel na predstavenú. „Viete, včera mi priateľ chcel ukázať nádherné údolie, kde kedysi už bol. A tam sme sa zahrali na...“

„Scenáristov, ktorí hľadajú pre film osudy ľudí...“ skočil Antonovi priateľ do reči, aby vysvetlil rehoľným sestrám, podľa neho, podstatnú vec.

Anton pokračoval. „Áno. Tam jeden pán, bývalý funkcionár Ľudových milícií, čo bola za komunizmu polovojenská organizácia riadená komunistickou stranou... Ten muž asi potreboval dostať to zo svojho vnútra pred smrťou a naša návšteva, stretnutie s neznámymi ľuďmi zbierajúcimi životné osudy mu prišli vhod...“ Anton sa zamyslel.

V miestnosti nik neprehovoril ani slova. Čakali na nové informácie.

„Čo rozprával ten muž, mi sedelo s tým, čo som už počul. Spomínal Urbana, člena či veliteľa, funkcionára Ľudových milícií. Spomínal, ako v jeden podvečer tento muž prepadol a znásilnil ženu. Bola to rehoľná sestra...“ Pozrel sa na predstavenú. V jej očiach sa ligotali slzy, ktoré jej stekali po lícach. Pozrel aj na druhú staršiu rehoľnú sestru a videl ten istý obraz. Obe plakali.

Iné prítomné sestry si to všimli vo chvíli, keď Anton dlhšiu dobu na rehoľnice pozeral. Nechápali.

„Áno, je to zatiaľ pravda, čo hovoríš, Toník,“ povedala cez slzy predstavená. „Bola to naša, milé sestričky, spolusestra. Bola to moja spolunovicka. Spolu sme boli v skupine v duchovnej formácii. Lucka bola odo mňa o štyri roky staršia. Najprv vyštudovala sociálne právo na vysokej škole a potom sme spolu žili v ústave viac ako rodné sestry...“ Odmlčala sa.

Anton a všetci pozerali s napätím na predstavenú.

„Možno ste, milé sestry, o tej udalosti od niektorej sestry počuli. Nehovorilo sa o tom veľa. Bola to nepríjemná vec... A...“ pozrela sa na Antona, „... a Lucka nás prosila, aby sme o tom mlčali.“

Anton si spomenul na matku. Uvedomil si, že jeho matka o tom mlčala aj pred ním samým. Tajomstvo si zobrala do hrobu.

„Stáva sa to v živote, že si niečo naplánujeme, snažíme sa podľa toho žiť... Aj naša spolusestra Lucka chcela byť a bola výbornou rehoľnou sestrou. Bola... Prišiel ten večer...“ Pozrela sa na Antona. „Môžem hovoriť, Toniku?“

„Áno, budem rád. Pravda, ak vám to nebude spôsobovať nejaké ťažkosti.“

„Skúsím... Prepáčte mi slzy... a aj že nebudem hovoriť súvisle,“ usmiala sa na okolosediacich.

„Bola ťažká doba. V päťdesiatom nás vyviezli zo Slovenska. Naše sestričky pracovali v nemocniciach a sirotincoch. O tom čo-to iste viete. Vlastný národ si nevážil ich čestnú a statočnú prácu. Viem i to, že po ich násilnom odchode sa na mnohých oddeleniach primári búrili... oddelenia nemali pracovné sily... strana - moc štátu si šla za svojím cieľom. Zničiť rehoľné povolania na Slovensku... Opak sa však stal pravdou. Tu, v Čechách, v tej istej republike, nás prijali. Je pravdou, že sme na začiatku bývali ako zvieratká a pracovali sme ako bývalé zdravotné sestry za strojmi, ktoré tkali látku na pracovné šaty robotníkov. Veľmi skoro si však na úradoch uvedomili, že je to hlúposť, čo s nami na Slovensku urobili. A tak sme postupne začali pracovať v ústavoch sociálnej starostlivosti, ako pracujeme ešte i dnes. Ved' je to aj naša misia od zakladateľa.“ Sestra predstavená sa pozrela po sestrách.

„Poznáte to z rozprávania a neskôr ste samy čo-to museli zažiť. Skrátim to. Ved' viete, že nerada rozprávam...“ Sestra vedľa sa zasmiala.

„Prvé roky bolo povolaní menej, ale boli... A potom sa začali i tu medzi nami v Čechách objavovať dievčatá zo Slovenska, ktoré cítili rehoľné povolanie. Tak nejako sa dostala medzi nás aj Lucka. Bola v treťom či štvrtom ročníku práva v Bratislave. Bola šikovná. Predstavení, čo boli na slobode - otec vizitátor i s matkou provinciálnou predstavenou boli vo väzení - Lucke navrhli, aj keď ona bola ochotná hneď prísť medzi nás a zriecť sa dokončenia štúdií, aby pokojne dokončila školu. Chodila však medzi nás. Po škole sme ju zamestnali. Na okrese im jej odbor vyhovoval. Bola šikovná. Správca ústavu si ju nemohol vynachváliť... Robila aj to, čo mal on robiť... Všetkým nám to vyhovovalo. Lucka si urobila všetko, čo sa patrí urobiť pred sľubmi. Bola skromná. Sľuby zložila ticho. Nebola žiadna slávnosť. A všetky sestry o udalosti museli mlčať...“ usmiala sa.

„Náš ústav sa prepracoval v hodnotení okresom na prvé miesto. Bola to najmä schopnosť sestry Lucky organizovať a riešiť. Bola rehoľnou sestrou, ale nezaobliekli sme ju do rehoľných šiat. Nemohli sme. Štátne orgány by to nedovolili. Bolo to zakázané. Sestre Lucke to aj vyhovovalo, keď musela riešiť nepríjemné veci,“ usmiala sa znova.

„Viete, Lucka bola krásna aj ako žena. Nikdy sa však k žiadnemu mužovi nesprávala vyzývavo. Viem, že oči nejakého z nich často spočinuli na jej

postave, pričom si zároveň uvedomovali aj nádherné vystupovanie skromnej ženy.“ Pozrela sa na Antona.

Anton mal oči otvorené, ale pozeral niekde ďaleko za oblok. Nik si to neuvedomil, iba predstavená. Anton mal nielen pred očami, ale najmä v srdci svoju matku. Chcel povedať, ale zdržal sa, že jeho matka bola skutočne krásna žena. A nielen to. Súhlasil so slovami predstavenej, že jeho matka bola aj skromná a príjemná, a pritom bola vzdelaná, šikovná, zručná a pracovitá...

Predstavená nedala príčinu, aby si prítomní začali všímať Antona. Aj keď tušila, o čom Anton rozmýšľa.

„Život v ústave nám všetci závideli. Bolo to nádherné údolie, kde sa oplátilo ráno otvoriť okno nielen pri rozjímaní, keď vychádzalo slniečko a vtáčiky spievali, ale aj večer - západ slnka sme veľakrát pozorovali pred odchodom na odpočinok,“ zaspomínala si. Všetci počúvali a viacerí si to aj vedeli predstaviť.

„Náš ústav bol ako v raji. Nest'ážovali sme si. Ďaleko od mesta a od ľudí. Vyhovovalo nám to. Mali sme pokoj, a to bolo pre duše sestier požehnaním. Úrady málo venovali pozornosť zastrčenému ústavu a sestra Lucka ho úspešne modernizovala, zariaďovala a zveľad'ovala. Keď sa niekto potom unúval prísť, zabudol zatvoriť ústa od toho, čo videl.“

„Aj teraz máme niečo podobné...“ povedala jedna zo sestier.

„Áno, ale tam bola jedna ťažkosť. Hoci ústav mal k dispozícii auto, aj tak bol ďaleko od hlavnej cesty. Tri či štyri kilometre. Nám vzdialenosť nebola prekážkou. Keď sme dve, tri kráčali vedľa seba, alebo cez zimu jedna za druhou a striedali sme sa v robení chodníka, všetko bolo v poriadku... Keď však mala ísť sestra od zastávky autobusu do ústavu sama, aj to sa občas stávalo, bolo to už horšie. Nebáli sme sa, to musím povedať. Boli sme mladšie... A v tom bol pripravený kríž pre sestričku Lucku.“ Odmlčala sa. Utrela si znovuobjavené slzy.

„Koľkokrát Lucia išla tadiaľ pešo sama! Chodievala som jej aj s niektorým súcejším chlapcom oproti. Predstavená nám zakazovala chodiť samým. Bála sa o nás. Bol tam les. Muselo sa cezeň prejsť. Bola tam zákruta a vedľa tiekol potôčik. Cestou sme sa modlievali. Priam sme cítili ochranu anjelov strážnych a Panny Márie...“ Zastavila sa v rozprávaní. Stíchla.

„Tak to muselo byť? Neverím na osud. Boh je všade. Na každom mieste... A Boh môže aj dopustiť... pretože rešpektuje slobodu človeka. Vieme to všetci,“ pozrela sa po spoločnosti okolo.

„Nerozprávam už dlho?“

„Nie!“ ozvalo sa zborovo a opakovane viackrát. Rozprávala totiž pútavo, pomaly a mala príjemný hlas.

„Občas ma sestra Lucka poprosila, aby som sa o ňu nebála a neunúvala sa jej chodiť oproti. Nepatrila medzi padavky. Postavou prezrádzala, že rada si aj zašportuje. V ústave sme hrávali loptové hry... Vedela aj pobehnúť...“ opäť sa zastavila v rozprávaní a znova sa zadívala na Antona. Ten sa nepohol odvtedy, čo sa naň prvýkrát zadívala. Stále pozeral kdesi za oblok.

Ticho prerušil hlas ústavného zvončeka. Ktorýsi službukonajúci chlapec naň zazvonil.

„Obed,“ povedala predstavená. V miestnosti sa nikto nepohol.

„Nie ste hladní?“ Obzrela si spoločnosť.

„Ak nie vy, sestry, tak iste naši hostia určite vyhladli,“ pozrela po kňazoch. „Ponáhľate sa ďalej? Nieкто vás čaká?“ spýtala sa ich.

„Nie,“ odvetili skoro naraz.

„Ak máte čas a zaujíma vás to, môžeme si to dorozprávať po obede,“ navrhla.

„A tie, čo majú službu odpoľudnia?“ spýtala sa ktorási zo sestier.

„Pôjdu do služby. Alebo...“ Sestry pochopili. V ústave vládne zvláštny pracovný režim. Ústav je tip-top. Na prvý pohľad vidieť ženskú, ale aj mužskú ruku. Všetko je v poriadku a na svojom mieste. Sestry pochopili, že s obedom sa poponáhľajú, host'ov nechajú pokojne stolovať s predstavenou a ostatné sa pousilujú urobiť, čo je treba. Vedia, že takáto situácia sa nestáva každý deň. Aj predstavená myslela na to isté. Ona to navrhla. Vedela, že jej návrh bude do bodky splnený a sestry ako včeličky jedna za druhú urobia, čo urobiť majú.

„Nech sa páči...“ odo dverí sa ozvala sestra.

Vstali. Kroky všetkých, host'ov i sestier, smerovali najprv do kaplnky. Obedná modlitba. Anton iste nebol jediný, čo ako ozvenu prežíval počas ticha modlitby - adorácie to, čo počul z úst predstavenej. V srdci si uvedomil, čo asi prežívala jeho matka, Lucia, keď žila v komunite rehoľných sestier. Iste milovala svoje povolanie. Nepochyboval o tom. Videl ju svojím srdcom. Sám ako bohoslovec a neskôr ako kňaz rád využíval posvätné ticho adorácie. Je to balzam pre Bohu zasvätenú dušu. Spomenul si, že aspoň Zdravas sa pomodlí za matku. Len-len to stihol. Sestry už vstávali a z kaplnky odchádzali k obedňajšiemu stolu.

Ticho - silencium po modlitbe vystriedala pri stole tichá vrava. Predstavená sa nahla k Antonovi.

„Nie je ti skutočne moje rozprávanie nepríjemné?“ Dívala sa mu do očí.

„Nie! Naopak. Som vám vd'ačný, že to rozprávate. Priznám sa vám, že som sa veľa modlil, aby Duch Svätý riadil moje kroky za poznávaním pravdy o mojej matke a Albertovi.“

„Albertovi?“ vzdychla si predstavená. Anton si to nevšimol.

„Viete, pred časom mi excelencia otec biskup dal súhlas na to, aby som sa čo najviac dozvedel o tom, čo bolo...“

Stolovali ticho. Sestry mali bontón, perfektne sa spoločensky správali. Uvedomili si to obaja kňazi. Obed nebol slávnostný.

„Keby sme boli vedeli, že budeme mať takú vzácnu návštevu, bol by aj obed slávnostnejší,“ poznamenala s humorom predstavená.

„Varíte ako moja mama.“

Neuvedomil si, že žila medzi sestrami.

„U nás sa varí jednoducho. Keď máme návštevu, vieme pripraviť aj slávnostnú tabuľu.“

Na slová predstavenej sa sestry zasmiali. Tá si uvedomila, že Antonova matka nikdy neprestala byť rehoľnou sestrou, aj keď najprv žila so synom a potom v jednej domácnosti s kňazom Albertom.

Aj pri stole mal stále pred očami matku. Naučila ho už ako chlapca spoločensky stolovať. Spomenul si, že bola vynaliezavá pri chystaní jedla. Aj takpovediac z ničoho vedela navariť chutné jedlo. Keď sa pozrel okolo seba, pripomenulo mu to niečo, čo nie je v dnešnej dobe každodenné v rodinách. Všade bolo čisto. Obrus, riad, kyticčka živých kvetov, obrúsky... Nahol sa k predstavenej.

„Cítim sa u vás ako doma, sestrička,“ usmial sa.

Usmiala sa aj predstavená. „Ďakujem za ocenenie. Som tomu veľmi rada.“

Ticho sa striedalo s polohlasným rozprávaním počas celého stolovania. Stalo sa pravdou, na čo sestra myslela, keď pred obedom povedala a nedopovedala svoje „alebo“. Sestry ticho jedna po druhej skoro všetky taktne odišli od stola, aby dali použitý riad do poriadku. Anton si to uvedomil, až keď už bola väčšina sestier od stola preč. Rozprávali sa s priateľom kňazom a predstavenou o ústave, v ktorom stolovali. Predstavená im dala o ňom základné informácie. Obaja si rovnako uvedomili, že keby to v spoločnosti tak

fungovalo ako tu v ústave, žili by sme lepšie ako vo Švajčiarsku, ktoré sa pokladá za príklad poriadku a kultúry.

Netrvalo dlhšie, ako si čo-to obaja uvedomili pri rozprávaní predstavenej, už väčšina sestier sedela pri stole a veci po obede boli v poriadku.

„Môžeme ísť do návštevnnej miestnosti?“ spýtala sa sestra predstavená prítomných. A sestry v tichu vstali.

Kňazi pochopili, že tomu sa hovorí poriadok, disciplína...

„Škoda, že to nevidia kolegovia...“ poznamenal Antonov priateľ.

Anton sa na tie slová len pousmial. Pomyslel si, že výchova v seminári a u mamy ho naučila niečomu podobnému.

Presunuli sa do ohlásenej miestnosti tak ako pred obedom, iba s tým rozdielom, že sa nezastavili v kaplnke. Všetci si sadli na pôvodné miesta. Bolo ich viac ako dopoludnia. Sestry mávajú popoludní takzvanú sesterskú rekreáciu. Spoločné posedenie, počas ktorého robia ručné práce a pestujú medzi sebou sesterské spolužitie. Teraz ručné práce ostali v jedálni v stoloch. Majú návštevu. Tešia sa jej. Je to na rehoľných sestrách vidieť.

Predstavená sa pozrela po miestnosti.

„Kde som to skončila?“

Neodpovedal nikto. Sestry vedeli, že ich predstavená to povedala len preto, aby mohla začať hovoriť.

„Chcem vydať svedectvo o našej bývalej rehoľnej spolusestre a zároveň aj matke pána kaplána Antona...“ pozrela sa na Antona. Mlčal. Za roky, čo si myslel, že má najlepšiu maminku na svete a mal, jeho matka bola aj Bohu zasvätená osoba. Vedome a dobrovoľne sa rozhodla žiť na zemi ako rehoľná sestra, tak ako sa on slobodne a vedome rozhodol žiť pre Boha ako rímskokatolícky kňaz.

„Na začiatku vám chcem povedať veľmi dôležitú informáciu.“

Anton sa pre zmenu pozrel na sestru predstavenú.

„Naša Lucka...“ Sestra sa nadýchla. „Našu rehoľnú spolusestru budem aj dnes ako vždy volať Luckou. Prečo? Naša Lucka nikdy nebola vylúčená z našej rehoľnej kongregácie!“

Aj sestry a kňaz teraz pozerali na predstavenú rehoľnú sestru.

„Naša Lucka nikdy neodišla z našich rehoľných radov. Vždy zostala a stále bola jednou z nás, hoci sa v jej živote udiali veci, pre ktoré poprosila predstavených o dovolenie opustiť komunitu a bývať mimo spoločenstva.“

Anton si aj teraz, ako v tú januárovú noc, keď nemohol spať, uvedomil, že jeho matka bola Bohu milý človek. Teraz pochopil, že jeho matka bola vlastne nekrvavou mučeníčkou. Pripomenul si vo svojom srdci bez pohnutia pier - „Mučeník, ktorý preleje krv za vieru v Boha... Mnohí trpeli len krátky čas a zomreli. Moja mama trpela celý život, hoci mi to nikdy nepovedala a ani nedala najavo. Verím, že ani v mysli a ani v srdci nevyčítala Bohu, čo to na ňu dopustil. Som presvedčený, že tento svoj kríž nielen prijala v duchu viery, ale celý život ho niesla Bohu verne a odovzdane.“ Nadýchol sa.

Nevedel, čo hovorila predstavená ďalej. V duchu sa ocitol v minulosti vedľa matky. Ako dlho mu to trvalo, nevedel. Keď precitol, bolo v miestnosti ticho. Všetky oči sestier a kňaza pozerali naňho. Mlčali.

„Prepáčte,“ povedal. „Spomenul som si na niektoré veci zo života matky.“ Niektorí z prítomných kývli hlavami. Predstavená pokračovala.

„Lucka nikdy verejne nenosila rehoľné šaty. Nemohla. Myslím, že ich mala naposledy oblečené pri skladaní doživotných rehoľných sľubov. Viem, že ich aj túžila nosiť. Znášala to odovzdane.“ Viaceré prítomné, najmä mladšie sestry, sa pozreli na svoje rehoľné šaty.

Priateľ Antona si spomenul na slogan, že šaty robia človeka. A Anton si uvedomil, že mama milovala Boha vždy a stále, aj keď nenosila rehoľné šaty.

„Lucka bola vždy na tom mieste, kde mala byť. Verne si plnila svoje povinnosti. Mohla by som povedať, že často robila aj nad svoje povinnosti. Kde bolo treba pomôcť, pomohla. Kto potreboval niečo poradiť a vedela, ochotne sa každému venovala srdcom i ústami. Nevedela sa šetriť.“ Predstavená sa pozrela po miestnosti. „Bola mi vzorom. Nikdy sa nikomu nevnucovala. Skromne a s úsmevom, kde bolo potrebné, poslúžila. Mne osobne bola vzorom v stretávaní sa s Ježišom. Naučila som sa viac-menej od nej zísť vo voľnom čase do kaplnky. Videla som ju často pozerieť na kríž a bohostánok. Ruženec...“ Zastavila sa v rozprávaní. Po chvíli pokračovala. „Ruženec? Keď nedržala niečo v rukách, čo bolo potrebné v tej chvíli, už v nich držala ruženec.“

Anton v ruke celý ten čas tiež držal ruženec. Naučil sa to od matky. Aj takú ju poznal. A teraz má to aj on vo zvyku.

„Lucka bola tichej povahy. Málo hovorila. Vedela sa však aj ozvať a povedať si svoje. Keď riadila ústav a prerábali sme ho, stávalo sa, že s niečím nebola spokojná. Poprosila, aby to či ono majstri urobili inak, alebo skúsili znova čo-to prerobiť. Keď to nezabralo s prosbou, vedela sa aj postaviť na odpor. Spomínam si, že jeden z murárov si vedel viac naliať a potom v robote chcel odpočívať... Vypočula som si jeden dialóg.

„Ja by som takého chlapa ako ste vy nechcela,“ povedala mužovi. „Prepáčte, veď čo ste za chlapa, keď neviete rozkázať sám sebe?“

Muž jej na to odsekol.

„Jedno moje šťastie, že aj keď sa mi páčite, nie ste moja žena.“

Lucka sa vtedy zasmiala.

„Skúste tak robiť, aby ste sa mi aj vy páčili, a hoci nechcem byť vašou ženou, chcem, aby ste sa mi páčili ako výborný murár,“ stála si na svojom.“

Predstavená sa nadýchla. „Ten murár vám skutočne začal robiť dobrotu. A všimla som si, že Lucka tomu mužovi občas podala balíček cigariet... Vedela to aj s mužmi...“

„Vedela to aj so mnou,“ usmial sa Anton. Matka to vedela... povedal si sám pre seba. Spomenul si, že nikdy nedostal od nej bitku. Chlapci občas spomínali, ako dostanú za niečo zaucho, buchnút alebo aj facku... On to nepoznal. Keď niečo nebolo správne, ako chcela, sadla si a rozprávali spolu. Vedela mu vždy vec vysvetliť, na čo-to poukázať a vždy sa vedela po chvíli s vážnou tvárou aj usmiať. Spomína si, že ho aj ako staršieho chlapca pohladila. S tým sa kamarátom už nepriznal. Chlapci mu mamu závideli. Bola podľa nich férová.

„Lucka... bola človekom. Spomínam si na ten deň veľmi dobre. Sama som si ho rozobrala veľa ráz podrobne. Celý deň bol v ústave pohyb. Chýbalo viac sestier. Dve či tri boli na duchovných cvičeniach, boli odcestované. Jedna sestra bola práve vtedy s autom služobne vzdialená na dva dni. V ústave sa ozvala horúčka u viacerých chovancov. Kňaz, ktorý nám v tom čase slúžil sväte omše, mal menší karambol s autom. Keď šiel k nám od zastávky peši, zastavilo mu auto s členmi Ľudových milícií. On sa potešil, že nemusí ísť peši... a my sme mali problém ako byť na svätej omši a venovať sa aj komunistickej návšteve... Vyriešila to Lucka. Keď vošla do návštevej miestnosti, v jednom mužovi spoznala rodáka zo Slovenska, Urbana. Poprosila ich o láskavosť, aby ospravedlnili neprítomnosť sestier počas svätej omše, že oni sa môžu zatiaľ občerstviť... a priniesla im obed. Bolo to pred obedom a bolo už navarené. Urban s úsmevom súhlasil. Kňaz sa vtedy a práve vtedy pri omši rozrečnil. Neuvedomil si situáciu. Žiadna sestra mu nič nepovedala, lebo tá krátka prechádzka od zastávky po zákrtu, kde nastúpil do auta, mu veľmi okysličila hlavu. Hádam najviac napätá bola naša Lucka. Po omši prvá odišla z kaplnky, čo u nej nebola samozrejmosť. Milicionári už dojedli i dopili kávu. Urban sa

prechádzal po miestnosti.“ Odmlčala sa. „Toto všetko viem aj z úst našej Lucky. Po všetkom tom som s ňou o tom rozprávala.“

Anton sa usmial pri slove ‚rozprávala‘. Jeho matka, Lucka, sa rada s ním o mnohých veciach rozprávala. Spomenul si, že vedela pútavo a k veci hovoriť. Mal občas dojem, aj ako mladý muž, ale aj ako chlapec, že mu čítala myšlienky. Nepamätá si, žeby mu ako chlapcovi čítala alebo rozprávala rozprávky. Namiesto toho mu rozprávala o veciach, ľuďoch a udalostiach z jeho okolia, a to tak pútavo a živo, že sa zdalo, že v ten deň už pri matkinom rozprávaní nezaspí, ale vždy zaspal.

„Naša Lucka na jednej strane mala rada návštevy a vtedy sa tešila, že je zo Slovenska. A ešte jej rodák! Ale v srdci bola nespokojná. Napokon bola rada, že návšteva odišla. Bolo dávno po poludní. Aj páter už odišiel peši na zastávku a domov. Ponáhľal sa, hoci mu muži sľúbili, že ho odvezú, že sa dlho nebudú zdržiavať... Pred ich odchodom prišla sestrička, ktorá ošetrovala chorých chlapcov, že už nemajú nejaký liek. Telefón ako zvyčajne nefungoval. Všetko sa zrazu neočakávane zbehlo... Naša Lucka ani na chvíľu nezaváhala. Rozhodla sa ísť do mesta, pokiaľ nezatvoria lekáreň. S receptom si nerobila starosti. Poznali sa s lekárom i magistrou. Sestry sa rozumeli chorobám chlapcov. Liek však bol dôležitý. Zabudla, že auto aj so šoférkou sú už dva dni preč. Ani to ju neodradilo. Vybrala sa sama do mesta s povolením sestry služobnice. My sme zabudli ísť jej oproti... Vedeli sme, kedy prichádza k našej zastávke autobus. Zabudla som v zhone povinností...“ Sestra predstavená sa znova a znova obviňovala najmä sama pred sebou. Spovedník jej vtedy i potom viackrát odporúčal, aby prestala so sebaobviňovaním. Vypadli jej slzy.

Anton vedel, že jeho matka bola aj do voza, aj do koča. Bola hlboko duchovnou ženou, ale nepotrebovala sa veľa rozhodovať. Konala odvážne, ale i zodpovedne. Nevedela povedať nie, keď išlo o pomoc pre druhých. Bola raz taká... Takú ju vždy vnímal. Premýšľal...

„Keď neprišla, kedy sme zvykli prichádzať od toho autobusového spoja i peši, znepokojila som sa. Nestávalo sa, žeby sme sa niektorá viac omeškali. Bolo už šero, keď som ju v diaľke uvidela. Zaradovala som sa. Niečo sa mi na jej chôdzi zdalo divné. Krívala a pomaly napredovala. Išla som jej naproti. Pri stretnutí som sa rozplakala. Pohľad na ňu bol zlý... I v šere som videla, že v ruke držala tašku. Naša Lucka bola špinavá od hlíny a trávy a navyše jej tvár bola sfarbená krvou... Na viacerých častiach tváre bola poškrábaná... To bol vtedy len prvý a letmý pohľad na ňu. Plakala... stonala... Keď sme sa zvitáli, padli sme si do náručia a obe sme plakali. Nemala som síl sa jej spýtať, čo sa jej stalo. Ona nehovorila nič. Obzerala sa okolo, či nás niekto nevidí. Boli sme hneď za bránou len my dve.

„Idem do svojej izby...“ povedala mi. „Prosím, zavolaj mi predstavenú.“
A keď som stála ako skamenená, povedala rázne.
„Chod', prosím...“
Uvedomila som si, že nás trasie obidve.“

Predstavená i pri týchto slovách bola bledá.

„Viac mi nepovedala. Odbehla som. Keď sme sa so sestrou predstavenou ponáhľali do Luckinej izby, nepovedala som predstavenej nič, len „Ponáhľajme sa!“ . Pri dverách kaplnky sme obe zastali a pozreli na seba. Vošli sme dnu. Naša Lucka ležala dole tvárou pred bohostánkom.“

Anton si spomenul, že ako chlapec, ale aj v neskorších rokoch, aj keď už bol v seminári, občas našiel mamu v spálni vystretú dole tvárou. Veľmi sa naľakal, čo sa deje, najmä keď ju tak našiel prvý raz ako chlapec. Mama mala v očiach slzy. Hneď však povedala.

„To nič. Neboj sa. Všetko je v poriadku. Som zdravá...“

„Predstavená mi dala príkaz, aby som sa postavila ku dverám a nikoho nevpustila dnu. Netrvalo to dlho. Nikomu som vstúpiť nemusela brániť. Pozerala som sa na tie dve pred oltárom. Predstavená ostala ticho stáť neďaleko nôh našej sestričky Lucky. Videla som, že má šaty na sebe roztrhané. Svetrík, ktorý nosievala, najmä keď odchádzala z ústavu von, nemala a všimla som si, že na pravej nohe nemá topánku.“

V miestnosti bolo ticho. Ktorási sestra hlasnejšie vzlykla. Iné, hádam všetky, mali v očiach slzy. Anton znova pozeral von oknom. On jediný mal suché oči a líca. Na čo si spomínal? Nikto z prítomných nevedel, len on. Keď mal päť či šesť rokov, spadol na schodoch a rozbil si kolená. Tiekla mu krv a plakal. Bolo to pred ich dverami do bytu. Matka okamžite vybehla pozrieť, čo sa robí, a vtiahla ho do bytu. Fúkala mu na rozbité kolienka a utierala vlastnou rukou. Vtedy povedala slová, na ktoré myslí aj teraz. „Chlapi neplačú, ale keď chceš, tak plač. Ak však môžeš, obetuj to Pánu Ježišovi, aby ti pomohol a uchránil si sa od každého hriechu.“

Predstavená pokračovala v rozprávaní.

„Naša Lucka plakala dole tvárou pred bohostánkom. Vlastne plakali sme všetky tri. Najprv si ticho utrela slzy matka predstavená a potom aj ja pri dverách. V tej chvíli som si uvedomila hroznú vec.

„Bože, Ježišu dobrý, len to nie!“ vyletelo mi z úst, hoci len ticho.

Neskôr som od našej Lucky počula, že bolo tak. Bola znásilnená!“
Predstavená vstala a urobila prestávku v spomínaní.

Po chvíli si znova sadla a pokračovala.

„Predstavená sa naklonila nad našu Lucku.

„Môžete vstať?“ spýtala sa.

Tá bez slova hneď sa pokúsila vstať. Asi jej to šlo ťažšie, pretože predstavená sestra ju chytila za ruku a pomohla. Pozreli sa na seba, objali sa a rozplakali. Netrvalo to dlho.

„Podme do mojej izby,“ povedala predstavená.

Šla som aj ja. Všetky tri sme si sadli, jedna, čo nebolo zvykom, aj na posteľ, pretože predstavená mala len dve stoličky pre situácie, keď sme chodili k nej na rozhovor.“

Aj teraz ešte platí tá zásada, že sestry majú na izbe len toľko stoličiek, koľko ich na izbe býva, spáva.

„Naša Lucka, keď si sadla, jasne povedala:

„Bola som, sestrička predstavená, znásilnená.“

Z úst predstavenej som počula slová.

„Bože, odpusť nám a netrestaj nikoho.“ Po chvíli sa spýtala. „Sestrička Lucka, kde... kedy... a poznali ste ho...?“

Na to sestra odpovedala veľmi stručne.

„Áno.“

Predstavená vstala a navrhla sestričke Lucke, aby zavolali verejnú bezpečnosť, políciu. Z úst našej sestry Lucky som počula rózne slovo.

„Nie!“

Potom pokračovala.

„Prosím vás, sestrička predstavená, nevolajte. Sestry doma sú vytážené. Naše auto je preč. Nie... Prosím, nevolajte bezpečnosť.“

A vtedy som počula slová, ktoré iste aj predstavenej ako mne museli vyraziť dych.

„Ponúkla som sa pred niekoľkými rokmi Ježišovi za všetkých apostatovaných kňazov a rehoľné sestry, aby som uzmierovala Ježiša za verejné hriechy kňazov a sestričiek.“

„Ježišu!“ zvolala vtedy predstavená.

A ja som si vtedy uvedomila, že Ježiš vzal doslova obetovanie našej sestričky Lucky.“

Všetci prítomní počúvali so sklopenými hlavami rozprávanie sestry a pri posledných slovách ako na povel zodvihli hlavy. Aj Anton. Prítomní si uvedomili, čo sa zvykne povedať, že Ježiš nie je náhlivý, ale pamätlivý. Boh má radosť z dobrovoľných obetí. Boh len miláčikom dopraje, aby sa zrealizovali ich ponuky, ktoré často zmenia celý ich ďalší život a urobia ho bolestnejším a ťažším.

Anton si ešte uvedomil, že mama bola skutočne žena, ktorá sa snažila Boha milovať nadovšetko. Uvedomil si aj to, že mama mu dala všetko, i navyše, čo bolo treba, ale okrem neho nadovšetko milovala Ježiša.

Predstavená sa nepozrela na počúvajúcich.

„Bola som vtedy tak isto mladá rehoľná sestra, ale Lucka ma vysoko prevýšila,“ pokračovala. „Mňa ani nenapadlo, aby som urobila niečo podobné. Aj ja som milovala Ježiša a cítila som sa v rehoľnom stave doma. Bola som šťastná. Ako viem, že ste šťastné aj vy, drahé spolusestry, a aj vy, bratia kňazi,“ pozrela na počúvajúcich.

„Naša sestrička Lucka rozprávala ďalej.
„Viem, že dnešná udalosť bude mať následky...“
Vtedy predstavenou zatriaslo.“

A rovnako teraz zatriaslo i rozprávajúcu predstavenú. Hneď pokračovala. „Vtedy predstavená vstala a zo skrine vybrala lieky. Na upokojenie? Neviem. Viem však, že sa Lucka na mňa i na predstavenú pozrela a záporne potriasla hlavou.

„Prosím vás, sestry. Chcem trpieť vedome a dobrovoľne. Prosím, nebráňte mi v tom,“ jej hlas bol pokorný a rozhodný.

Potom opäť povedala predstavenej.

„Prosím, sestrička predstavená, nevolajte bezpečnosť. Neoznámte to.“

„V tom prípade sa choďte umyť...“

A ja som sestričku Lucku odprevadila až do kúpelne. Povedala mi vtedy asi toľko, aby som si šla za povinnosťami, že sa síce cíti zle, ale aby som sa o ňu nestrachovala.

Bolo to po večernej modlitbe, na ktorej neboli prítomné ani naša Lucka a ani predstavená, čo nebývalo u nich zvykom, keď prišla za mnou sestra zástupkyňa predstavenej a spýtala sa ma, či sa cítim moc unavená. Keď som povedala, že nie, poprosila ma, aby som išla s ňou do izby predstavenej. Už tam boli iné dve sestry a Lucka s predstavenou.

Predstavená sa na každú z nás pozrela.

„Sestry,“ povedala, „sme rehoľnými sestrami po sľuboch. Rozhodli sme sa žiť pre Ježiša ako pre svojho ženícha. Sme však aj ženami so všetkým, čo k tomu patrí. Zavolala som si vás preto, lebo sa našej sestre Lucke stala závažná a nepríjemná vec.“

Ja som už vedela, čo. Ostatné tri sestry to nevedeli.

„Preto vás prosím, aby o ničom, čo sa tu na izbe povie - sestra Lucka si to praje - sa nehovorilo ani medzi ostatnými sestrami v komunite, pokiaľ predstavení nerozhodnú ináč.“

Znova sa pozrela po nás prítomných sestrách a letmo pozrela aj mne do očí.

„Naša sestra Lucka bola dnes podvečer znásilnená. Okolnosti sú pre nás ešte nedoriešené, ale naša spolusestra Lucka si praje, že to nemáme oznámiť na verejnej bezpečnosti. Ona poznala násilníka. Stalo sa to na ceste od zastávky autobusu na zákrute v lese.

Na dnes asi toľko, sestričky. Choďte do kaplnky a pomodlite sa za sestričku Luciu. Prosím, nikomu nič nehovorte. Sestrička bude zajtra odpočívať na izbe. Prosím vás, zariadte, aby nebola rušená ani vami, ani inými sestrami. Keby sa niečo dialo, každého pošlite za mnou ako vždy,“ povedala pokojne a rozhodne.

Keď som už bola vo dverách a chcela odísť do kaplnky, predstavená na mňa zavolala.

„Sestrička, prosím, môžete ešte zostať?“

Zostala som a zatvorila dvere. Boli sme v miestnosti štyri. Predstavená so sestrou asistentkou, sestrička Lucka a ja.

Predstavená nás najprv informovala, že sa chce s nami poradiť, čo robiť ďalej v prípade sestričky Lucky. Rozhodli sa, že ráno s predstavenou pôjdem za provinciálnou predstavenou.

Potom nám sestrička Lucka vyrozprávala, čo sa vlastne stalo. Autobus prišiel načas. Keď vystúpila, nič mimoriadne si nevšimla. Hneď na začiatku cesty k ústavu sa začala modliť bolestný ruženec. Na zákrute uvidela stáť muža. Bol k nej chrbtom. Zastala. Dostala strach. Muž sa otočil. Videla, že je to jej rodák, Urban. Povzdychla si a upokojila sa. Pokračovala v ceste. Keď sa priblížila, Urban ju pozdravil. Usmial sa na ňu. Spýtala sa ho, čo sa stalo, kde sú jeho kolegovia. Neodpovedal, len sa nepričítne usmieval. Uvedomila si, že je opitý. Preto sa rozhodla nezastaviť sa pri ňom a ponáhľať sa rýchlo do ústavu. Práve vtedy sa Urban na ňu vrhol. Mocnými rukami ju uchopil a nútil ju zastáť. Snažila sa mu vytrhnúť. Raz či dva razy aj zvolala o pomoc a prosila, aby ju nechal na pokoji. Nakoniec ju udel päťou do tváre a vtedy stratila vedomie. Čo bolo ďalej, nevie. Prebrala sa pri potoku z druhej strany cesty. Uvedomila si hneď, čo sa jej stalo. Šaty mala potrhané... Pomaly vstala, nemohla plakať... Urban tam už nebol. Keď prišla na cestu, odkiaľ ju Urban odvliekol ťahaním po zemi, našla tašku so svojimi dokladmi a liekmi pre chlapcov, ktoré bola zobrať v meste. Zle sa jej kráčalo. Všetko ju bolelo. Tvár, rebrá... Už naisto vedela, že sa stalo niečo hrozné. Niekoľkokrát sa potkla a padla. Znova a znova vstala. Veľmi ju bolela hlava a brucho. Zvracala. Cesta do ústavu sa jej tri či štyrikrát predĺžila. Zastala viackrát. Hlava sa jej točila. Nemohla plakať, hoci sa jej chcelo... Počúvali sme a ona ticho a veľmi pomaly sa nám snažila veci opísať. Plakali sme pri jej slovách. Ona nie. Keď skončila, pozrela na nás a poprosila nás o radu.

„Môžem sa zriecť vyšetrovania?“

Žiadna z nás neodpovedala.

„Bol to môj rodák, Urban...“ pokračovala.

„Bol opitý!“ poznamenala asistentka.

„Viem. A tiež i preto... najmä preto...“ odmlčala sa, „... chcem túto udalosť niest' vo svojom ďalšom živote ako svoj kríž povolania.“

Nechápali sme. Pozerali sme sa všetky sestry na seba. Potom sestra Lucka poprosila predstavenú, aby jej dovolila odísť do svojej izby. Zostali sme samy. Povedali sme si čo-to o pláne na druhý deň a s predstavenou sme sa dohodli ohľadom cesty k provinciálnej predstavenej. Rozišli sme sa.“

V miestnosti bolo ticho. Takpovediac hrobové ticho. Anton si jediný znova uvedomil svoje tragické počatie. Sestry si uvedomili, čo všetko sa môže stať i rehoľnej sestre.

Predstavená sa prešla po miestnosti k obloku a otočila sa k počúvajúcim.

„Na druhý deň sme s predstavenou boli prijaté provinciálnou predstavenou. Len čo sme jej povedali, prečo sme prišli, čo sa stalo, považovala za správne zavolať dve sestry radkyne. Predstavená nechala hovoriť mňa. Nemusela ma dopĺňať. Hovorila som všetko, ako som to počula od sestričky Lucky, a čo som zažila, keď som sa s ňou pred bránou ústavu zvitála. Sestry mlčali. Keď som dorozprávala, provinciálna predstavená nás vyzvala, aby sme šli do kaplnky. Po dlhšom tichu povedala:

„Sestry, pomodlíme sa bolestný ruženec za sestru Lucku.“

Potom sme s predstavenou nechali provinciálnu sestru s radkyňami samé. Nechceli sme sa zbytočne stretávať so sestrami v dome, a preto sme sa obe vrátili do kaplnky.

Verdikt bol čakať, čo sa bude diať so sestrou Luckou ako ženou. Stalo sa, čo sme si nepriali.“ Predstavená sa pozrela na Antona.

„Toniku, naša spolusestra Lucka ťa počala v lone.“

Sestry sa zadívali na Antona. Neplakal. Uvedomil si i iné, ako len to, čo práve počul od sestry predstavenej. Predstavil si, ako musela trpieť jeho matka v srdci.

Predstavená sa dívala na Antona a povedala.

„Toniku, teraz vieš všetko, čo viem ja...“

V miestnosti nastalo ticho.

Nakoniec sa Anton pozrel na predstavenú.

„Ďakujem. Nech je za všetko zvelebený Boh.“ A po chvíli dodal. „Nech Boh je mojej matke odmenou...“ Zamyslel sa a pokračoval v tom tichu návštevnjej miestnosti. „Boh už odpustil aj Urbanovi... Sestričky, nevedel som

v prvý deň tohto roka, že som vyslúžil sviatosť zomierajúcich pokrvnému otcovi. Až po smrti Urbana, keď som mu zatláčal oči a pozeral na jeho mŕtvu tvár, ma striaslo... Tie jeho oči i tvár boli podobné mojim.“

Sestrám začali znova padať slzy. I priateľovi kňazovi zvlhli oči. Pozrel sa naňho.

„Nepovedal som ti ani včera, prečo som prišiel za tebou. Nevedel som sám prečo. Už niekoľko mesiacov sa modlím k Duchu Svätému, aby riadil moje kroky a aby som sa dozvedel čo-to o mojich najbližších... Sám vidíš, že včera i dnes... a vidíte i vy, sestričky, že sme v Božích rukách. Boh riadi naše životy.“

Sestry po chvíli priniesli ešte niečo na večeru pre kňazov. Bol už skoro večer. Všetci si uvedomovali, že čas predpoludním i popoludní nebol strávený zbytočne.

Pred odchodom si predstavená vzala Antona stranou.

„Toniku. Viem, že ešte všetko nevieš. Aby si bol objektívne poinformovaný, chcem ti navrhnúť, aby si navštívil náš provinciálny dom. Žijú tam ešte sestry, s ktorými som chodievala k vám, keď si bol malý chlapec. A je tam aj sestra bývalá radkyňa provinciálnej predstavenej, ktorá bola do prípadu osobne zainteresovaná.“

Anton súhlasil. Dohodli sa, keďže má ešte dovolenku, že sa tam zajtra stretnú. Rozlúčili sa. Cestou späť na faru k priateľovi kňazovi sa nerozprávali. Najmä Anton potreboval si veci posledných dvoch dní zrekapitulovať.

Na druhý deň hneď po prebudení si Anton plne vedomý toho, čo ho v ten deň čaká, povedal:

„Nech je oslávený Boh. Nech je zvelebený ten, čo nás stvoril, čo nás vykúpil a čo nás stále riadi. Amen.“

Nerobil si plány, čo dnes bude. Posledné dva dni ho presvedčili, že najdôležitejšie je nechať sa celkom viesť Božími cestami.

V dome sestier ich v dohodnutý čas čakali. Boli prítomné všetky, ktoré včera spomínala predstavená, a všetky súhlasili, že povedia Antonovi to, na čo sa pamätajú ohľadom vecí, udalosti a života jeho matky.

„Som vám vďačný, sestričky, za všetko, čo pre mňa robíte,“ povedal, keď si asi desať ľudí našlo miesto na pohodlnejšie sedenie v spoločenskej miestnosti provinciálneho domu rehoľných sestier. Sadol si oproti otvorenému oknu. Von bolo nádherne. Aj keď sa v miestnosti hovorilo, upútal ho spev vtákov. Uvedomil si, že v okolí domu je nádherná príroda, ktorú cestou do domu obdivoval.

„Ste aj po matke, pán kaplánko,“ povedala ktorási z prítomných rehoľných sestier. „Vaša tvár má črty po vašej matke a našej spolusestre...“ Bola to staršia sestra. Pozrel na ňu a usmial sa. Pokračovala.

„Nehovorím to len preto, aby reč nestála. Je pravdou, že deti majú gény po oboch rodičoch i iných predkoch... So sestrou Luckou som prežila dva či tri týždne, keď bola vo vysokom stave tehotenstva. Bývali sme na jednej izbe, tu v tomto dome. Hovorí sa, že žena v požehnanom stave je ešte krajšia. Lucka bola krásna rehoľná sestra. Aj keď sa tomu medzi nami rehoľnými sestrami nepripisuje význam a nevšímame si to, predsa si na to spomínam,“ odmlčala sa.

Mladšia spolusestra vedľa nej sa so sklopenými očami usmiala pri tých slovách.

„Viackrát som si všimla, keď spala, že Boh na nej krásou nešetril. Spávali sme v miestnosti bez závesov,“ staršia sestra sa pozrela po okolitých sestrách. Tie vedeli, že v miestnosti, kde spávalo viac sestier, pre viaceré dôvody bol okolo každej postele záves. Pozrela na Antona. „Vaša matka veľmi hrdinsky znášala tehotenstvo. Telesne bolo všetko v poriadku. Bola zdravá a v najlepších rokoch pre ženu, aby porodila dieťa.“

Prítomné sestry vedeli, že táto ich sestra dlhé roky, snáď štyridsať, bola vrchnou sestrou vo viacerých nemocniciach, kde posluhovala mnohým lekárom. Tí sa len ťažko zmierovali so skutočnosťou, že ju predstavení prekladali na iné miesto. Bola jedným srdcom zároveň rehoľná sestra i vysoko erudovaná odborníčka ako zdravotná sestra. Určili ju vtedy predstavení, aby Lucke poslúžila, keby potrebovala pomoc. Zobrala si na to vtedy dovolenku.

„To, čo sa stalo našej spolusestre a vašej matke, nemalo obdobu. Nepamätám sa, že by bola niektorá spolusestra niečo také spomenula z minulosti. A odvtedy tiež nie.“

Anton ju počúval a pozeral cez okno von z miestnosti. Sestrám Antonov pohľad neunikol, ale im neprekážal. Vžívali sa do jeho terajšej situácie a snažili sa vžiť aj do situácie, v akej bola Lucka, o čom sestra hovorila.

„Bola aj vtedy celá a celkom odovzdaná Bohu,“ povzdychla si sestra.

„Nie je to len moje konštatovanie. V tom sme sa zhodli viaceré sestry počas jej pobytu medzi nami i potom, keď sa vrátila s Tonikom z pôrodnice, hoci už nie sem medzi nás, ale do jej bytu, ktorý sme rýchlo a s pomocou Božou cez známych v meste najprv zapožičali a o krátky čas kúpili.“

Na ten byt sa Anton pamätá výborne. Vyrástol v ňom a bývali tam s mamou a potom i s Albertom, pokiaľ sa s matkou neodst'ahovali na Slovensko.

„O prístupe Lucky k vášmu životu, Toniku, by som mohla dlho rozprávať...“ Odmlčala sa. „Ona, aby ste žili, zriekla sa životného sna byť do smrti rehoľnou sestrou, ako to pri rehoľných sľuboch sľubovala.“ Sestra si opäť povzdychla. „Koľko žien si neuvedomuje a nechce pripustiť, že dať dieťaťu život je veľká vec! Ona pochopila, že zobrať dieťaťu život, usmrtiť dieťa skôr, ako by sa narodilo, je hriech. To dieťa v lone ženy je predsa človek. Vaša matka pre Boha Stvoriteľa, čiže toho, čo vám dal život v jej lone, zriekla sa svojho povolania, ktorým nasledovala Boha Syna, a to všetko sa udialo v láske Boha Duchu Svätého.“ Znova sa odmlčala.

„Teológia o jednom Bohu v troch osobách,“ ticho povedala ktorási zo sestier.

„Sestra Lucka nebola len výborná rehoľná sestra, ale aj verné dieťa Božie. Ktosi vtedy povedal, bol to nejaký údržbár v dome, a ona to počula, že to nie je jej dieťa, čo nosí pod srdcom, lebo ona ho nechcela, veď bola znásilnená. Zastavila sa a tomu dotyčnému mužovi povedala jasne a vážne.

„Pane, je to človek pod mojím srdcom. Škoda, že muži tak rýchlo zabúdajú na lásku, ktorú prežili so ženou, keď nútia tú ženu k interrupcii.“

Viem, že o vašej existencii ako človeka v jej lone nikdy nezapochybovala. Áno, chcela byť vedome a slobodne po celý život až do smrti rehoľnou sestrou, ale keď sa toto stalo bez jej súhlasu, žila v tom, že Boh zmenil jej poslanie tu na zemi... Raz mi povedala, že keď to Boh na ňu dopustil, že sa stala matkou, tak prijíma s pokorou túto zmenu. Vieme, sestry, že naša sestra Lucka, aj keď od nás zo spoločnosti odišla fyzicky, ostala rehoľnou sestrou celý svoj život. Pritom sa stala výbornou matkou, manželkou, ženou.“

Anton stále počúval aj spev vtáčikov prichádzajúci z prírody cez otvorené okno do miestnosti. Pritom mu neušlo ani jediné slovo rehoľnej sestry, ba ani tón hlasu, ktorým to hovorila. Zároveň si uvedomoval, ako od malička vnímal svoju matku.

Ako mladý kňaz sa zatiaľ stretol len niekoľkokrát s prípadom interrupcie. Mal vtedy zmiešané pocity z tých ľudí. Stavali sa rôzne k tomu, čo vykonali. Keď s nimi hovoril, v ich očiach, až na jeden prípad, videl slzy. Aké to boli slzy? Keď sa rozprával so ženatým mužom, ktorý nahovoril na potrat kolegyňu, viac ľutoval ako výrastok, mladý muž, ktorý si vynútil na priateľke, aby išla na potrat. Z prednášok i zo života okolo seba vie, že ženy majú často iný vzťah k životu ako muži. Zhlboka si vzdychol.

V to dopoludnie u sestier bolo o jeho matke povedané, čo on vedel, čo si na nej všimal za jej života.

O desiatej sestry priniesli na stôl občerstvenie, aby sa prítomní v miestnosti posilnili. Anton mlčal. Sestry to rešpektovali. Nemlčal dlho, pretože sa obrátil k staršej rehoľnej sestre, čo najviac hovorila a okolnosti najlepšie poznala.

„Prepáčte, sestrička, zaujíma ma aj môj otec Albert,“ usmial sa na sestričku. „Prepáčte, viem, že Albert nie je môj biologický otec, ale neviete niečo aj o ňom?“

Pozrela sa na Antona.

„Čo o ňom viete?“

„Viem čo-to,“ zamyslel sa a pokračoval, „už viem, že bol vo vykonštruovanom procese odsúdený. Ďalej to, že začas pôsobil po prepustení u rehoľných sestričiek... že sa zdržal u nich určitý čas, že veľmi túžil po pastoračii, chcel pôsobiť vo farnosti aktívne ako kňaz. Nedarilo sa mu splniť si sen... A potom prišlo zblíženie s mojou matkou...“

„Aj kňaz je len človek. I on musí vedieť a chcieť bojovať...“ zapojila sa do rozhovoru jedna zo sestier. Anton pozrel na ňu. Bola tiež postaršia, snád' ešte staršia ako tá, čo hovorila pred ňou.

„Kňaz je muž Boží,“ pokračovala. „Svätením na kňaza sa ním muž stáva nielen preto, že je milý Božím očiam, svoje povolanie a vyvolenie Bohom dokazuje viac ako laik - veriaci človek v pokušeniach. Platí to pre každú zasvätenú osobu bez výnimky, i rehoľnú sestru. Diabol si vie trúfnuť na zasvätenú dušu. Vyčkáva, striehne na jeho slabosti. Poznáva prednosti i zápory zasväteného. Nie hneď...“ odmlčala sa.

„Vo výrobe sa po čase Albert ocitol v ťažkostiach. Mal priateľov kňazov, to je pravda. Bol už muž v rokoch. Nenapĺňal sa mu sen práce žiť naplno kňazské povolanie... Robil údržbára v ženskom kolektíve. Odolal ženám... Viackrát som si vypočula ako vtipne a rázne vedel odolávať poznámkam a rôznym ponukám žien. Ženy boli aj zlé. Necháпали, čo je to kňazský život, povolanie, zasvätenie sa Bohu. Odolával.“

Zrazu sa s ním niečo stalo. Jedného dňa som si všimla, že má dobrú náladu. Mal vypité. Nikdy predtým ani potom som ho nevidela opitého. Naopak. Bol ku alkoholu zdržanlivý. Na zdravie či pri nejakej udalosti si štrngol, i upil... Nebolo na ňom vidieť, žeby ho alkohol priťahoval... Zdalo sa mi, že si uvedomoval, že je kňaz a je na očiach iných dosť často. Viem aj to, že viaceré ženy skonštatovali, že by chceli mať takého muža, ako bol on. Vystupoval spoločensky, bol zábavný, vedel odkiaľ pokiaľ si môže niečo dovoliť... Nikoho

nikdy neurazil. Mala som pocit, že sa bojí niekoho zarmútiť. V situáciách, keď riešil konflikty, bol pomalý v reči.“

Viacere prítomné rehoľnice si uvedomili, že nie všetci muži z ich okolia sa takto správajú. Naopak, niektorí muži práve pri stretávaní s rehoľnicami sú vulgárni, a aj keď si nič nedovolia urobiť a kontrolujú sa v slovách, nezataja, že ich spôsob života je neetický.

Sestra pokračovala.

„Po čase ako u nás pracoval, kúpil si motorku Jawa. Myslím, že slabšieho výkonu. Aspoň to poznamenal o nej ktosi z okolia. Bolo to asi po pol roku, čo som si všimla, že bol v nálade pod vplyvom alkoholu. Stalo sa to, na čo som nepomyslela - krátko nato niekde na tej motorke havaroval. Nikomu neublížil, len údajne motorku dal do šrotu. Zobral si vtedy dovolenku. Poslal predstavenej telegram, že nepríde dva týždne do práce. Prosil, aby ho u vedúceho ústavu ospravedlnila. Kde bol, u koho sa zotavoval, neviem... Keď sa vrátil, bolo vidieť na jednej ruke stopy po úraze. O krátky čas nás prekvapil. Poprosil predstavenú, aby sa sestry nehnevali, že o tri či šesť mesiacov odíde od nás. Bol čestný. Bol nám príkladným kňazom a spovedníkom. Za ten čas si našiel niekde v meste zamestnanie. Viem, že nehodu bral ako osobné znamenie pre seba.“ Rozprávala sestra rozvážne, ale ako jedným dychom.

„Viem, že sa mu nepodarilo dostať do pastoraácie v dobe politického odmäku,“ skonštatovala sestra. „Už predtým, bolo to len raz, sa mi radostne priznal, že mu kapitulný vikár, správca diecézy, sľúbil, že ho zoberie do pastoraácie v jeho diecéze. Nestalo sa tak...“

Pokračovala tretia zo sestier, tiež už staršia rehoľnica.

„Boli sme rady, že bol u nás. Vašej matke bol Albert veľkou pomocou. Pomáhal jej, ako vedel, aj ako kňaz, aj ako človek. Viem, že ju povzbudzoval...“ Pozrela na Antona, ktorý stále pozeral buď von oknom alebo tesne pred seba na zem.

„Vašej matke sme pomohli získať byt a pravidelne niektoré z nás prezlečené v civile sme najprv navštevovali Lucku, a keď ste sa narodili, i vás. Boli sme tety z práce vašej matky.“

„Viem...“ povedal Anton, vstúpiac do rozprávania sestry. Po chvíli zamyslene pokračoval. „Tešil som sa vašim návštevám... Vždy ste mi niečo priniesli. Nikdy ste neprišli naprázdno.“

„Máte pravdu.“ Odmlčala sa.

V miestnosti, kde bolo asi desať sestier a Anton s priateľom, nastalo ticho. Zdalo sa, že si všetci všimli spev vtáčikov, pretože pozreli von oknom. Anton tam stále pozeral a oni možno ani nepočuli vtáčikov, len to bola ich zvedavosť, na čo stále Anton pozerá. Neuvedomili si, že Anton môže pri tom rozprávaní prežívať hlboko v srdci spojenie s matkou. Mal ju veľmi rád. Bola mu v určitých chvíľach všetkým. A tu si uvedomoval, čo všetko musela prežiť kvôli nemu.

Sestra pokračovala.

„Trvalo to niekoľko rokov. Všimli sme si, že Lucka niečo prežíva. Boj, zápas... Nič nepovedala. Bola v našej spoločnosti už trochu odmeraná. Už mala svoj život. Iný od toho, čo s nami žila. Musela sa starať o syna, zabezpečenie domácnosti a chodila do práce. Priamo sme sa jej nepýtali. Raz nás prekvapila konštatovaním, že si do bytu berie nájomníka. Spozorneli sme. Nesmelo podotkla.

„Anton potrebuje otca...“

Dlho vec nevysvetlila. Po niekoľkých návštevách u vás, keď sme čakali na pokračovanie rozhovoru, ale začínať sme ho nechceli, rozhodli sme sa vyčkať na jej slová, aby ona sama povedala, čo je vo veci. Pri ktorej si z ďalších návštev nám to povedala.

„Poznáte ho, je to otec Albert, náš bývalý kňaz.“

Pozreli sme po sebe. O našom duchovnom otcovi sme toho veľa nevedeli po jeho odchode od nás. Až Lucka sama nám vec objasnila.

„S otcom Albertom sme sa stretli v kostole v jedno odpoľudnie. Išla som z práce a zastavila som sa na adoráciu. Aj on kľáčil a adoroval. Pozreli sme sa na seba. Po adorácii ma pozval do cukrárne. V milom rozhovore sme si o sebe čo-to od posledného stretnutia povedali. Uvedomila som si už počas stretnutia, že ako som ho pred pár rokmi potrebovala ja, teraz potrebuje pomoc on,“ zakončila.“

Niektoré prítomné sestry si uvedomili, ako musel vo svojom vnútri Albert trpieť, keď už roky nemôže verejne konať svoje kňazské povolanie. Vec sťažuje najmä, keď okolie je nepriaznivé.

„Prečo neodišiel na Slovensko?“ spýtala sa jedna z mladších sestier.

„Neviem,“ odpovedala sestra, ktorá dlho predtým o veci rozprávala. „Možno podnikol aj nejaké kroky, ale doba po normalizácii v republike za Husáka bola v mnohom horšia ako predtým.“ Sestra sa nadýchla zhlboka.

„Boh mal aj s ním zaiste svoj plán...“ poznamenala iná zo sestier, ale nedopovedala myšlienku, keď pocítila, že ju susedka, rovnako mladá sestra, štuchla nebadane do boku.

Ďalšia sestra ticho, ale jasne a vážne poznamenala:

„Viem, že sestry mu boli vďačné za službu pre ich komunitu. Sestry majú svoj program, svoje povinnosti, pomodlia sa i poslúžia, vlastne to robíme aj my dnes nášmu kňazovi, ale aj medzi nami môže sa kňaz cítiť opustený. On i my sestry si plníme svoje povinnosti verne podľa predpisov... i on si ich plnil voči okoliu, sestrám, spolupracovníkom... Ale bol kňaz! Hovorí sa, že kňaza môže pochopiť len kňaz, a teraz si uvedomujem, že keď bol sám, neviem prečo... čosi nezvládol... a ...“ Aj ona sa zhlboka nadýchla a tiež nedopovedala myšlienku.

Anton sa po chvíli ticha pozrel po sestrách.

„Ďakujem vám, čo ste urobili pre Alberta. Som mladý kňaz. Nemám osobné skúsenosti s kňazským životom, ale spirituál v seminári a i iní mi vštepili do srdca myšlienku, aby som sa snažil mať s bratmi kňazmi kontakt. Bez stretávania, bez pravidelnej sviatosti zmierenia, bez kňazského priateľstva aj kňaz môže zaváhať a ocitnúť sa na okraji svojho kňazského povolania.“ Pozrel po sestrách. „Vy, sestry, to máte ľahšie. Žijete v komunite, a keď viete samy seba prispôbiť komunite, je to pre obe strany požehnaním.“

Sestry prikývli hlavami.

„Preto vás chcem poprosiť,“ pokračoval Anton, „i o modlitbu za seba. Začínam kňazský život. Už viem, že som vyrástol v zvláštnej rodine kňaza a rehoľnej sestry. Prečo? Môžeme sa domnievať... Ale môžem povedať, že keď toto dopustil Boh, tak má svoj plán. Moja matka, vaša spolusestra, žila aj vedľa mňa príkladným kresťanským, a dnes viem, že aj rehoľným životom. Musela rešpektovať zmenené životné okolnosti a stala sa mojou najlepšou matkou, ale zároveň ticho a nenápadne žila život, ktorý slobodne zmenila kvôli mne, keď môj život...“ Nadýchol sa. „Nezničila môj život vo svojom lone. Nevedela, čo bude ďalej, keď sa rozhodovala, ako bude žiť... Dôverovala Bohu. Žila život viery... A zaiste, aj keď to nemala jednoduché v ďalšom živote, nestratila nádej. Jej nádej zdobí všetko, čo ďalej robila, čo žila...“ Odmlčal sa.

Sestry neprehovorili. Súhlasili s Antonom. Aj sestra má svoje klady i zápory... Aj rehoľná sestra je živý človek z mäsa a kostí a krv jej koluje v žilách. Červená krv. Sestra má povahu, zdedené vlastnosti po predkoch... ale koľko je rehoľných sestier, ktoré aj prácou na sebe, prísnou disciplínou, spoluprácou s milosťami od Boha žijú ako svätice už na zemi. A okolie si to neuvedomuje. Zasvätený život. Len Boh si povoláva. Tento stav dostáva človek ako dar, preto ho nemôže každý pochopiť.

Tieto a podobné i iné myšlienky prebehli hlavami prítomných.

„Anton, vy rozprávate o Albertovi od začiatku jeho cesty života s Luckou, ja vám môžem porozprávať, ako k zblíženiu došlo. Čo chcem povedať, budete počuť prví. Všetci.“

Prehovorila sestra, ktorá sa jediná do tejto chvíle neozvala.

„Mnohé ste sa z toho, čo poviem, domnievali. Mnohé už viete, aj ty, Anton, ale niečo doplní veci a udalosti.“

Aj ja som sa stretla s Albertom v kostole. Bolo to v tom čase, keď už býval u vás, s tebou, Anton, a tvojou matkou.“ Odkiaľlala si.

Všetci teraz pozerali na staršiu sestru, ktorá bola kedysi vo viacerých komunitách predstavenou. Sestry si ju veľmi vážia. Dnes má ešte bystrý rozum, dobre si pamätá i mená ľudí, ktorých nevidela roky a s ktorými sa len niekedy stretla. I napriek vysokému veku sa sama vie o seba postarať. Z jej mladších rokov sa vie, že si vedela nájsť aj čas, aby cvičila svoje telo. Ako samouk ovládala niečo z karate, ba aj z iných viac mužských ako ženských a už vôbec nie sesterských športových záujmov. Keď má čas a predstavená jej to dovoľí, pozerá v televízii športové prenosy. Pozná desiatky športovcov po mene i po tvári, ich úspechy, ale aj porážky. Vie sa aj rozhorčiť ako fanúšik pri sledovaní hokeja i futbalu. Sestry rešpektujú jej poznámky ku kvalite hry.

„Albert kľáčal v tieni kostola. Aj v tieni som ho poznala. Hoci som vošla len na chvíľu, lebo som mala v úmysle chytiť spoj späť, neodolala som a chcela som s Albertom prehodiť, ak by aj on chcel, aspoň pár slov. Ved' predtým sme viedli viaceré dišputy na rôzne témy, najviac o duchovných veciach, ale aj o športe.“

Zasmiala sa a na jej hlasitý smiech sa smerom k nej pozreli všetci prítomní. Totiž nie všetci. Anton patril k tým, ktorí pozerali inde, nie na toho, kto hovoril. Na smiech sestry, staršej, viacerí sa pousmiali...

„Bola som v jednom okamihu vtedy v tom kostole našťvaná - dúfam, že to nebol hriech, pretože som nemala úmysel Boha uraziť - ale ten Albert len tam kľáčal a kľáčal. Neobzrel sa. Ja som bola pre neho vzduch. Aj som si povedala.

„Musí mať na Ježiša alebo jeho Matku niečo dôležité.“ A mal.“

Pozrela po spolusestrách.

„Už-už som bola rozhodnutá ho vyrušiť, pretože okolnosti ma priviedli k tomu, že ja som sa nemohla modliť, čo u mňa nebýva časté. A vtedy sa otočil. Telepatia? Anjel strážny asi zaúradoval. Anjelovi bolo ľúto, že sa nemodlím a stávam sa mrzutou v kostole.“

Otočil sa. Otočil a hneď sa usmial. Mala som pocit, že on o mne vie, že naňho pozerám. Provokoval ma? Nedovolím si to dnes povedať. Ved' čo som na neho pozerala, neotočil sa...

„Sestrička, pozdravujem vás,“ povedal radostným hlasom.

„Aj ja vás,“ tak nejako som odpovedala.

„Rád vás vidím.“

A už vstával zo svojho miesta obzerajúc sa po kostole. V kostole okrem nás dvoch nebola žiadna dušička, nevidela som aspoň nikoho z ľudí.

Prišiel ku mne a usmial sa.

„Pozývam vás do cukrárne alebo niekde inde, kde si poviete, pravda, ak máte, sestrička, chvíľu čas.“

„Čas?“ odpovedala som mu. „Už večnosť tu v kostole na vás pozerám a, prepáčte mi moju zvedavosť, túžila som vedieť, čo je s vami. Viete, chýba mi vaše slovo. V kázňach ste vedeli do môjho pokojného vnútra aj poriadne štuchnúť s patričnou poznámkou.“

Zasmial sa.

Vyšli sme von z kostola. Ježiša sme v ňom nechali samého, ale viem, že odišiel aj s nami. Tak sme to obaja cítili, veď Boh je všadeprítomný.

Vonku som pokračovala.

„Sadnime si kdekoli, len aby sme neboli rušení.“

„Poznám tu neďaleko dobrú kaviarničku na úrovni. Nefajčí sa tam, je tam ticho, nehrá tam hudba, obsluha je výborná a iste sestru v tomto ich priestore už dávno nevideli. Ide im len o zárobok a o tri minúty opadne ich pozornosť, že je tam mníška.“

„A aj tam môžeme priniesť Ježiša,“ povedala som nato.

O pár minút nám už čašník ponúkal odtiahnuté stoličky, aby sme sa pohodlne usadili. Odkiaľ vedel, že sa chceme porozprávať, neviem, ale to miesto bolo v kúte nie príliš na očiach.“

Sestry sa usmiali.

„Viete, že si pamätám tvár prekvapeného čašníka, keď som si objednala írsku kávu a on sa nahol ku mne s poznámkou.“

„Tá je aj s alkoholom.“

Zareagovala som obratom v reči.

„Aj alkohol v malom je liek a stvoril ho tiež Pán Boh.“

Zasmial sa a Albert tiež.

Po odchode čašníka začala debata. Nemusela som Alberta núkať do reči, bol to veľmi vnímavý a spoločenský muž, ktorý vedel, kto som a že som zdravo zvedavá na jeho život... Čo poviem teraz, iste vás prekvapí. Ja som zmeškala viac spojov späť domov. Čašník viackrát zastal pri nás a neodišiel naprázdno. Dali sme si namiesto olovrantu neskorý a výdatný obed, aj niečo zo zákuskov i ďalšiu kávu, pre zmenu alžírsku, a ja som počúvala a počúvala Alberta. Len občas som si niečo ozrejmila, spýtala sa ho. Nebola to však spoveď Alberta, aj keď by som mu bola dala rozhrešenie. Túto moc mal on, nie ja a bola by som prvá rehoľnica, čo vyspovedala s rozhrešením...“ nedopovedala. Rozosmiala sa.

Aj rehoľné sestry sa rozosmiali. Sestra bola aj v rokoch veselá, vtipná a pritom múdra.

„No, sestrička, k veci,“ zareagovala sestra predstavená.

„Aj toto som cítila za potrebné o tom stretnutí povedať,“ bránila sa a bolo cítiť, že chcela zdôrazniť atmosféru stretnutia s Albertom.

„Albert bol skutočne kňaz,“ pokračovala. „Viem, že bol čistý. Nevedela som o tom, čo ste spomínali, sestrička, čo ste vy spozorovali a o tej motorke...“ pozrela na sestru, ktorá o tom hovorila. „Albert ma nemohol oklamať. Bol by sa poplietol, bola by som ho v dlhej reči prichytila pri niečom rozpornom. Áno, hovoril, zmienim sa o tom, aj o veciach, s ktorými som nie celkom súhlasila. Uvedomovala som si, že vecami, čo mi hovoril, sa podrobne zaoberal. Premýšľal o nich.“

Znova pozrela po spolusestrách, zvlášť starších, ktoré vtedy žili v tej komunite, a pokračovala.

„Neviem, či ste niektorá vedeli, že keď nám slúžil, mal aj ťažkosti s tajnou bezpečnosťou. Viackrát ho navštívili. Ponúkli mu za informácie o spolubratoch kňazoch protislužbu, že mu pomôžu dostať sa do pastoraácie. Nepodarilo sa im to. To aj vysvetľuje, prečo ani kapitulný vikár v tejto veci nemohol dosiahnuť pre neho prijatie do jeho diecézy. Polícia čakala, že napokon Albert dá súhlas. Povedal, že nikdy - aspoň dovtedy, čo sme sa rozprávali, na nič také sa neznížil. Je predsa charakter. Prečo od nás odišiel? Nás sestry nechcel do ničoho zatiahnuť.“

Sestry vtedy niečo tušili. Bývali to bežné praktiky Štátnej bezpečnosti. Všetky si i teraz uvedomili, že dnes mnohí, čo žili v tej dobe a prekonalí niečo podobné, trpia.

„Odsťahoval sa do Pardubíc. Na sídlisku bola vtedy možnosť kúpiť si družstevný byt a v meste sa zamestnať. Dúfal, že keď odíde od sestier, bude to pre neho i sestry menej nebezpečné.“ Zastala v rozprávaní.

„Sestry, on nás mal veľmi rád. Veľmi si vážil naše povolanie,“ priam zvolala sestra. Vypadli jej pritom slzy.

Sestry si uvedomili, že v tej dobe bolo málo ľudí, ktorí ich v tom českom bezbožnom prostredí mali v úcte aj radi a ktorí rešpektovali ich povolanie a postoje. Už vtedy vládla medzi ľuďmi v tom prostredí nevedomosť, ľahostajnosť až nezájum. Uvedomovali si, že Albert bol kňaz, ktorý skutočne myslel na jemu zverených. Jeho počínanie nebolo útekem zablúdenej ovečky, ale odchodom starostlivého pastiera. Nechcel riskovať... Kto dnes z mladých i strednej generácie vie, čo to bola za doba, čo to bola Štátna bezpečnosť, kto

a kedy rešpektoval náboženskú slobodu?! Áno, aj takých bolo. Bolo ich však ako šafranu, zopár na veľkom láne poľa.

Anton si viac a viac uvedomuje, že jeho otec, Albert, bol človek s veľkým Č...

„Na sídlisku sa skutočne načas stratil. Anonymita vždy je len dočasu...“ poznamenala len tak na okraj pre sestry.

„Vtedy mala bezpečnosť ľudí všade. Nebol vchod v paneláku bez informátora, a tí boli i na pracovisku, či v škole alebo na univerzite, medzi športovcami, umelcami i kňazmi. Nie však všetci boli donášači, udavači, agenti... Dnes niekoho odsúdiť nie je ťažké. Rovnako na niekoho ukázať prstom, že spolupracoval. Ježišovo ‚Nesúďte...‘ platí aj dnes.“

Sestry si uvedomili, že ony tiež nechali Alberta i Lucku samotných. Prestali s nimi komunikovať. Stretávať sa. Báli sa? Chceli ich nechať, aby si svoje životné veci niesli sami. Hanbili sa za nich? Asi nie. Bola to však ťažká doba. Dnes s odstupom času, keď sa hovorí o niečom z tej doby, ako to mali tí a tí riešiť, ako sa mali zachovať, či prípadne nezachovať, je ľahké vyniesť ortiel.

„Máme, sestry, začo robiť pokánie,“ poznamenala sestra, „že sme Lucku a Alberta nechali bez pomoci. Viem, že sme sa za nich z času na čas pomodlili. Hanbím sa, že som im len na sviatky a meno či narodeniny napísala pozdrav. Súdiť ma bude Ježiš. Len jedno vedzte, že sme mohli urobiť viac, aj keď sme sa nedopustili vedomého hriechu.“

Anton si začal viac a viac všímať sestru a menej venovať pohľad obloku a spevu vtáčikov vonku v záhrade.

Po chvíli ticha povedal:

„Ďakujem vám, sestrička, že vydávate o mojich rodičoch toto nádherné svedectvo...“

„Ešte nie som na konci,“ prerušila Antona. „Albert a Lucka, tí, čo ňu vychovali, boli svätci. Prepáčte, že to takto hovorím. Viem, čo hovorím. Nechápali sme ich. Ich život nebol naším. Mnohému sme nerozumeli... Bohu milým dušiam okolie často nerozumie.“ Vstala a podišla k obloku.

„Ak počujeme spievať vtáčiky, rozumieme im? Čo si jeden druhému podávajú, veď iste je medzi nimi určité spojenie. Ako nerozumieme, prečo má kvet takú istú farbu a celkom inú vôňu ako ten kvet vedľa, a zároveň má inú veľkosť, iné súkvetie a potrebuje v zemi iný druh zloženia, jeden viac vody ako druhý, iný potrebuje tieň a ďalšiemu sa darí len na slnku...“ stíchla, „... tak je to

s nami v medziľudských vzťahoch a tak tomu bolo i vtedy s Albertom a Luckou medzi nami...

Boh však pokračuje v nás a dnes... Veci sa okolo Antona rozbehli. My sme ešte nezomreli, aby sme vydali svedectvo o niekom a niečom a aby sme dokonca splnili, čo od nás žiada právom Boh. Tajomstvo? U Boha je neustále prítomnosť. Strojcami šťastia sme si všetci...“ Zatvorila oblok, prišla k stoličke, kde sedela a znova si sadla. „Sme slobodní. Sme od Boha obdarovaní rozumom a vôľou. Sme...“

V miestnosti znova nastalo ticho a hlas vtáčikov zvonka už nebolo počuť a nebolo cítiť ani jarné ovzdušie. V miestnosti však bolo príjemne. Bolo vyvetrané.

Sestra sa pozrela okolo seba. „Čo myslíte, ako by tu v miestnosti bolo, keby sa nevetralo?“

Prítomní si uvedomili, čo tým rehoľná sestra myslela.

Poznamenala nahlas:

„Pripusťme, že Albert sa ocitol v takom stave, že potreboval pomoc. Nieкто by sa domnieval, že ho jeho život naplňa. On však potreboval s niekým sa porozprávať. Človeka rovnakého záujmu, zmýšľania, smerovania v živote. Bol stále chorľavejší a už na všetko sám nestačil. Potreboval niekoho, aby ho na čo-to upozornil, pripomenul... Žil vo zvláštnom stereotype života.“

Prítomné sestry a najmä Anton si uvedomili, že keď sa za týchto okolností stretol s Luckou, musel nastať v jeho živote, ale i u Lucky, vnútorný konflikt. Porekadlo hovorí: Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá.

„Nečudujem sa, že došlo k porozumeniu týchto dvoch Bohu verných. Priznal sa mi vtedy, že Lucii, keď po čase znova tú vec rozoberali, sa priznal, že netúži po žene, ako ju Boh stvoril a prečo. Chce v tejto situácii, keď nemôže dostať miesto v pastorácii a nepatrí do žiadnej rehole, skúsiť žiť s Luckou a jej synom v jednej domácnosti ako brat a sestra. Anonymita mesta by to aj mohla umožniť. Preto sa radil i s kňazom, ku ktorému chodil ku sviatosti zmierenia. Ten sa postavil jednoducho proti. Nechcel či nevedel mu porozumieť. Mal po päťdesiatke, Lucka mala po štyridsiatke a jej synovi Antonovi bolo na šiesty rok. Obaja sa modlili, aby sa správne rozhodli o ďalšom smerovaní v ich živote. Nechceli a nemienili uraziť Boha. Po niekoľkých mesiacoch padlo rozhodnutie, že to skúsia. Byt, v ktorom Lucka žila s Antonom, mal tri miestnosti. Prepych? Kuchyňa, detská izba, obývačka a spálňa. Chlapec Anton veciam až tak nerozumel. Albert mi hovoril, že sa veľa modlil, aby ho Anton prijal. Podarilo sa. Vraj ho Anton od začiatku, od prvého stretnutia volal jednoducho menom Albert.“

„Áno. Zatiaľ hovoríte, ako si ja pamätám. Veci si zložil v obývačke, kde aj spával. Nebolo mi to čudné, že nespával v miestnosti s mamou. Po krátkom čase sme sa sťahovali. Náš byt bol o izbu väčší a na lepšom mieste v meste, čo sa týkalo chodenia do školy, ale i na nákupy i mame do práce. Albert zostal v novej izbe a obývačka bola pre všetkých. Mama a ja sme mali svoje izby - vlastne každý mal svoju izbu. Tak prešli nejaké tri či štyri roky. Až po nich, keď som dospieval, spýtal som sa na to otvorene mamy i Alberta naraz. Za ten čas sa mnohé zmenilo a najmä pre mňa bolo výborné, že som mal Alberta a mamu, hoci som nemal bračeka a ani sestričku. Zvykol som si. Vtedy som ich otázkou neprekvapil. Boli na niečo už pripravení. Viem, že sme tomu venovali jedno odpoľudnie v sobotu. Albert mi bez priet'ahov povedal, že som už starší chlapec, že to pochopím.

„Som katolícky kňaz,“ povedal.

Čo-to som si už uvedomoval. Situácia v štáte a meste sa u nás rozoberala. Chodili sme pravidelne na svätú omšu i v robotný deň. Miništroval som. Otcami som pravidelne videl s modlitebnou knižkou, breviárom, len som nerozumel, prečo je po latinsky. Niekedy, najmä v nedeľu, sa modlili s mamou spolu breviár a vkladali slovenské texty. I ja som sa k nim pripájal. Mama mala na nočnom stolíku podobnú, ale slovenskú modlitebnú knižku. Keď sa otec modlil, či si z nej čítal, robila to aj matka vo svojej izbe. Ja som sa vtedy venoval domácim úlohám vo svojej izbe. Večer sme spolu sledovali televízor. Nie vždy, najmä moji rodičia menej ako ja. Viedli i mňa k tomu, aby som si radšej niečo prečítal, alebo sa išiel von zahrať, či sa venoval niečomu užitočnejšiemu. Po tom, čo mi už ako staršiemu Albert povedal, že je katolícky kňaz, vysvetľoval a rozprával mi veci, udalosti a učil ma postojom k ľuďom. Čoraz viac som chápal, že Albert, ale aj moja matka sú pre mňa veľké vzory. V mojich očiach viac a viac niečo znamenali.“

Prítomné sestry i priateľ kňaz pozorne sledovali každé slovo, čo Anton hovoril.

Preto pokračoval:

„Nikdy, hovorím nikdy, som v našom dome nevidel hriech. Nehádali sa, z ich úst nevyšlo špatné slovo, neohováralo sa, nepočul som ich klamať... Ak niekedy matka zvýšila hlas na Alberta, bývalo to vtedy, keď niečo zabudol kúpiť či zariadiť. A bol to prvý Albert, kto sa usmial, priznal si sklerózu, ale tak vtipne a komicky, že mama sa hneď nato zasmiala a poprosila o prepáčenie. Nikdy, nikdy som nepočul povedať niečo dvojzmyselné. U nás vládla cudnosť, tolerancia pri hygiene, ale pravidelne som videl, že si mama s Albertom dali malý bozk na líce. Robili to s takou nehou, že keď som porovnával iných, ako sa

bozkávajú, s mojimi rodičmi, tie bozky mamy a Alberta boli nádherné. Škoda, že Albert začal bývať čoraz viac chorý.“

Sestry si chceli pri Antonových slovách nenápadne utrieť slzy, ale jeho oku to neušlo.

„Keď som už bol veľký a dlhšiu dobu musel Albert zostať chorý doma, poučil ma o svätej omši aj v tom zmysle, že sa môže slúžiť i v byte. Bolo to po koncile desať i viac rokov. Vtedy, bolo to na začiatku adventu, v obývačke pri adventnom venčeku mama pripravila miesto na slávenie svätej omše. Bola to pre mňa výnimočná udalosť. Už pri príprave na ňu som si všimol slzy v očiach obidvoch rodičov. Mlčali. Môžem povedať, že vtedy som sa stal nielen pozorným miništrantom, ale aj mužom, že ma svätá omša začala priam fascinovať. Prečo? Bol to prístup Alberta, ako slávil svätú omšu, a matka sa mi stala vzorom ako svätú omšu prežiť. Keď sa opakovala možnosť, aby sme mali omšu doma, až som sa začal tešiť, že Albert je chorý. Svätá omša sa stala v našej rodine veľkou udalosťou. Mimoriadnou. Ináč sme odvtedy, ako som sa dozvedel, že Albert je kňaz, denne chodili na svätú omšu do farského kostola. Okolitiu sme boli cudzí. Susedia a ľudia z nášho vchodu vedeli o nás, niektoré ženy som aj občas videl v nedeľu v kostole. Správali sa k nám priateľsky a v mame a Albertovi aj oni videli vzor pre ich rodiny. V tom čase mi chlapec zo susedného vchodu, tiež miništrant, povedal:

„Prečo moji rodičia nie sú takí výborní ako tvoji?“

Pamätám si na to dobre. Nepovedal som mu nič, len som sa usmial. Stačila mu takáto odpoveď? Neviem. Ale ja som si uvedomil, čo som vídaval u matky a Alberta, že nikdy nehovorili o niekom neprítomnom. Len sa pozreli na seba.“

Antonovi vypadli slzy. Utriel si ich tak, že si to mohli všimnúť a iste si aj všimli všetci prítomní. Pochopili zážitok mladého kňaza z jeho detstva.

Anton pozrel na prítomných.

„Na dnes by to aj stačilo.“ Všetci sa usmiali. „Vidím, že súhlasíte.“ Pozrel sa na priateľa. „Prepáč, že si aj dnes strávil svoj vzácny čas so mnou, pri riešení mojich vecí.“

„Ja ti chcem, Toniku, poďakovať, že som sa aj dnes, tak ako večera i deň predtým, mohol zúčastniť takého zaujímavého prípadu.“

Aj dnes ako včera niektoré sestry odbehli, vytratili sa z návštevných miestností. Odišli pripraviť stoly na občerstvenie. Sestra, ktorá zatvorila oblok, ho s úsmevom otvorila.

Netrvalo dlho a sedeli pri jednoduchom občerstvení.

„Prepáčte, sestričky,“ povedal a pokračoval Anton, „venovali ste mi mnoho času a ešte chystáte aj občerstvenie?“

Nato ktorási z nich poznamenala:

„Dôstojný pán, to celé stretnutie som vnímala ako modlitbu. Ježiša som cítila v slovách od vás i od sestier, a preto, keď sa nasýtili naše duše Ježišom, nasýtiť sa musia aj naše telá z našej kuchyne. Pravda sa nemýlim?“

„Nie!“ povedali viaceré sestry naraz ako nacvičené.

Priateľ kňaz, ktorý sprevádzal Antona a nemal nejaké väčšie skúsenosti so sestrami v kláštore, si i naďalej všimal správanie sestier, zariadenie či okolie, v ktorom sa pohybovali.

Uvedomil si, čo kdesi vo svojom vnútri cítil ohľadom sestier, že ich skromnosť a jednoduchá pohostinnosť s láskou sú skutočne pre nich príslovečné. V ich správaní videl správanie i Marty, ale aj Márie - Lazarových sestier. Viac sa presviedčal počas týchto dní, že veci hlbokých duší, vnímavých na Ježiša a celé Evanjelium, sú znamením pravej kresťanskej lásky.

Počas stolovania prišla k Antonovi sestra, ktorá nebola v spoločenskej miestnosti. Vrátila sa zo zdravotného vyšetrenia v meste. Nahla sa k nemu.

„Sestry spomínali,“ ticho povedala, „že jeden dôstojný pán tu z neďalekého kňazského domu sa na Alberta pamätá.“

„Nie!“ zareagoval Anton na jej slová.

„Myslím, že od neho by ste sa čo-to mohli dozvedieť.“

„Kto je to, ako sa volá?“

„Myslím, že je to páter...“ zamyslela sa, „viete, prepáčte, moja hlava, pamäť... Je to Karel... a myslím, že priezvisko začína na Hra... no neviem. Prepáčte, dôstojný pán.“

„Áno, áno...“ povedal Anton, „čosi mi to hovorí. Chodieval k nám na sviatky na večeru. Pozýval ho Albert a potom spolu dlho rozprávali a ja som si zatiaľ pozeral televíziu alebo čítal. Pamätám sa, že keď otec zomrel, bol mu tento páter aj na pohreb a tam na začiatok obradov, nebolo veľa účastníkov, všetkých prekvapil.“

„Vieme, kto bol Albert. Bol to katolícky kňaz...“

Vtedy zopár prítomných najmä z práce Alberta zostalo ako obarených. Na kare v reštaurácii prosili tohto pátra, aby veci vysvetlil. Bola to zvláštna doba, ľudia sa báli farárov a zároveň konštatovali:

„Keď Albert bol farár, tak by všetci nepriatelia Cirkvi mali zmeniť postoj k týmto ľuďom, k farárom.“

Viem, že pri kostole sa v nedeľu po pohrebe veľa o otcovi hovorilo,“ povedal Anton.

„Mnohí už banovali, že ho neboli odprevadiť na poslednej ceste na cintoríne. Pohreb bol krásny. Nikto neplakal. Mama mala v očiach slzy, ale vedel som ich už vtedy pochopiť. Kto na začiatku plakal, to som bol ja. Zomrel mi po mame najvzácnejší človek, môj Albert. Neuvedomoval som si, že mal len šesťdesiat rokov. Posledné dva roky už ostával predovšetkým doma. Pravá príčina jeho choroby bola ťažká práca v Jachymove, kde bol uväznený ako mladý kňaz. Ťažba uránu zanechala na ňom svoje stopy.

Obrad bol jednoduchý, nič mimoriadne, ako bol tichý a jednoduchý život Alberta. Pochovával ho práve tento páter. Na kázeň sa nepamätám. Prečo? Pretože hneď na jej začiatku ma upútali slová kňaza o miláčikovi Jánovi apoštolovi, ku ktorému prirovnal Alberta. Najmä v spojitosti so slovami: Pod Ježišovým krížom stáli... aj jeho učeník Ján, ktorého Ježiš miloval. Môjho Alberta Ježiš miloval.“

Hneď nato sa Anton obrátil na predstavenú sestričku, či by mu mohla, ak by sa to dalo, sprostredkovať ešte v tieto dni návštevu u spomenutého pátra, keďže má ešte pár dní dovolenky v Čechách.

Súhlasila.

Po občerstvení a úprimnom poďakovaní dali obaja kňazi rehoľným sestričkám spolu požehnanie a už vtedy sa Anton tešil, že predstavená sestrička sa pokúsi obtelefonovať pátra, či by ich mohol prijať na návštevu.

Ešte boli v aute, už niekde pri fare spolubrata, keď sestra zavolała Antonovi na mobil, že páter je veľmi slabý, ale keď si vypočul žiadosť a kto chce s ním hovoriť, jasne a nahlas zvolal:

„Toník chce ku mne prísť? Nech príde! Potom už môžem zomrieť.“

Sestra predstavená sa zasmiala a Anton cítil z jej hlasu a reakcií, že je spokojná s tým, s čím sa na ňu s prosbou obrátil.

Hoci prebdel predchádzajúcu noc, hoci unavený si šiel skôr ľahnúť a pospať, sen neprichádzal ani v túto noc. V hlave mu vírili myšlienky z toho, čo cez deň počul o Albertovi a matke a čo mu o nich povie zajtra páter Karel. Zaspal až neskoro po polnoci, ale po prebudení sa cítil svieži. Najprv ho napadla

myšlienka, že si ticho odslúži svätú omšu a hneď nato druhá myšlienka, s ktorou od začiatku súhlasil, že by mohol mať svätú omšu s pátrom Karolom.

Brána do budovy charity bola otvorená. Vošli autom na pekný dvor. Vyšla ich privítať ich rehoľná sestra, ktorá poznala Antonovho spoločníka – kňaza, a srdečne ich pozvala dnu. Ešte šťastie, že doma neraňajkovali - ráno im obom jesť nechutilo. Prečo? Páter Karel odmietol raňajkovať vo zvyčajnú hodinu, rozhodol sa a požiadal o to i sestričku, že s raňajkami počká na návštevu. Stál si na svojom. Správe sa prichádzajúci zasmiali. Sestrička poznamenala, že páter má občas vrtochy, ale sú príjemné. Raňajky prichádzajúcim kňazom padnú vhod. Keď vošli do miestnosti, viedla ich sestra, nestačili pozdraviť a páter ich už srdečne vítal bozkom pokoja a hneď aj žehnal prichystané jedlo. Nespýtal sa ich, či budú jesť, a sám sa hneď priznal, že už má hlad. Po pár slovách na privítanie páter začal rozhovor.

„Dnes som nemohol spať. Tešil som sa na Tonika. Ja, ktorý spávam celú noc, a to ešte hneď z večera, a poobede tiež si zachovávam siestu, som nemohol spať! Bolo to z radosti,“ povedal rehoľnej sestričke, ktorá ich obsluhovala. Tá pravdepodobne nielen obsluhovala v charite staršieho pátra, ale ho aj veľmi dobre musela poznať.

Usmiala sa a poznamenala:

„Otče, ale som zvedavá, či počas návštevy nezaspíte.“

„Ja?“ páter pozrel s výčitkou na sestru a pokračoval. „Ja, sestra, či som to už niekedy spravil? A na tohto chlapca sa skutočne teším. Videl som ho v noci vo sne, ale ako malého chlapca...“

„Á, chytili ste sa v reči,“ povedala sestra pátrovi, „pred chvíľou ste tvrdili, že ste nemohli spať, a teraz hovoríte, že ste ho videli vo sne ako malého chlapca.“ Chcela sa usmiať, ale páter dal vec na pravú mieru.

„Dobre, dobre, sestrička, ja som povedal, že som nemohol spať, ale nepovedal som, že na krátku chvíľu som aj zaspal a vtedy sa mi to prisnilo.“

Všetci sa zasmiali. Anton si všimol, že páter je skutočne vo vysokom veku života, ale v hlave mu to myslí. Ku sestre vie páter byť ľudský. Medzitým ako si toto Anton uvedomoval, páter sa obrátil na sestričku.

„Sestrička, prosím ešte pohár budiča do života.“

A keď mu ho sestra podala, už ho mala prichystaný, poďakoval. Anton mal radosť, že sa bude môcť s týmto kňazom porozprávať.

Priateľ kňaz sa pátra Karla na to spýtal:

„Páter, som zvedavý, čo je to za nápoj, ten budič do života.“

Albert bol prekvapený, že dnes začal aj priateľ komunikáciu. Predchádzajúce dni viac-menej len mlčal.

„Viem, bratku, že ste kňaz ako ja, ale neviem, ako vás titulovať. Ste monsiňor? Dekan alebo generálny vikár či biskup ešte asi nie ste, lebo tých všetkých poznám a nepodobáte sa ani na jedného.“

Páter to povedal tak rýchlo, že mu Albertov priateľ nemohol skočiť hneď do titulovania. Dojedol, čo mal v ústach, a zakiaľ zas páter labužníckym spôsobom pil ten svoj elixír, poznamenal:

„Máte, páter, výbornú pamäť. Žiaden ten povedaný titul mi ešte nepatrí. Na biskupa som mladý i na generálneho vikára. Monsiňora – kaplána Jeho svätosti Svätého Otca mi ešte nestihli dať, pretože to patrí starším, zaslúžitejším. Napríklad vám.“

Páter mal plné ústa a zasmial sa. Bolo to smiešne, ako zareagoval.

„Ja, a monsiňor? Dobré že som ním nebol, lebo dvaja monsiňori vo vedľajších izbách, hoci titul majú nad posteľami v rámkoch, nemôžu chodiť, len pozerajú na dekrét Svätého Otca. Ja ho nemám a nad posteľou mám kríž od mojich primícií, čo mi dala darom krstná matka, a ja môžem ešte behať,“ zasmial sa sám sebe.

Ticho jedli. Páter znova prerušil mlčanie.

„Sestrička, a návštevy by ste mohli ponúknuť nápoj, čo ja pijavam ráno? Prosím.“ Páter sa ani nespýtal návštevy, či si praje nápoj budič do života, a už im ho objednáva u sestričky.

Pokračoval:

„Nuž, páni bratia v kňazskej službe, aby ste vedeli, čo je to ten budič do života, ktorý si dávam ráno pripraviť sestrou a už roky-rokúce pijem, je pre mňa príjemný nápoj. Vám sa nemusí na prvé ochutnanie páčiť, má zvláštnu chuť.“ Prestal jesť a spýtal sa:

„Kto z vás je vodič?“

Priateľ Alberta prikývol hlavou, lebo mal stále plné ústa raňajok.

„Poviem vám jeho zloženie. Vy by ste to aj tak vedeli po ochutnávke povedať, z čoho sa skladá. Základ a skoro celá šálka je mlieko. Prevarené a teplé. Mlieko je dobré na žalúdok. Nebudete mať vredy ako ani ja. Do mlieka ide lyžička, dve kávy Nescafé. To je dobré na srdiečko, a to si aj vy dobre strážte, aby ste boli zdraví ako ja aj po deväťdesiatke. A chcem zdôrazniť, že teraz ide to, čo nepodceňujte v mojom budiči do života. Dobrý koňak. Nie veľa, poldeci, ale hovorím - výborný koňak. Na ňom nešetríte peniaze. Dnes predávajú rozličné pančované koňaky. Také nedajte do úst. A k tomu prajem obom dobrú chuť.“

Všetci sa zasmiali. Sestrička už pred návštevu kládla šálky s týmto obsahom.

„Viete, sestričky tento nápoj nepijú. Vraj nesmú. Vraj sú v ruženci... Aj som ich viaceré ponúkol. Ohrdli nápoj nosom. Ja ale viem prečo.“

„Prečo?“ znova sa spýtal Antonov priateľ.

Páter Karel sa obzrel, sestra už nebola v miestnosti, a pokračoval. „Keby to pochutilo sestrám, mohli by to prehnať a predstavená nemá peniaze na výborný koňachik.“ Zasmiali sa všetci traja.

Anton videl, že páper je skutočne vtipný, pozorný a ohľaduplný. Tento nápoj pije aj jeho princípál na Slovensku, a to aj hneď povedal. Načo zareagoval páter.

„Ten váš princípál má už deväťdesiat rokov?“

„Ešte nie,“ povedal Anton.

„Tak toho vášho dekana či monsiñora pozdravujem a povedzte mu, že má čas ešte myslieť na smrť. Povedzte mu, že ja to pijem roky a ešte žijem a teším sa dobrému zdraviu. Keď umriem a on sa priblíži k stovke rokov, vtedy nech vážne berie prípravu na smrť. Čo to hovorím, bratia v kňazskej službe, nepohoršujem vás?“ A keď videl záporné pokývnutie hlavami u kňazov, pokračoval:

„Viem, že vy ste výborní kňazi a myslíte už teraz na svoju smrť. To je dobré. Ale ten elixír sa naučte dať si ráno, keď hneď nepôjdete autom. Kvôli koňaku. U nás v Čechách policajti alkohol prísne posudzujú, vraj dávajú trestné body. Ale čo je to pre taký zdravý organizmus, ako máte vy, slzička koňaku!“

Dojedli. Sestra utrela stôl.

„Páterko, môžeme počítať s obedom pre vašu návštevu?“

Páter sa zasmial.

„Viete, bratia, to sestrička povedala, aby reč nestála. Viem, i ona vie, že na obed zostanete, a keď by nám nestačila moja porcia, tak poprosím sestričku a rozdelili by ste si i jej.“

Sestra počula poznámku a zasmiala sa.

„Vidíte, dôstojní páni, prečo mám päťdesiat kilogramov. Páter máva občas návštevy,“ zasmiala sa.

Antona páter prekvapil novou poznámkou:

„Toniku, tak čo ťa zaujíma? Iste si sem nešiel len kvôli tomu, aby si mňa, starého človeka, videl. Je pravdou, že sme sa nevideli od Albertovho pohrebu, a to bolo pred skoro šesťnástimi rokmi.“

„Páter, skláňam sa pred vašou pamäťou a pred vašou pozornosťou,“ poznamenal Anton.

„Ach, kde je moja pamäť! Je pravdou, že ma asi Pán Ježiš vypočul... pretože roky som sa modlil, aby som odchádzal z tohto sveta pri zdravom rozume.“

Poznámka kňazov prekvapila. Obidvaja si uvedomili, že taká smrť je požehnaním pre zomierajúceho. Človek sa môže dôstojne pripraviť na stretnutie s Ježišom – Sudcom.

Slova sa ujal Anton. Na výzvu pátra povedal:

„Páter, prišiel som vás poprosiť, aby ste mi porozprávali, čo viete o Albertovi. Isté viete a viem to dnes i ja, že Albert nebol mojím biologickým otcom...“

„Viem to...“ zamyslel sa. Pozrel na kňaza Antona. „Telesne sa nepodobáš na neho. Myslím však, že si sa od neho mnoho podučil. Bol ti dobrým pestúnom a ochrancom.“ Pozrel sa znova a až teraz si dal okuliare. Kňazov to prekvapilo.

„Viackrát som Albertovi zdôrazňoval, keď sa rozhodoval presťahovať ku vám, aby ti bol dobrým a svätým pestúnom na obraz svätého Jozefa. Na začiatku ti poviem, že svoju úlohu voči tebe i Lucii, tak sa, myslím, volala tvoja mama, zvládol Albert na výbornú.“

Antonovi vypadli slzy. Páter ich videl.

„Anton, za tie slzy sa nemusíš hanbiť. Viem, že sú to slzy vďaka tak za Alberta ako i za tvoju matku. Prepáč mi, že som ti od začiatku začal tykať. My dvaja sme boli predsa priatelia. Vieš, že sme spolu aj u vás umývali riady po večeri? Ty si utieral a išlo ti to výborne...“

Anton si na túto udalosť či udalosti spomenul až teraz po rokoch. Páter mu to musel pripomenúť.

„Anton, a vieš, že sme si vtedy potykali. Tak ako si si tykal s Albertom od začiatku, čo ste sa stretli. Pripomínam ti to preto, lebo som si všimol, že mi vykáš. Tým chceš naznačiť, že som moc starý, že čo bolo, už neplatí medzi nami...? Veď sme obaja i pán dekan kňazmi. Kňazi sú bratia. A bratia si tykajú.“ Odmlčal sa. To využil Anton, aby poznamenal.

„Ďakujem, páter, za vašu, pardon, prepáč, za tvoju veľkorysosť.“

Všetci traja sa tomu usmiali. Atmosféra v miestnosti bola radostná, ale ešte viac sa stala príjemnou, bratskou...

„Idem spomínať,“ povedal polohlasne páter. „Keď spomínam, zistujem, že už mnoho pamätám, a teda som už starý! Áno, telesne stárnem. Ako kňaz si uvedomujem už roky, že môj Majster Ježiš je stále vo večnosti ten istý, včera i dnes a na veky. Keď som s Ježišom spojený a snažím sa počas dňa byť s ním často, cítim sa telesne slabší, rozumovo v menšej kondícii, ale viac a viac sa teším, že sa blížim k svojmu večne živému Ježišovi.“ Na chvíľu páter privrel oči. Anton, ale i jeho priateľ kňaz sa naňho zadívali. Prešedivý pán, ale obaja cítia, že z tohto kňaza vychádza pokoj a radosť. Otvoril oči.

„Bratia, Toník, s tvojím otcom, vlastne len pestúnom, som sa prvýkrát stretol na baraku B v Jachymove, kde si odpykávali politickí svoje tresty. Na izbe bolo mnoho postelí. Tridsať šesť. Pri pohľade na izbu – cimru, tak sme ju prezývali, ma zatriaslo. Albert si to všimol... Väčšina izby ma prijala podaním ruky, úsmevom a i milým slovom. Väčšina... Neskôr som ich všetkých spoznal... Kto sa tak pekne zachoval, boli katolícki kňazi a veriaci laici. Boli medzi nami

aj politickí v pravom zmysle slova.“ Albert Antonovi občas porozprával čo-to o situácii, ktorú prežil.

„Albert sa mi ticho prihovoral. Nepoznali sme sa ešte...

„Na izbe sú tri postele voľné. Jedna je nado mnou. Ak chceš, môžeš si ju osvojiť, a ak sa bojíš výšky, ja pôjdem na bidlo a ty môžeš zaujať posteľ podo mnou.“

Albert bol o niečo mladší ako ja. Mal už na hlave pár šedín, ja som mal gaštanové vlasy. Tak nejako sme sa dali dokopy. Predstavil som sa mu, povedal, čo som zač, a on urobil to isté ešte predtým mnou. Dostal som sa dokonca s ním aj do partie. Do kotla, kde sme vedľa seba niekoľko dní posúvali nakopanú rudu nohami. Drina a nebezpečie života. Albert ma zasväcoval do práce - ako si opatrne počínať, aby som snáď neprišiel k úrazu. Bol jemný, ľudský... Už v prvý deň som si všimol, že keď zostal ticho, bolo tam prítmie, modlil sa, i keď nemal v ruke ruženec. Bol preniknutý kňazským duchom aj na mieste, kde sme si nikdy nepredstavovali účasť na svojej kňazskej činnosti.“ Odmlčal sa.

„V prvom týždni práce pri triedení rudy som sa dostal do krízy... Bola spôsobená viacerými faktormi... Vtedy som spoznal charakter brata Alberta.

„Nenáhli sa,“ povedal mi, „rob sa, že robíš, a ja ti pomôžem, čo-to spravím za teba.“

V našej blízkosti bolo i takých, čo dávali na nás pozor, čo a ako robíme, či spolu nerozprávame a podobne.

„Ticho sa modli...“ šepkal ďalej, „alebo si opakuj, čo si kedy kázal... Ticho si pospevuj, keď vládzeš. Alebo sa rozprávaj bez pohnutia perí s niekým... s Ježišom...“

Pozrel som sa vtedy na neho. Celkom som nepochopil... O pár hodín som to začal praktizovať. Albertova vzpruha, poučenie zabrali a robil som tak roky v tme bane.“

Pátrovi sa v očiach objavila slzička. Obaja kňazi si ju všimli, ale páter im nevenoval pozornosť pohľadom. Kňazi mali pocit, že páter je niekde ďaleko, ďaleko... Aj sa domnievali, že je späť tam na porube v bani. Mlčali. Nič sa nespýtali.

„Bol to začiatok mojej životnej krížovej cesty... Veľakrát som ďakoval Bohu, že mi do cesty poslal Alberta, hoci som bol starší.“

V izbe pátra na dlhú dobu, päť či viac minút, nastalo ticho. Nezaspal. Kňazi počuli, ako dýcha. V očiach mal už viac slz ako pred chvíľou. Mlčali. Pozreli sa na seba a pohľadom sa dohodli, že situáciu nechajú na pátrovi, ako ju sám vyrieši...

Po chvíli otvoril oči. Utrel si ich vreckovkou. Pozrel po návšteve.

„Prepáčte, áno, som už starší a znova a znova, keď sa vraciam späť do tých udalostí, zovrie mi hrdlo. Na nikoho sa nehnevám. Žiadnemu človeku, ani najhorším dozorcom som nikdy neprial nič zlé... A prečo? Boli to bratia kňazi z lágru, a bol to najmä Albert... kde som poznal a stretol osobnosti pravého kňazského života. Bolo to ťažké, aj dnes cítim na svojom tele útrapy väzenia, ale nad tým všetkým je niečo viac... Z nás kňazov tam nereptal nikto na Boha. A ja som najmä v začiatkoch pobytu v bani dostal priamo od Boha... viem to, som o tom i dnes presvedčený, Boh mi poslal do cesty kňaza Alberta.“

Teraz pre zmenu začali Antonovi a priateľovi slziť oči. Všetci traja vedia, že aj kňaz je človek z mäsa a krvi. Kňaz vie tiež plakať. Najmä keď sú to slzy za Božie veci.

„Tam sa začalo naše priateľstvo. Tebe sa po čase stal priateľom a pestúnom a veríme obaja, že za prežitý život s Ježišom a pre Ježiša budeme v Božom kráľovstve pokračovať, aj keď to bude už o iných hodnotách večného života.“ Páter pozeral raz na jedného a zas na druhého z prítomných kňazov.

„O pobyte nielen vo väzení v Jachymove, ale aj inde, na Pankráci, kde sme sa načas stretli vo vyšetrovačke, ale i na Bochoch, Valdiciach, kde som ho ja zas vítal a vovádzal do kolektívu väzňov... A potom som dostal amnestiu a on nie, ja som dostal faru a jemu ju ani vikár nemohol vydobýť u komunistov... Boli sme obaja po čase na slobode, ale viac jeho ako mňa sledovali. Občas sme sa stretli a raz na dlhší rozhovor... Nebol som mu spovedník, ale vedeli sme sa o veciach rozprávať, poradiť si, podržať sa... Prišiel raz večer za mnou. Predebatovali sme celú noc. Bolo to vtedy, keď odišiel od rehoľných sestier a keď sa stretol s tvojou matkou. Nasťahovať či nenasťahovať sa k vám do bytu, či zmeniť adresu, byt...“

Anton spozornel. Uvedomil si, že môže prísť k novým informáciám.

Páter pokračoval.

„Albert sa vždy snažil konať podľa učenia Cirkvi. Bol vždy verným kňazom. Práve preto aj trpel. Viem, že mu viackrát nedali štátny súhlas na pastoračiu, pretože nechcel spolupracovať so Štátnou bezpečnosťou. V živote každého z nás je nejaké zaváhanie. Ani Albert si nikdy nemyslel, že je dokonalý, neomylný... Je pravdou, že som nesúhlasil, aby sa odsťahoval k Lucii a tebe, Toník. Dlhú a viackrát sme si vymieňali názory, postoje. Bola to ťažká doba. Bol však v tom čase zrelý muž.“ Pozrel sa na Tonika.

„Rozprávali sme sa aj s tvojou matkou. Bola to rovnako vynikajúca rehoľnica a potom, keď došlo k tej udalosti, stala sa tvojou výbornou matkou. Som presvedčený, že by bola zostala výbornou rehoľnicou do konca života.

A Albert by bol v priamej pastoračii urobil mnoho. Boh však mal svoj plán...“
Znova sa páter zadíval na Tonika.

„Toník, nemáš vo svojom vnútri občas otázky, ako napríklad – prečo sa to všetko udialo, čo od teba očakávajú po smrti matka a Albert, aké plány má s tebou Majster Ježiš? Tvoj prípad je zriedkavý, nie každodenný... Už to, že si sa stal kňazom, má Boh niečo s tebou v pláne.“ Odmlčal sa. Zamyslel.

„Som starý a na niečo, čo som prežil, sa už nepamätám.“

Pokračoval.

„Obaja, Albert i tvoja matka, sa zaviazali predom mnou sľubom, že budú žiť ako brat a sestra. Dodržali slovo. Zaviazali sa, že nebudú používať spoločnú miestnosť na spanie. Stalo sa. Zobrali na seba, že denne budú viesť život s Eucharistickým Kristom. Viem a vieš to aj ty, že tak tomu bolo. Boli pred svetom muž a žena. V skutočnosti boli len brat a sestra. Žili v neznámom prostredí, aby neboli nikomu na pohoršenie. Mnohí sa to dozvedeli až na pohrebe odo mňa, že Albert bol katolícky kňaz. A reakcia? Vieš sám! Všetci priam očakávali, že Albert viedol hlboký duchovný život. A tvoja matka? Nikto nevedel, a to som si doteraz uchoval v srdci a mojou zásluhou sa nikto nedozvedel, že bola rehoľnou sestrou... Bol som jej spovedníkom dlhé roky. Albertovi som bol duchovným poradcom a občas i spovedníkom. Lucka a Albert žili ako Jozef a Mária v Nazarete. A ty v ich živote si bol stelesnený Ježiš. Takýto stav si zvolili preto, aby si ty mal čo najlepšiu rodinnú výchovu. Lucka si zvolila Alberta, aby sa v povinnostiach okolo rodiny mohla oň oprieť, a Albert potreboval v tom čase pomoc, bol už chorý, vieš to sám, nevedel variť, i keď sa vedel o seba postarať. Zastával slušné postavenie po nast'ahovaní k vám domov. Postupne sa vypracoval. Vieš, že diaľkovo skončil chemickú univerzitu? Vieš, že ho i ako staršieho verbovali do strany? Vždy sa zasmial. Jeho roky boli mu pomocou. Ľudia z jeho pracoviska, nadriadení i podriadení, muži i ženy, si ho vážili, rešpektovali. Mal prirodzenú autoritu. Bol aj vo svojom úrade odborníkom. Jeho čestný prístup k okoliu vyvolal viackrát, viem to i ja z rozprávania cudzích ľudí, úsmev. Ženy ho často prirovnávali k svojim manželom. Pýtali sa medzi sebou, prečo ony nemajú takých manželov. Vedeli, že je ženatý s tvou matkou. Máš po ňom priezvisko, aj tvoja matka s tým súhlasila.“

Zamyslel sa.

„O veci som rozprával aj s ordinárom. Albert pod neho nikdy nepatril. Nebol po base nikde vedený ako kňaz. Ordinár sa údajne o veci rozprával aj s úradníkom z rímskej kúrie. Nevieť o tom nič podrobnejšie... Takých prípadov bolo viac. Tvoja matka po násilnom útoku na seba a tvom narodení mala v Ríme veci dané do poriadku. Albert vždy žil ako rímskokatolícky kňaz a tvoja matka vo svojom srdci nikdy neprestala byť rehoľnou sestrou. Viem, že okrem

toho prípadu verne zachovávala predpisy, štatúty a rehoľné pravidlá. Bola priam vzorom iným sestrám.“

Páter hovoril jasne a zrozumiteľne, ale pomalšie a jeho slová sa hlboko zaryli do srdca Antona.

„Som presvedčený, že kto Boha neopustí, Boh mu vždy dá dostatok milosti na zvládnutie životných situácií. Nikdy som nepočul, žeby Lucka a Albert si zúfali, alebo reptali proti Bohu či niektorému človeku, alebo pri životných situáciách.“ Stíchol a stále ako pri rozhovore i teraz mal páter zatvorené oči.

„Toník, keď tvoja matka bola znásilnená a dozvedela sa, že si sa počal pod jej srdcom, bezvýhradne pokračovala vo vzťahu k Bohu.“ Otvoril oči.

„To, čo chcem teraz povedať, možno vieš. Ak ti to Boh nejako nezjavil, tak vedz, že cítim povinnosť vo svojom svedomí ti to povedať dnes. Súhlasíš, aby tvoj priateľ kňaz bol pri tom svedok?“ Pozrel sa na oboch kňazov.

„Súhlasím,“ bez váhania povedal Anton.

Priateľ kňaz sa zadíval na Antona. Ten mu znova kývnutím hlavy dal jasne najavo, aby zostal v miestnosti. Nič sa teda nezmenilo. Všetci ostali sedieť na svojich miestach.

„Dobre,“ povedal páter. Ostal dlhší čas mlčať.
Aj kňazi mlčali. Nesúrili pátra k rozhovoru.

„Tvoja mama, Lucka, mne a Albertovi pri riešení jej situácie po tej udalosti povedala, kto je tvojím skutočným otcom... Albert toho muža dokonca osobne poznal. Boli rovnako starí a dokonca od vás - tam zo Slovenska... krajanovia.“ Páter ostal ticho, akoby si chcel spomenúť na meno.

„Ten muž sa volal Urban!!!“ priam zvolal kňaz Anton.
Páter otvoril oči a zadíval sa na Antona.

„Ty vieš niečo o tom? Kto ti čo povedal? Ja som si na meno muža nemohol spomenúť, točilo sa mi to v hlave okolo svätého Urbana, svätého Vavrince či svätého... Áno, bol to Urban. Nebol svätý, keď sa dopustil tohto hriechu a hrozných následkov, ktoré z toho sa odvíjali a odvinú.“

Anton sa ocitol mimo miestnosti, kde sedel. Tam pod Tatrami vo svojej prvej farnosti. Rýchlosťou svetla si uvedomil a pripomenul udalosti, ktoré sa začali odohrávať v prvý deň tohto roka a potom následne...

„Toník...“ niekoľkokrát Antona oslovil, hoci ticho, ale zrozumiteľne, páter. Teraz ho už nechal vnímať niečo... Nevedel čo... S otvorenými očami starý páter pozeral na kňaza, mladého kaplána Antona. Ten zatvoril oči a dole lícami mu stekali slzy. Páter i Antonov priateľ mlčali a nemo pozerali na Antonovu tvár. V miestnosti bolo hrobové ticho. Po chvíli ho prerušila vstupujúca rehoľná sestra. Ostala stáť ako skamenená. Videla, že prišla nevhod.

„Prepáčte, prechádzala som po chodbe okolo a z izby som nepočula ani najmenší a najtichší rozhovor. Odpustite mi zvedavosť, automaticky som vošla,“ dohovorila a ostala stáť. Pozerala a nechápala. Nemohla. Ani vo sne by sa jej neprisnilo, čo sa tu dialo.

„Prepáčte... idem...“

Priateľ pozrel na sestričku a kývnutím ruky jej naznačil, že pokojne môže odísť. Previnilo pozrela po miestnosti a ticho zatvárajúc dvere izby odišla. Páter tým smerom nepozrel. Bez pohnutia očí pozeral na Antona.

Netrvalo to potom už dlhšie, Anton prehovoril.

„Tušil som to. Aj sme o tom s princípálom a otcom biskupom rozprávali.“

Anton vysvetlil veci obom prítomným kňazom. Rozprával nie podrobne, ale neobišiel podstatné veci. Zvlášť sa zastavil pri Urbanovi. Udalosť okolo jeho smrti a následné udalosti v jeho byte mu vírili odvtedy často v jeho mysli a všetko to sa dotýkalo jeho srdca... Rozprával dlho. Anton pozeral na staručkého pátra. Ten s otvorenými očami pozeral zas na Antona, usmieval sa a kyvkal hlavou. Zaujalo ho, čo sa dozvedal od Antona. Ten po chvíli stíchol.

„Otče Toniku,“ prvý raz starý páter nazval Antona ináč bežným oslovením otče. Sám si to musel uvedomiť, pretože sa usmial. Alebo chcel neuvedomujúc si prejavíť Antonovi svoju úctu či vdáčnosť?

„Toniku, už viac ako tri desiatky rokov sa modlím za teba...“ povedal jasne páter.

„Veľká vdďaka, páter,“ zareagoval na slová starého pátra novokňaz Anton.

„Tak som si to zobral pred seba,“ pokračoval páter, „keď mi o udalosti prvýkrát porozprávala tvoja matka, vtedy rehoľná sestra Lucka. Dlho som vtedy ostal v kaplnke. Nehovorilo sa o tom medzi sestrami. Provinciálna predstavená uvalila na udalosť prísne mlčanie. Tak si to priala aj sestra Lucia. Sestry slová provinciálnej prísne zachovávali.“

Starý kňaz vstal po prvý raz a zo starého sekretára z minulého storočia podal Antonovi vyblednutú a zožltnutú fotografiu. Už prvý pohľad Antona na ňu osoby identifikoval. Páter ako muž v rokoch v strede medzi Luckou a Albertom. Anton ju nikdy predtým nevidel.

„Je oddnes tvoja,“ povedal páter a Anton sa na ňu dlho díval. Nič nepovedal. Zaiskrili mu oči. Na fotografii boli tri najmilšie osoby.

Už v prvej chvíli si Anton predstavil, kde umiestni fotografiu doma, keď sa vráti.

Páter si uvedomil, čo asi prežíva Anton, a mal z pohľadu na neho radosť.

„Ešte si nebol na svete, keď vznikla. Sestrička asistentka spravila ten záber.“

Až teraz si Anton v pohľade na fotografiu uvedomil, že jeho mama je už v civilných šatách a má veľké bruško. A uvedomil si aj to, že v tom brušku je on. Usmial sa a vzápätí vyronil pár slz.

„Ďakujem, páter,“ povedal, keď si utrel slzy. „Mám vás všetkých troch rád a fotografiu si dám na pracovný stôl, aby som mal možnosť si pripomínať, že vám chcem splácať všetko, čo ste pre mňa urobili.“

„Ďakujem aj ja...“ povedal starec, kňaz, a dívajúc sa na mladého kňaza poznamenal, „viem, že všetci traja ti budeme vdáční za modlitby vo večnosti, že ty sa iste budeš za naše duše modliť...“

Ozvalo sa zaklopanie na dvere miestnosti. Nik nevstupoval.

„Slobodno,“ po chvíli pokojne povedal páter. Pozrel sa na vstupujúcu sestru a zasmial sa. Sestra vždy pred vstupom do miestnosti zaklope, ale sú dohodnutí, že môže i bez súhlasu hneď vstúpiť.

„Čakala som na váš súhlas, páterko. Nechcela som dopadnúť ako naposledy. Prepáčte, že som vtedy...“ nedokončila svoje vysvetlenie či ospravedlnenie.

„Nič takého sa nestalo, aby ste stále prosili o prepáčenie,“ usmial sa páter. „A konajte tak ako doteraz. Vašej ochote pomáhať mi nechcem a ani nič nesmie klásť žiadnu prekážku.“ Pozrel na sestru. „Tak a čo teraz?“ spýtal sa.

„Je čas na obed,“ odpovedala úsečne.

„Už?“

„Áno!“ A v tom okamihu všetci traja pozreli na svoje hodinky.

„Skutočne, bratia kňazi, je už dávno po čase, kedy zvyknem obedovať.“ Pozrel k sestre. „To je odtučňovacia kúra, keď si niečím zaujatý a zabudneš jesť. A zaujímavé, že sa neozval môj žalúdok, i keď je zvyknutý na pravidelnosť kalórií. Asi tiež podľahol rozumu...“ Všetci sa zasmiali.

Pri stolovaní boli len oni traja. Ostatní sa už naobedovali a aj odišli.

„Môžeme pokojne pokračovať v rozprávaní,“ povedal páter. „Sestrička, vy si robte svoju robotu...“

Robila. Obslúžila ich, aj pravidelnú kávu po obede páter vypil, nie takú ako ráno, obyčajnú, a spratala zo stola. Pozdravila, odišla a traja kňazi rozprávali.

Páter spomínal a spomínal, pamäť mal výbornú. Tešil sa z návštevy Antona. Anton si spomenul, ako sa raz pátrovi a Albertovi na túre v lese skoro stratil. Nevedel, ako iní turisti pátra a Alberta nazvali nezodpovednými dedkami, keď na neho, Antona, nedali pozor. Bolo to vtedy, keď Albert končil univerzitu a dostal sa do takej malej kňazskej krízy. Hlasnejšie sa v prírode dohadovali a na Antona zabudli, až jedna turistka celá spotená ich dobehla aj s plačúcim Antonom. Chlapca si totiž všimla s nimi v reštaurácii a teraz ich už videla asi kilometer inde. Zabudli na neho. Mali šťastie. Anton to vtedy mame nepovedal. Sľúbili mu niečo... A zas iní turisti ich vtedy chválili, ale i upozorňovali... Prečo? Najprv ho obaja chytili každý za jednu ruku a tak šli, až počuli hlasy, aby chlapca pustili, nech si pošantí.

„Keby tí boli vedeli, že nie sme otcovia a ani dedkovia, ale že sme len farári...“ zasmial sa starý páter.

Anton sa teraz smial aj s priateľom.

Páter vo svojej izbe vytiahol dva albumy fotografií. Pokračovali spomienky.

„A na túto sa pamätám. Mala ju aj matka v albume. Spomínala, že sme boli v Prahe na výstavisku. Bolo tam veľa ľudí. Albert sa vrátil k matke a mňa nikde. Zabudla, že si bol s nami aj ty. Už-už chcela zakričať, kde má Albert chlapca, keď uvidela nás dvoch, ako si s radosťou lížeme zmrzlinu.“

„Aj ja si rád zaspomínam pri fotografiách...“ poznamenal páter.

„Páter, mňa by ešte zaujímalo čo-to zo života Alberta a mojej matky, z čias, keď som sa narodil,“ poprosil Anton.

„A ja by som zas rád vedel čo-to z konca života tvojej matky,“ povedal páter.

„Výborne, a ja budem pozorne počúvať,“ prehovoril Antonov priateľ.

Slova sa ujal Anton.

„Mama...? Vfta mi často hlavou rozlúčka s matkou. Viem, že bola chorľavá. Nemyslel som, že je to až také vážne. Žili sme už na Slovensku. Okolie nás prijalo ako známych. Mama bola výborná kuchárka. Vedela čo-to ponúknuť aj susedom. Dokázala sa prihovoriť, čo-to k zdraviu ľudí vedela poradiť... bola spoločenská a hlboko veriaci. Aj na novom mieste chodila denne

na svätú omšu. Malé mestečko sme si s mamou zamilovali a ľudia mali radi nás. Rada spomínala na Alberta. Viackrát som ju počul povedať, keď si povzdychla, čo by na to a ako by to Albert.

Bolo to v čase, keď som ešte nevedel, čo a ako v mojom živote. Zmaturoval som. Rozprávali sme sa otvorene o tom, čo ma bavilo, zaujímalo... a ja som si viac a viac uvedomoval, že by som mohol byť kňazom. Keď som to aj raz povedal, pozrela na mňa a dlho sa mi dívala do očí. Nič nepovedala. Mal som však pocit, že by bola s mojím rozhodnutím aj spokojná. Boli to také mimoriadne roky. V škole ma zastihla nežná revolúcia, keďže som do prvého ročníka nastúpil neskôr - zle mi vychádzali roky. Dohodli sme sa, že pôjdem najprv na základnú vojenskú službu. Vtedy sa bežne rukovalo, kto nešiel na vysokú školu alebo nebol od vojenčiny oslobodený. Pôvodne som sa chcel z vojny uliať kvôli mame. Nesúhlasila. Dozrieš v muža. Na vojnu som sa dostal rýchlo. Armáda mala ťažkosti. Chlapcom sa nechcelo ísť. Nebanujem. Tam som sa zoznámil a dostal na izbu...“ pozrel sa na priateľa kňaza. „Tam vo mne i u neho dozrelo kňazské povolanie.“

Priateľ pokývol na súhlas hlavou.

„On bol viac mlčanlivý a ja viac zhovorčivý typ človeka. Chodili sme spolu na vychádzky. Zrazu v armáde sa na vychádzku dalo ísť i v civile. Debatovali sme spolu, a keď sme v čomsi zastali a niečomu nerozumeli, modlievali sme sa ruženec. Boli to mesiace zrenia u obidvoch z nás.“

„Tak je...“ Aj teraz je priateľ celý čas viac ticho a Anton viac hovorí. Kňazi môžu byť rôznej povahy.

Ale priateľ tentoraz pokračoval.

„Jedného dňa si dostal telegram z domu od susedky, že s mamou je to vážne. Videli sme sa vtedy na železničnej stanici naposledy. Viac rokov sme sa nevideli. Písali sme si i telefonovali, ale nestretli sme sa. Prečo?“

„Doma zdravotný stav matky bol skutočne vážny. Politická situácia sa rýchlo menila. Parlament menil zákony. Zastihlo ma doma, že sa nemusím vrátiť na vojenčinu. Vrátil som sa do vojenského útvaru na niekoľko hodín, aby som veci, ktoré som vyfasoval, vrátil. Ty si v tom čase bol na neplánovanej dovolenke doma. Nestretli sme sa. Zanechal som ti len adresu a číslo telefónu.“

Priateľ kývnutím hlavy i teraz potvrdil, že bolo tak.

„Doma s mamou som prežil jej posledný týždeň. Presedel som ho pri jej posteli. Občas som si všimol, ako sa mama na mňa díva. A zopár ráz mi položila otázku.

„Tonko, ako si sa rozhodol?“

A keď som aj chcel čosi povedať, zovrelo mi ústa. Mama zatvorila oči a vyšla z nich slza. Iste viem, vtedy som to priam cítil, že to neboli slzy matky od bolesti. Aj vtedy d'akovala Bohu za Alberta. Neubránil som sa slz. Chýbal mi. Bol by mi poradil, vždy ma vedel usmerniť. Mama zaspala. Celú noc spala. Držal som ju za ruku a občas utrel čelo - mala ho mokré - a jemne som jej

zvlažil pery. Nezobudila sa. Nechcel som ju zobudiť. Cítil som, že touto službou aspoň sčasti splácam jej lásku voči mne. Mal som z toho pri srdci radosť.“

Pozeral pátrovi do očí a on prikyvoval hlavou. Rozumeli si.

„Dobre, dobre, Toniku, dobre si sa zachoval k Lucii. Milovala ťa, život ti darovala, žila pre teba...“ šepkal starý páter.

„Viem, toto všetko som si uvedomoval. Nepoznal som však jej tajomstvo. Nevedel som, že moja mama bola rehoľná sestra. Prečo mi to nikdy nepovedala? Vedel som, že Albert bol katolícky kňaz. Povedali mi to, keď som bol ešte chlapec. Prečo mi nepovedali, že aj mama bola v Cirkvi zasvätená. Prečo? Učila ma milovať Boha. Bola ten najlepší človek na svete.“ Prestal hovoriť. Odmlčal sa.

„Čo bolo potom...“ ozval sa páter. Túžil počuť o posledných minútach života Lucky.

Anton preto pokračoval v spomínaní.

„Asi pár minút pred polnocou, spomínam si, pootvorila oči. Pozrela na strom. Stlačil som jej jemne ruku, aby pocítila, že som pri nej. Nepozrela sa na mňa. Povedala, viem to, povedala radostným hlasom:

„Albert, čo tu robíš...? Ty na mňa čakáš? Aký si krásny! Ďakujem ti za všetko, čo si pre môjho syna Antona urobil.“

Zatriaslo ma pri tých slovách. Vyslovila moje meno a nevnímala, že ju držím za ruku. Na chvíľu sa odmlčala. Aj som si robil výčitky, či som to nespôsobil ja svojím stisnutím jej ruky. Nie. Pretože po chvíli pokračovala.

„Albert, neodchádzaj. Prosím...“ povedala to ticho a pokorne. „Potrebujem ťa. Mám sa postaviť pred...“

Nedopovedala. Uvedomil som si, že chcela povedať meno Ježiša. Po chvíli povedala.

„Albert, odpustí mi Ježiš? Tebe odpustil...?“

Nastalo ticho. Otvorila oči. Pozrela na mňa. Usmiala sa. A vtedy som pocítil z jej pohľadu veľkú lásku, akou ma za života zahrňovala. Znova zatvorila oči. Blížila sa dvanásta hodina. Nebál som sa. Naopak. Cítil som veľkú radosť.

Pri poslednom údere hodín v susednej obývačke som počul...

„Áno, milovala som ťa nadovšetko, Ježiš... Prepáč mi... ale v ňom, v mojom dieťati som ťa tiež veľmi milovala... a prepáč mi i to, že som milovala aj Alberta. Milovali sme ťa...“ Prestala hovoriť.“

Anton ticho pokračoval o tom, čo sa následne najmä u neho odohrávalo.

„Nevnímala svoj stav a okolie, kde ležalo jej telo. Ani mňa nevnímala. Nechápal som, čo hovorila. Mlčal som a nakláňal ucho k jej ústam. Chcel som

počuť každú jej prosbu, keby niečo odo mňa potrebovala. Mlčala. Prestala dýchať. Myslel som, že zomrela. Ale nevydýchla, pomyslel som si. A ruka jej neoľožela v mojej ruke. Zobral som z jej stolíka ruženec. Nevieť prečo, začal som sa modliť desiatok: Ktorého si z Ducha Svätého počala. Modlil som sa pomerne nahlas. Chcel som, aby ma počula. Uvedomoval som si, že sluch zostáva ako posledný zmysel ľudského tela pri smrti človeka. Pokojne som sa modlil za svoju matku.

Neplakal som, aj keď som cítil v srdci ťažobu nad odchodom mojej matky z tohto sveta.

„Bolo vám odpustené...“ šepkali ticho ústa matky a ja som slová nechápal, nerozumel som, čo vám bolo odpustené...

„Albert, vitaj...“ povedala zrazu. „Čo mi to nesieš? Šaty? Ach, aké sú krásne... Sú moje? Sú krajšie ako tie pri večných sľuboch... Ježiš, ďakujem za všetko. Aj ty si povedal ďakujem, Albert? Ty už dávno?“

Albert, bolo nám odpustené... Ježiš nám odpustil... Kde ma to vedieš, Albert? ...mama, otec, sestričky... vy na mňa čakáte? Ďakujem...“ Zhlboka vzdychla. Nebol to posledný výdych matky. Ešte nezomrela. Po chvíli som počul povedať, akoby to niekomu hovorila v rozhovore.

„Môžem to Antonovi povedať?“

Otvorila oči. Pozrela na mňa. Už to bol celkom iný pohľad. Nepamätám sa, kedy krajšie na mňa moja matka pozrela. A mala ma rada celý život.

„Milovať Boha, aj keď niečomu v živote nerozumieme, sa vyplatí.“ Pozerala mi do očí tak ako v minulosti, keď som jej neustále kládol otázku - Prečo...?

„Bolo... nám odpustené...“ zdôraznila. „Budem prosiť za teba i za Urbana... ale i za ostatných.“ Nechápal som, ale cítil som sa úžasne dobre.

Na meno Urban som vtedy zabudol. Až teraz, keď si na tú chvíľu, páter, spomínam, som si uvedomil, že vtedy, keď zomierala, povedala i meno Urban. Áno, Urban. Urban je tiež už zomrelý. Mne Boh doprial milosť ho pripraviť na smrť. Vyspovedal som ho a zaopatril...“ Prerušil náhle Anton spomienku na zomieranie svojej matky.

Pokračoval, pozerajúc na kríž.

„Páter, dnes viem, že myslela v hodine smrti aj na Urbana a aj na nás dvoch.“

„Bože, ďakujem ti...“ povzdychol si páter.

Všetci traja sa cítili v izbe pátra ako v predsieni neba. Priateľ Alberta to povedal nahlas.

„Majú to za sebou. Boh im odpustil, pretože veľa milovali. Výzva pre nás troch. Milovať Boha nadovšetko, z celej sily, celého rozumu i vôle...“

A dvaja ďalší prítomní kňazi na to zareagovali slovom:

„Amen.“

Anton splnil prosbu pátra a porozprával mu o smrti svojej matky.

„Prosím teraz ja, páter, porozprávajte mi o živote Alberta a matky.“

„Dobre, Toniku.“ Páter sa nadýchol.

„Mal si už občiansky preukaz, keď zomrel Albert. Spomínam to aj preto, že si sa v živote rozbehol. Nové povinnosti v škole i vo farnosti. Albert sa z dôchodku netešil. Vieš, že dlhší čas bol už vážne chorý. Keď si rozprával o zomieraní matky, ja som si spomenul na zomieranie Alberta. Porozprávam ti o tom.“

Anton sa pohodlne usadil.

„Vieš, že Albert zomrel u vás doma vo svojej izbe. Mama sa oň starala so všetkou pozornosťou. Asi tri dni pred smrťou mi volala, aby som sa prišiel s ním rozlúčiť.“

„Často hovorí tvoje meno.“

Áno, poznal ma po mene, keď som otvoril dvere izby. Privítal ma. A hneď nato povedal:

„Tri dni som nemal svätú omšu. Môžeš...?“

Prikývol som. Lucka pripravila stôl, na ktorom slávieval svätú omšu. Upravila mu lôžko, aby mohol pokojne sledovať. Prekvapil nás oboch, mňa i Lucku.

„Chcem koncelebrovať. Môžem?“

Prikývol som. Lucka mu dala na krk štólu. Bielu. Bol koniec septembra, Sviatok svätých Michala, Gabriela a Rafaela. Bolo vidieť, že sa Albert teší.

Ty si odišiel deň predtým zo školy na chemickú olympiádu. Albert sa v tebe videl i v chémii.

„Choroba pokročila. Nedá sa predpokladať uzdravenie,“ pošepla pre mňa Lucka.

Veľmi trpezlivo znášal svoj posledný životný kríž – rakovinu,“ vzdychol si páter.

„Viem, pamätám sa, po návrate mama spomenula, že ste slávili svätú omšu a ja som sa jej nezúčastnil,“ spomienkou prerušil pátra Anton.

„Slávili sme ju my traja. Veľmi pomaly. Albert sa na koncelebranta správal dôstojne. Za celý čas nezastonal, nezakašľal, čo bolo úžasné, lebo ho rany po tele boleli a dráždil kašeľ znova a znova. Obetoval som svätú omšu za neho. Viem, že on ju obetoval za teba a Lucku. Aj vtedy viac ako na seba myslel na vás. Bola to jeho posledná svätá omša. Nasledujúce dni som mu prinášal len Eucharistického Krista. Prijímal vždy sústredene, nábožne a s hlbokou vierou. Myslím, že po poslednom vyslúžení Viatika som odišiel do Luckinej izby a plakal som. Mali sme sa od Jachymova radi viac ako rodní bratia.“ Pozrel sa po oboch kňazoch, čo boli s ním v izbe. Aj oni sa pozreli na seba.

Očami ostal pozerat' na Antona.

„Pri jeho zomieraní si bol aj ty. Nevieš, ako si na to pamätáš, lebo moc si plakal. Albert zomrel pokojne. Pozeral po nás troch v jeho izbe. Usmial sa na nás a pokojne vydýchol.

Známi, spolupracovníci, priatelia i rehoľné sestry, ktoré prišli na pohreb vo veľkom počte, konštatovali, že Albert bol skromný a jednoduchý človek, ako kňaz verný Bohu, zásadový odborník, a najmä všetci sme sa zhodli v tom, že ho zaiste Boh príjme k sebe do neba. A keď som na začiatku obradov oznámil prítomným, že Albert bol katolícky kňaz, ktorého sa ujala Lucka už ako chorého a s ktorým žila ako sestra s bratom, nik o realite nezapochyboval. Naopak konštatovali, že Albert bol výnimočný muž viery a odovzdanosti Bohu.“

„A čo mama? Ako to ona znášala, nepamätám sa...“

„Lucka smrť Alberta znášala s vierou. Odkedy začal žiť s vami v jednom byte, pomáhala mu, ako najlepšie vedela. On jej predtým, keď sa jej to stalo, pomáhal, ako najlepšie sa dalo. Vlastne mu opätovala kresťanskou službou.“

„Viem z toho času toľko, že nechodila v čiernom. Denne do roka sme sa zaň večer modlili ruženec. Po mesiaci ma už na modlitbu nevolala. Rešpektovala moje povinnosti. Keď však prišla daná hodina a ona vošla do svojej izby a zatvorila dvere, už som sa ozval, či sa môžem pridať. Potešilo ju, že sme sa modlili vo dvojici. A keď si prišiel ty, mama mala veľkú radosť, že sme sa zaň modlili ruženec v obývačke všetci traja,“ zaspomínal si Anton.

„Máš pravdu, Toník. Aj ja som sa zaň modlieval a ešte aj dnes sa modlím, hoci som presvedčený, že Ježiš, Majster nás kňazov, ho zobral do svojho kráľovstva. V pastorácii po vysviacke bol veľmi krátko. Katolícke noviny neuverejnili ani oznam o jeho smrti. Ľudia na Slovensku o tom nevedeli.“

„Už včera večer,“ skočil pátrovi Anton do slov, „som sa rozhodol, že zajtra navštívim jeho hrob, miesto jeho dočasného odpočinku. Každý rok sme

tam s mamou chodievali aspoň v čase Dušičiek. Mama si často na Alberta spomínala. Ako som povedal - ešte aj v hodine smrti.“

Aj keď už sa dni stali dlhšími ako noc, zaskočila ich tma v pátrovej izbe. Rehoľná sestra z času na čas nakukla, už neklopala, čo-to priniesla na stôl a kňazov nechala, aby sa rozprávali.

Keď sa lúčili, páter a Toník si padli do náručia a plakali.

„Toník, veľmi som si prial, aby som ťa ešte raz mohol privítať u mňa. Ďakujem ti, že si prišiel. Áno, som starý. Pán Boh mi ešte dal dobrú myseľ, ale cítim, že už to nie som ja ako pred rokom. Teším sa, že sa čoskoro stretnem s Albertom a Luckou vo večnosti. Dnes si spomenul, že mama prosí za mňa Ježiša. Ďakujem jej za to.“

Rozlúčili sa. Páter vyšiel s nimi až na chodbu a znova im podal ruku. A kýval z okna, pokiaľ sa auto neskrylo za zákrutou.

„Bože, ďakujem ti za pátra...“ šepkal polohlasne Anton, čo počul aj jeho priateľ kňaz. A nahlas navrhol, aby sa pomodlili ruženec za všetkých troch. Už počas modlitby ruženca si nevdojak obaja kňazi uvedomili, aké je to úžasné modliť sa dvaja alebo traja na ten istý úmysel.

Anton si spomenul na stretnutie so staršou ženou, ktorá pred časom stopovala a on jej zastavil. Keď si prisadla do auta, zbadala, že pri šoférovaní má v ruke ruženec.

„Vy sa, prosím, modlite a ja som vás vyrušila...“ povedala.

„Naopak,“ povedal vtedy Anton, „práve som vás chcel poprosiť, či by sme sa v ruženci nemohli spojiť obaja na oslavu Boha Otca, Syna i Ducha Svätého. Pravda, ak nebudete namietat'. V tom prípade sa pomodlím ruženec sám a neskôr.“

„Neviem, či sa mi nebude triasť hlas pri Zdravasoch. Ešte som sa nikdy nepredmodlievala. Viete, som evanjelička, ale modlitbu Zdravas poznám. Chodievam aj na katolícke pohreby a tam sa modlíme ruženec. Aj v dome nádeje, keď mi zomrel manžel, poprosila som susedku katolíčku, aby sa za neho pomodlila ruženec. Hoci bol tiež evanjelik, modlil sa ruženec, lebo jeho matka pochádzala z katolíckej rodiny.“

„Dobre,“ povzdychol si vtedy Anton. „Ja sa budem predmodlievať za vašu rodinu, živých i zomrelých, a vás chcem poprosiť, vy sa modlite za mňa. Dobre?“ Zasmiali sa obaja.

Šťastlivo vtedy i teraz prišli do cieľa cesty.

Práve zastali na farskom dvore, keď sa mu ozval mobil vo vrecku košele. Pozrel na displej. Volané číslo nepoznal.

„Prosím...“ chcel sa predstaviť. Nestačil. Druhý, volajúci, sa predstavil a Anton hneď po prvom slove vedel, že je to jeho biskup.

Nezdržal sa u priateľa na fare do konca týždňa, ako plánoval. Koniec koncov, obaja počuli prosbu Antonovho ordinára.

Nedozvedel sa od svojho biskupa všetko, čo by chcel. Len ho prosil, aby sa v najbližšom čase zastavil na biskupskom úrade. Anton mu bez váhania povedal, že môže na druhý deň odpoľudnia, načo biskup mu odvetil, že aj deň i viac to môže počkať. Potom však pokračoval, že keď môže, zajtra odpoľudnia ho teda očakáva. Pozdravili sa. Mobily sa odmlčali.

„Mobil je dobrý sluha, ale jeho pán musí byť opatrný...“ povzdychol si priateľ kňaz, ktorý sa tešil Antonovej návšteve.

„Vieš, môj biskup...“ Anton sa odmlčal. „Má toho veľa a je mi teraz, keď som sa stal kňazom, skutočne ako otec,“ povedal, akoby chcel niečo vysvetliť.

„Aj môj arci je mi sympatický,“ povedal Antonov priateľ.

Už večer sa začal baliť. Baliť? Ved' nebol ani vybalený. Dohodli sa, že ráno po svätej omši a raňajkách pôjde spať. Cestou sa ešte kde-tu zastaví.

„Už dávno som sa rozhodol, že ponavštevujem niektoré miesta, čo mi prirástli k srdcu. Neviem, kedy bude ešte čas... a teraz mám aspoň pár hodín!“ vzdychol si Anton.

„Mám, aj keď som ešte mladý kňaz, skúsenosť, že keď s pomocou Božou vyriešim niečo, už sa mi objaví iná ťažkosť. Teraz cítim už druhý deň čosi v duši. Nečakal som, že s matkou a Albertom sa veci dajú tak rýchlo do pohybu a vďaka Bohu priaznivo. Ešte neviem, čo mi chystá Pán...“ zadíval sa pred seba.

„Ešte dobre, že všetko prijímaš s vierou,“ poznamenal priateľ kňaz.

„Máš pravdu, čoraz viac viem, že koho Pán miluje, toho krížom navštevuje...“

„Áno, je to tak, ale u nás v Čechách sa hovorí, že komu Pán Boh, tomu aj všetci svätí...“

„Ďakujem za povzbudenie, je na tom niečo pravdy...“

Bol to pokojný jarný večer. Sedeli v kuchyni fary ako doma a popíjali čaj. Obom kňazom bolo príjemne.

„Vlastne sedíme ako na vojne. Pokračujeme... Ved' sme sa nestačili rozlúčiť... rozlúčil nás vtedy tak isto sám Majster Ježiš.“ Zasmiali sa obaja.

Noc bola pre Antona pokojná. Dlho s priateľom kňazom sedeli a rozprávali. Mali o čom. Keď kňaz rozumie kňazovi a keď sú kňazi ešte k tomu vojnoví priatelia, stmelení útokmi neveriacich nepriateľov, ktorí boli a dnes už nie sú.... Rozprávali o svojich prvých kňazských skúsenostiach. Kňazov nieto

a najmä v Čechách veľmi chýbajú... A na Slovensku sa zaplňajú miesta v armáde a iných zložkách, v nemocniciach, školstve... Ani jedného nenapadlo vysloviť isté miesto, ktoré bude pre jedného z nich prekvapením.

„Sme dva štáty. Žili sme skutočne ako bratia, viackrát sme sa v histórii rozišli aspoň načas, ale vždy znova a znova si vieme porozumieť...“ povedal priateľ.

„Máš pravdu. Ako národy sme nikdy nezodvihli proti sebe zbrane. Ak, tak to nás nahuckali z iných národov. Ale nepochodili...“ Zasmiali sa.

„A dnes? Sme len rozdielne národy. Viera v Boha a postoj k Bohu a k tomu, čo nás Boh sám učí veriť a žiť.“

Druhý kývol hlavou.

„A na toto nesmieme v budúcnosti zabudnúť. Sme Slovania...“

Zamysleli sa.

„U vás na Slovensku je to s vierou ešte vcelku priaznivé. U nás v Čechách? Niekedy mám skutočne pocit, že Cirkev je porovnávaná alebo dávaná na jednu rovinu s organizáciou záhradkárov, aj keď nemám nič proti nim. Ale komu česť, tomu česť.“

Nastalo ticho. Po čase sa rozišli spať.

Anton nemohol dlhšie zaspáť. V hlave mu vrtal telefonát od biskupa... Nakoniec predsa hlboko zaspal.

Cesta bola náročná. Celkom, okrem nutnej prestávky a zastavenia na obed, zastal asi päťkrát, aby si pozrel časť prebúdajúcej sa prírody. Bola nádherná. Morava, cez ktorú prechádzal, a Slovensko sú skutočne raj na zemi a opravdivá domovina. Cesta v kaplnke, tak volal svoje auto, ubiehala pokojne. Pred štvrtou popoludní zastal pred biskupským úradom. Úplne zabudol, že biskup by mal mať aj čas čosi si oddýchnuť. Keď zazvonil pri bráne, ozvalo sa zabzučanie... Zvuk prezrádzal, že biskupský úrad sa modernizuje.

„Vitaj,“ sekretár mu podal ruku. „Si očakávaný...“

„Niečo mimoriadne?“ spýtal sa Anton vstupujúc cez bránu.

Sekretár nepovedal ani slovo, len pokrčil ramenami. Ozaj, kto, kedy a prečo krčí ramená... Pomyslel a pokračoval chodbou.

Zaklopal. Aj keď bol napätý a zvedavý, čo ho čaká, napadla ho myšlienka, prečo a odkedy sa pri vstupe, najmä úradnom, zvyklo klepať. Vyrušilo ho známe a predsa mnohovravné:

„Slobodno.“

Bol to hlas biskupského vikára. Bol o desať rokov starší od neho. Málo sa poznali. Pozreli na seba.

„Otec biskup vás očakáva vo svojej pracovni.“ Pritom vstal a šiel ku dverám ako prvý. Aj vikár teraz zaklopal. Anton sa usmial.

„Slušnosť klopať, keď vstupujeme do priestoru?“ povedal si.

„Vitaj,“ ozvalo sa slovo na privítanie.

Nestačil pozdraviť, ako je zvyknutý, tým viac, keď prichádza k nadriadenému, a predsa povedal:

„Laudeter Jezus Christus.“

Biskup sa usmial a rukou mu ukázal, kde si má sadnúť. Bola to lavica pre dvoch. Sekretár chcel odísť, ale biskup ho zastavil.

„Sadnite si. Budem potrebovať vašu službu.“

„Prosím,“ povedal slovo a sadol si obďaleč. Nie na miesto vedľa Antona.

„Vyrušil som ťa na cestách. Dozvedel som sa to až dnes od principála, od ktorého som niečo potreboval,“ povedal otec diecézy a vstal od stola.

„Bol som na cestách a čo-to som si chcel ujasniť, a tak splniť aj vašu žiadosť...“ povedal Anton. Biskup sa zastavil a zadíval sa na Antona.

„Bol som v mojom dlhoročnom meste,“ pokračoval Anton, „tam, kde som vyrástol. Stretol som zaujímavých ľudí a vypočul si veci, ktoré som tušil,“ povedal Anton. Biskup si prisadol a započúval sa do slov mladého kňaza.

„Nemýlil som sa v ničom zo života mojej matky a kňaza Alberta - akoby môjho otca. Otec biskup, viac a viac sa presviedčam, že títo dvaja, s ktorými som roky žil, milovali svoje povolania, žili bohabojne, verne tomu a tak, ako pri sľuboch sľúbili. Tak si ich ja pamätám, ale i ľudia vydávajú o nich to isté svedectvo. Len jedno mi zostáva i naďalej tajomstvom, prečo to Pán Ježiš na nich dopustil.“

Hovoril to ako jedným dychom. Biskup a vikár pozorne počúvali, ale najmä biskupovi nič neuniklo z toho, čo Anton hovoril.

A pretože otec biskup bez slova pozeral na odmlčaného Antona, ten pokračoval.

„Počas týchto dní som si chcel odpočinúť u priateľa kňaza, spolubojovníka zo základnej vojenskej služby.“ Usmial sa. „A namiesto oddychu, hoci som to chcel a priateľ sa o to snažil, veci režíroval, myslím, sám Duch Svätý...“

Porozprával všetky podstatné veci a udalosti, ktoré nielen osobne zažil, ale ktoré zažili i mnohí iní, do udalostí zainteresovaní - jeho matka a kňaz Albert, rehoľné sestričky i rodinný priateľ - kňaz.

Biskup mlčal. Počúval. Občas vstal a prešiel miestnosťou. Mal chorú nohu. Vždy sa vracal na miesto vedľa Antona.

Ten vyrozprával aj podstatné a dôležité veci okolo muža menom Urban, o ktorom tu už pred časom hovoril.

„Áno, Urban bol môj biologický otec. Viem už dnes i to, že po tej udalosti sa zmenil celý jeho ďalší život.“ Zastavil sa v reči. Nadýchol sa. „Aj život Urbana vidím v iných súvislostiach. Aj on potom žil podstatne ináč. Zmenil sa...“

Anton rozprával o ľuďoch, súvislostiach, udalostiach i veciach.

„Sme dielo Božie, keď súhlasíme s Božou vôľou...“ zakončil a odmlčal sa.

Rehoľná sestra prišla pozvať všetkých na večeru. Medzitým sa zotmelo. Vstali a bez slova nasledovali sestričku do malej jedálne vedľa kuchyne. Pri stole boli aj iní ľudia.

Otec biskup sa tam ujal slova, aj keď Anton s vikárom si všimli, že občas o niečom veľmi premýšľa. Navečerali sa.

„Máme ešte povinnosti,“ povedal otec diecézy prítomným. „Vy si posedzte. Máte dnes už po práci, iste si zaslúžite viac odpočinku...“

Boli tam nielen zamestnanci z biskupského úradu, ktorí sa na večer vrátili zo svojich povinností...

„Vás dvoch prosím, presuňme sa ku mne do pracovne.“

Keď vošli, Anton si všimol, že v miestnosti bolo sviežo. Sestrička medzitým vyvetrala a na stolík položila niečo na ovlaženie úst.

„Anton, vieš,“ zadíval sa biskup na kňaza kaplána, „že som bol nedávno ‚ad limina apostolorum‘ v Ríme. Na Štátnom sekretariáte som bol oslovený, či nemám mladšieho kňaza, ktorému by nič nebránilo byť celý a celkom k dispozícii Cirkvi. Mal by to byť kňaz zdravotne zdatný pre klimatizačné zmeny, musí ovládať aspoň tri svetové reči, byť výborný v mravoch, verný Cirkvi a musí vedieť mlčať, veci poznávať, správať sa diskkrétne a najmä sväto žiť....“

Biskup hovoril pomaly, slovo za slovom a stále pozeral do tváre Antona.

„Moja prosba je k tebe. Dôstojný pán kaplán, chceš zobrať na seba toto jarmo, bremeno, hoci Písmo hovorí o ňom nádherne, ktoré je však ťažké a vyžaduje si celého človeka?“

Anton medzičasom dal dole hlavu a zatvoril oči. Nastalo ticho.

„Si podľa mňa na to súci. Si mladý, vzdelaný, zdravý, ovládaš viac svetových rečí, si Slovan... uniklo mi to, ale v Ríme na to slovo kládli dôraz... a teraz sám hovoríš, že už nemáš nikoho z rodiny. Brata či sestru si nemal. Matka zomrela podľa teba sväto, pretože bola svätá životom, celým životom, nebol to jej hriech, naopak, Boh ju vystavil tvrdej skúške.... Kňaz Albert, ktorý ti roky zastupoval otca a o ktorom si vedel už ako chlapec, že je kňaz... žil s tvojou

matkou ako brat a sestra. Sám aj iní vydali svedectvo, že sa nedopustili urážky Boha.

O tom hovorí ich bezúhonný, čistý a mravný život. Ľudia si ich vážili, ctili, boli obľúbení, spoločenski, vzdelaní, a znova podotýkam, že žili cnostným životom.

Tvoj skutočný otec, muž Urban, po udalostiach sa zmenil na celý život. Nebolo to jednorazové, bol to zásah Boha do jeho života, načo odpovedal vedome a dobrovoľne serióznym a váženým životom, ako o tom svedčia svedkovia.

Cirkev je povinná si overiť aj tieto a iné veci pre jej dobro. Cirkev je nielen postavená z ľudí pre ľudí, ale Cirkev je dielo Božie. Založil ju Boh, riadi ju už stáročia, je s ňou. Cirkev je hierarchická. Potrebuje aj laikov, ale je potrebné mať stĺpy z kňazov. Cirkev si veci musí riadiť, spravovať, usmerňovať, učiť či vychovávať.“

Biskupov monológ bol dlhý, ale pravdivý. Anton si ho vypočul sediac a o každom slove, hoci veci poznal, uvažoval...

Biskup zastal. Stál pred sediacim kňazom, kaplánom Antonom.

„Ja, tvoj biskup, sa ťa, syn môj v službe, pýtam, chceš s pomocou Božou nastúpiť na novú cestu svojho osobného i kňazského života?“

Vtedy sa Anton postavil. Už nemohol sedieť pred svojím biskupom, ktorý ho oslovuje a vyzýva.

„Otec biskup, chcel by som z lásky k Cirkvi, z úcty k Svätému Otcovi, z vdáčnosti k vám povedať áno, a predsa, doprajte mi čas na premyslenie vecí.“

„Si slobodný k rozhodnutiu. Môžem ti však povedať, že Svätému Otcovi sa nehovorí nie!“

Dívali sa jeden druhému do očí.

„Cítim, brat Anton, že sa v tebe nesklamem. Som presvedčený, že dnešný večer je vrcholcom niečoho, čo sám Boh už dávno započal. Som presvedčený, že obeť tvojej matky, jej potupa, ťažký život... a rovnako i život Alberta, takisto

poznačený ťažkosťami, nesú zvláštnu stopu, ktorá teraz u teba má vyznieť ako kladná odpoveď. I napriek tomu dávam ti čas na premyslenie vecí.“

Biskup stíchol. V miestnosti každý zostal na svojom mieste.

„Koľko mi dáte času na premyslenie vecí?“ spýtal sa Anton.

„Týždeň? Bude ti to stačiť?“ protiotázkou reagoval biskup.

Anton kývol hlavou.

„Áno.“

„V poriadku. Pán vikár, na dnes som skončil. Máte už voľno. Do zajtra mi ešte pripravte zmluvu z dnešného jednania komisie... My sa ráno uvidíme,“ podal mu ruku. Vikár odišiel.

„Pán kaplán,“ biskup ho pevne chytil za ruky, „budem sa za teba modliť. Modli sa aj ty za správnu, a myslím, že by mohla byť aj kladná, odpoveď. Si však slobodný kňaz.“

Anton odišiel, vlastne otec biskup ho vyprevadil až k autu pred biskupským úradom.

„Už ste doma? Vitajte, pán kaplán. Ako sa vám cestovalo?“ privítal ho farár. Zrazu sa zamyslel a poznamenal. „Včera volal otec biskup, že mu máte zavolať.“ Zadíval sa na svojho kaplána. Neuniklo mu, že je nejaký zamyslený, unavený.

„Nie ste chorý?“ spýtal sa.

„Nie, necítim sa chorý, ale unavený...“ Biskup mu nezakázal o tom s niekým hovoriť, ale cítil, že veci sú vnútorného rázu. Rozumeli si spolu od začiatku, ale teraz sa ospravedlnil, že nebude ani večerať, a šiel do kapláanky, bytu pre kaplána.

Týždeň prešiel ako voda v potoku. Anton nezabudol. Myslel na otca biskupa a jeho ponuku. Nemlčal. Denne si pridával hodinu z voľného času na adoráciu v kostole a hodinu bdenia v noci.

O týždeň večer zavolať otcovi biskupovi. Ten povedal:

„Príd'. Kedy ťa môžem čakať? Odpoludnia o šestnástej ako minule?“ navrhol sám biskup.

„Áno! Excelencia.“

Anton v tú noc mal zvláštny sen. Videl matku i Alberta a za nimi Urbana. Dívali sa na neho. Nehovorili. Keď to už trvalo dlhší čas, prerušil ticho.

„Mám to zobrat?“

Všetci traja povedali zborovo – áno!

Celú noc sa potom nezobudil. Cítil to v srdci... že je jedným z reťazca osôb, ktoré si Boh pripravuje a používa na celkom svoje veci.

Odpoludnia sa presne zopakovali veci spred týždňa. Len s tým rozdielom, že pri stretnutí s biskupom mal Anton jasnú odpoveď.

„S pomocou Božou chcem prijať to, o čo ste ma požiadali. Ďakujem vám, otec biskup, za dôveru a verím, že vás a Cirkev nesklamem.“